

Szent Ágoston

A HÉT BŰNBÁNATI ZSOLTÁR

a 6., 31., 37., 50., 101., 129. és a 142. zsoltár

magyarázata

az Egyetemi Templom híveinek

az Irgalmasság Évében

2015–2016.

Fordította
Dr Diós István

Előszó

Az Irgalmasság Évében nagyon fontos teendő a bűnbánat. Annak beismerése, hogy valamit elvitettem, amiért bocsánatot kell kérnem és kapnom, különben üres marad az idő, terméketlenek lesznek a napjaim, mert amit halálos bűn állapotában teszek, semmit nem ér Isten előtt. Ahogyan Szent Pál ezt mondja: Ha szeretetem nincs, elégethetem magam, de semmit nem használ nekem.

A bocsánat elnyerésének, más szóval az irgalomban részesedésnek alapfeltétele a bűnbánat. Ha gőgös fölényel elutasítom a bűnbánatot, elzárkózom a megbocsátó Isten és a megbántott felebarát elől: belülről bezárom szívem ajtaját.

A bűnbánati zsoltárok a bűnbánat iskolája. A hét zsoltárból ötnek Dávid király a szerzője, a nagy bűnbánó. Ő, akit az Úr a legelőről, a juhok mellől hívott meg népe királyává, először a házasságtörés és gyilkosság bűnébe esett az érzékiség miatt (2Sám 11. f.), másodszor a hatalmi hiúság vitte a népszámlálásba (2Sám 24,1–9). De minden alkalommal őszinte bánattal borult le az Úr előtt, és fogadta a méltányos büntetéseket vezeklésül.

Szent Ágoston a bűnbánatnak is nagy mestere. A 6. és 31. zsoltárhoz papként írott magyarázatot fűzött. A 37. zsoltártól homília formában szólt a bűnbánati zsoltárokról saját élete tapasztalatára is emlékezve, és buzdítva mindenkit az őszinte bánatra.

Ez az ima- és olvasókönyv az Egyetemi Templom hívei számára készült az Irgalmasság Évére. Bár csak fölélesztené bennünk a bűntudat és a bűnvallomás alázatát, hogy be merjük ismerni és jó szentgyónásokban meg merjük vallani bűneinket, megfogadván a zsoltárokból felénk hangzó hívást: „Tegyetek vallomást az Úrnak, mert jó, mert az ő irgalmassága örökkévaló!”

Budapest, 2015. november 1., Mindenszentek ünnepén

Marton Zsolt
a KPI rektora

HATODIK ZSOLTÁR

1A karvezetőnek. Húros hangszerekre. Super octavam. Zsoltár. Dávidé.

*2Uram, ne haragodban vádolj engem,
és ne dühödben dorgálj engem.*

*3Könyörülj rajtam, Uram, mert beteg vagyok;
gyógyíts meg, mert megháborodtak a csontjaim.*

*4A lelkem is megzavarodott nagyon.
És te, Uram, meddig?*

*5Térítsd meg, Uram, ragadd ki a lelkemet;
szabadíts meg a te irgalmasságod miatt.*

*6Mert nincs a halálban, aki megemlékezne rólad,
az alvilágban pedig ki mond áldást neked?*

*7Jajgatva gyötrődtem,
éjszakákon át fogom mosni az ágyamat;
könnyeimmel öntözöm majd a fekvőhelyemet.*

*8Elhomályosult szemem a haragtól,
megöregedtem ellenségeim között.*

*9Távozzatok tőlem mind, akik gonoszat cselekedtek,
mert meghallgatta az Úr sírásom hangját.*

*10Meghallgatta az Úr az én könyörgésemet,
az Úr az én imádságomat elfogadta.*

*11Térjenek meg és szégyenüljenek meg nagyon
összes ellenségeim;
piruljanak és szégyenüljenek meg nagyon gyorsan.*

Az ítélet napja (1–2) – Az ítélet büntetései (3–4) – Nem a saját érdemeinkből hanem Isten irgalmából térünk meg (5–7) – Isten bölcsessége belső Nap (8) – A lélek helye az érzület (9) – Az igazak és gonoszok most együtt élnek (10) – Az igazak és gonoszok az ítéletkor szétválhatnak (11–13)

Az ítélet napjáról

[1. v.] A *De octavo/Super octavam* jelentése nem világos, a cím többi része érthető. Egyesek úgy gondolják, hogy ez az *octava* az ítélet napját jelenti, azaz Urunk eljövételének idejét, amikor majd eljön itélni eleveneket és holtakat. Úgy gondolják, hogy Ádámtól számítva az évezredek, ez az eljövétel, hétezer év elmúltával következik; mint hét nap múlik el a hétezer év, és következik mintegy nyolcadik nap az az idő.

Mivel azonban az Úr azt mondta, hogy *Nem a ti dolgotok tudni az időpontokat, melyeket az Atya a maga hatalmában meghatározott,*¹ és: *Azt a napot és azt az órát nem tudja senki, angyal sem, erősség sem, a Fiú sem, csak egyedül az Atya,*² továbbá írva van, hogy az Úr

¹ApCsel 1,7.

²Mt 24,36.

*napja úgy jön el, mint a tolvaj,*³ mindez elég nyíltan kifejezi, hogy senki sem követelheti magának annak az időnek az ismeretét az évek valamilyen számításával.

Ha ugyanis az a nap hétezer év elmúltával jön el, az éveket számlálva minden ember tudhatja az Eljövétel idejét; és akkor hogyan igaz, hogy a Fiú sem tudja azt? Ezt ő azért mondta, hogy az emberek ezt nem tudják a Fiú által, és nem azért, mintha ő maga nem tudná, e kijelentés szerint: *Próbára tesz titeket a ti Uratok, Istenetek, hogy megtudja,*⁴ azaz hogy tudomástokra hozza; és: *Serkenj föl Uram,*⁵ azaz serkents föl minket.

Ha tehát a kijelentés, hogy a Fiú nem ismeri ezt a napot, nem azt jelenti, hogy ő nem tudja, hanem hogy nem akarja azok tudomására hozni, akiknek nem válik javukra ezt tudni, azaz, nem mondja meg nekik; nem tudom mit akar az a vakmerőség, mely évek számlálásával pontosan hétezer év elmúltával reméli az Úr napját?

2. Mi tehát, akinek az Úr nem akarta tudomásunkra hozni, szívesen megmaradunk a tudatlanságban, és keressük, mit jelenthet a zsoltár címében a *De octavo/Super octavam*.

Egyébként az évek vakmerő számlálgatása nélkül lehet az ítélet napja a nyolcadik nap, melyen e világ végeztével és elnyerve az örök életet, az igazak lelke már nem lesz alávetve az időnek; és mivel az egész idő a hetek egymásra következőivel folyik, nyolcadiknak mondható az, amelyen ez a körforgás véget ér.

Nem képtelenség másként is indokolni, miért nevezhető nyolcadiknak az ítélet, amely két generáció után következik, az egyik a testet, a másik a lelket érinti. Ádámtól ugyanis Mózesig az emberi nem testből, azaz test szerint élt: külső és régi embernek is nevezzük,⁶ akinek az Ó Szövetség adatott, hogy vallásos, de mégis csak testi cselekedetekkel előre jelezze az eljövendő lelki dolgokat.

Mindaddig, amíg test szerint éltek, *a halál uralkodott* – miként az Apostol mondja – *azonokon is, akik nem vétkeztek. Ádám törvényszegésének hasonlatosságára;* ugyanis a *Mózesig*⁷ időhatárt úgy kell értenünk, hogy mindaddig, amíg a Törvény cselekedetei, azaz a testileg megtartott parancsok (sacramenta) azokat is kötelezték bizonyos misztérium kedvéért, akik az egy Isten népe voltak.

Az Úr eljövele óta azonban, amióta a testi körülményéből átléptünk a szív körülményére, meghívást kaptunk arra, hogy lélek szerint éljünk, azaz a belső ember szerint, akit új embernek⁸ is nevezünk az újjászületés és a lelki erkölcs megújulása miatt.

Az pedig nyilvánvaló, hogy a négyes szám a testhez tartozik a közismert négy elem miatt, melyekből áll, és a négy minőség – száraz, nedves, meleg, hideg – miatt. Évszakot is négyet számlálunk: tavasz, nyár, ősz, tél. Ezek köztudott dolgok. A test négyes számáról mást is van szó, de elvontabban és homályosabban, amit e beszédben kerülnünk kell, mert azt akarjuk, hogy a kevésbé műveltek is megértsék.

Hogy a lélekhez a hármas szám tartozik, megérthetjük abból, hogy háromszorosan kell szeretnünk Istent: teljes szívből, teljes lélekből és egész elméből;⁹ ezekről egyenként azonban

---

³Vö. 1Tesz 5,2.

⁴MTörv 13,3.

⁵Zsolt 3,7.

⁶Vö. Ef 4,22.

⁷Vö. Róm 5,14.

⁸Vö. Kol 3,1.

nem a zsoltárokbán, hanem az Evangéliumban kell tárgyalni. Most elegendőnek gondolom a mondottakat annak igazolására, hogy a hármas szám a léleké.

Ha tehát elmúlik a régi emberhez és az Ószövetséghez tartozó test száma, és elmúlik az új emberhez és az Újszövetséghez tartozó lélek száma is, azaz letelik a hetes szám, mert minden, ami az időben történik a négyes számmal a testhez, a hármas számmal a lélekhez van rendelve, eljön az ítélet nyolcadik napja, mely az érdemek szerint megfizet, és már nem időbeli tevékenységre, hanem az örök életre viszi a szenteket, a gonoszokat pedig örökre elkárhoztatja.

Az ítélet büntetései

3. [2. v.] E kárhoztatástól félve imádkozik az Egyház ebben a zsoltárban, mondván: *Uram, ne haragodban vádolj engem.* Az Apostol is beszél az ítélet haragjáról: *Büntetést halmozol magadnak a haragnak és Isten igazságos ítélete megnyilvánulásának napjára;*¹⁰ amikor nem akar vádlott lenni senki, aki ebben az életben meg kíván gyógyulni.

És ne dühödben dorgáldj engem. – A dorgálás enyhébb dolog, mint a vád, mert javulást akar elérni. Akit ugyanis vádolnak, annak félnie kell, nehogy kárhoztatás legyen a vége. Mivel azonban a düh több, mint a harag, megkérdendő, hogy miért az enyhébb *dorgálást* kapcsolja az erősebb *düh*hez.

Én azonban úgy gondolom, hogy ez a két szó ugyanazt jelenti. A görög *thümosz* ugyanis, mely a vers első felében áll, ugyanazt jelenti, mint a második felében lévő *orgé*. Mivel a latinok is két különböző szót akartak használni, a *haraghoz* (ira) közeli jelentésű szót kerestek, és a *dühben* (furor) találták meg. Ezért a kódexekben variációkat találunk: az egyikben előbb áll az *ira*, és követi a *furor*, a másikban elől van a *furor*, és követi az *ira*; egyes kódexekben a *furor* helyett *indignatio* áll. Bármelyik szót vesszük, mindegyik a lélek büntetést követelő indulatát jelenti.

De ezt nem úgy kell Istennek tulajdonítani, mint a lélek indulatát, akiről már mondtuk: *Te pedig, seregek Ura, nyugalomban ítélj,*¹¹ aki pedig nyugodt, az nincs felindultságban. Istent mint bírót nem háborítja föl semmi, hanem azt, ami az ő szolgáiban történik, mivel az ő törvényei szerint történik, *haragnak* mondja a zsoltár.

A lélek, aki imádkozza, nem csupán azt akarja, hogy *vádlott* ne legyen ebben a haragban, hanem *dorgált*, azaz fenyített vagy nevelt sem akar lenni. A görögben ugyanis a *paideuszész* a nevelést jelenti. Az ítélet napján vádlottak lesznek mind, akiknek nincs alapjuk, azaz nem Krisztusra épültek; fenyítést kapnak, azaz megtisztítják azokat, akik erre az alapra fából, szalmából vagy pelyvából építettek; kárt szenvednek ugyan, de megmenekülnek, mintegy tűz által.¹²

Miért imádkozik tehát az, aki nem akarja, hogy vád vagy fenyítés érje az Úr haragjában? Mi másért, mint hogy meggyógyuljon? Ahol ugyanis egészség van, ott nem kell félni sem a haláltól, sem az orvos égető vagy metsző kezétől.

4. [3–4. v.] Folytatja tehát: *Könyörülj rajtam, Uram, mert beteg vagyok; gyógyíts meg, mert megháborodtak a csontjaim,* – azaz a lelkem tartó erőssége vagy ereje, mert ezt jelen-

⁹Vö MTörv 6,5; Mt 22,37.

¹⁰Róm 2,5.

¹¹Bölcs 12,18.

¹²Vö. 1Kor 3,11.

ti a csontok. A lélek tehát azt mondja, hogy megrendült az ereje, amikor a csontokat említi, és nem kell azt hinnünk, hogy olyan csontjai vannak, amelyeket a testben látunk. Ezért a folytatás kibontja a gondolatot: *A lelkem is megzavarodott nagyon* – nehogy testileg értjük, amit csontnak mondott.

És te, Uram, meddig? – Ki ne értené, hogy itt a betegségekkel küszködő lélekről van szó, akihez késlekedik jönni az orvos, hogy meggyógyze, milyen bajokba taszította magát a lélek a bűneivel? Ami ugyanis gyorsan gyógyul, attól nem nagyon óvakodunk; a gyógyulás nehézségei láttán viszont gondosabban vigyázunk a visszanyert egészségre.

Tehát nem kell kegyetlennek gondolnunk Istent, akinek ezt mondja: *És te, Uram, meddig?*, hanem úgy kell tekintenünk, mint aki jóságosan meggyógyzi a lelket arról, hogy milyen bajt szerzett magának; ez a lélek ugyanis még nem imádkozik olyan tökéletesen, hogy ezt lehetne neki modani: *Miközben beszélsz, én már mondom: íme itt vagyok.*¹³

Ugyanakkor azt is fölismerteti vele, hogy micsoda büntetések várnak a gonoszokra, akik nem akarnak megtérni Istenhez, ha a megtérők is ennyi nehézséggel küzdenek; amint egy másik helyen írva áll: *Ha az igaz is alig üdvözül, hová lesz a bűnös és a rossz?*¹⁴

Isten irgalmából, nem a saját érdemeinkből térünk meg

5. [5. v.] *Térítsd meg, Uram, ragadd ki a lelkemet.* – Megtérőben imádkozik a lélek, hogy forduljon feléje Isten is, amint mondja: *Térjete meg hozzám és megtérek hozzátok – mondja az Úr.*¹⁵

Vagy ezt a kifejezést úgy kell értenünk, hogy *téríts meg, Uram*, azaz tedd, hogy megtérjek, mert épp a megtérést találja nehéznek és veszélyesnek? Mert a tökéletes megtérésünk késznek találja Istent, amint a próféta mondja: *Mint a hajnalt, késznek találjuk őt.*¹⁶ Amikor ugyanis elveszítjük őt, azt nem az ő távolléte okozza, hiszen ő mindenütt jelen van, hanem a mi elfordulásunk.

Ebben a világban volt – mondja – *és a világ általa lett, és a világ nem ismerte meg őt.*¹⁷ Ha tehát ebben a világban volt, és a világ nem ismerte meg őt, akkor a mi tisztátalanságunk nem viseli el az ő tekintetét. De amikor mi megtérünk, azaz korábbi életünket megváltoztatva újra vessük a lelkünket, keménynek és veszélyesnek érezzük a visszafordulást a földi vágyak sötét homályából az isteni fényesség derűs és nyugodt világosságába. És ezen fáradozások közepette mondjuk: *Téríts meg Uram*, azaz segíts, hogy végbemenjen bennünk a megtérés, mely késznek és a téged szeretők ajándékának talál téged.

És ezért, miután mondta: *Téríts meg Uram*, hozzáteszi: *és ragadd ki a lelkemet*, mert fönnakadt evilág bonyoldalma-iban, és a vágyai tövisként szúrják még a megtérésében is.

Szabadíts meg – mondja – *a te irgalmasságod miatt.* Úgy érti, hogy nem érdemeiért gyógyul meg, hiszen a bűnösnek és a kapott parancsot megszegőnek kárhozát járna; gyógyíts meg tehát – mondja –, nem az én érdememért, hanem a te irgalmasságodért.

---

¹³Iz 65,24.

¹⁴1Pét 4,18.

¹⁵Zak 1,3.

¹⁶Oz 6,3. LXX szerint

¹⁷Jn 1,10.

Mi a halál és mi a pokol?

6. [6. v.] *Mert nincs a halálban, aki megemlékezne rólad.* – Azt is érti, hogy most van a megtérés ideje, mert ha ez az élet befejeződik, nincs más hátra, mint az érdemek szerinti megfizetés.

Az alvilágban pedig ki vall meg téged? – Vallomást tett az a gazdag ember, akiről az Úr mondja, hogy látta a nyugalomban [Ábrahám ölén] Lázárt, magát pedig kínok között vergődni. Olyannyira vallomást tett, hogy rokonait is figyelmeztetni akarta, hogy tartózkodjanak a bűnöktől a pokolbéli büntetések miatt, amelyeket azok nem hisznek el.¹⁸ Fölöslegesen ugyan, de amikor övéit oktatni akarta, nehogy ugyanazok érijék őket, megvallotta, hogy méltán kapta a kínokat.

Mit jelent tehát: *Az alvilágban pedig ki vall meg téged?* – Vajon a poklot akarja mondani, ahová az ítélet után zuhannak a gonoszok, ahol a mélységes sötétség miatt semmit nem látnak Isten fényességéből, akinek valami vallomást tehetnének? Mert ez a gazdag, föl-emelvén a szemét, bár mélységes szakadék volt köztük, mégiscsak láthatta a boldog nyugalomban lévő Lázárt, és hozzá mérve magát kénytelen volt megvallani a vétkeit.

Úgy is érthetjük, hogy halálnak nevezi a bűnt, amelyet az isteni törvény megvetésével követnek el, mint ahogy halálnak nevezzük a halál fullánkját, ami halált okoz; *a halál fullánkja ugyanis a bűn.*¹⁹

Ebben a halálban az Istenről való elfeledkezés a törvény és a parancsolatok megvetését jelenti: ahogy alvilágnak mondja a lélek vakságát, mely a vétkezőt, azaz a haldoklót körülveszi és elborítja: *Amint nem méltatták az Istent arra, hogy megismerjék* – mondja –, *Isten is romlott eszükre hagyta őket.*²⁰ Ezzel a halállal és ezzel az alvilággal szemben könyörög oltalomért a lélek, miközben igyekszik megtérni Istenhez, és nehézségeket tapasztal.

7. [7. v.] Ezért folytatja: *Jajgatva gyötrődtem.* És mintha eredménytelen volna, hozzáteszi: *éjszakákon át fogom mosni az ágyamat.* – Az ágy itt azt a helyet jelenti, ahol a beteg és gyenge lélek fekszik, azaz a testi gyönyörőségeket és mindenféle evilági élvezetet; amelyeket könnyeivel mosogat az, aki szabadulni akar tőlük. Mert már látja, hogy elítéli ezeket a testi élvezeteket, és mégis a gyöngeséget fogva tartja az élvezet, és szívesen heverészik ott, ahonnan a lélek csak akkor tud fölkelni, ha meggyógyul.

Azzal, hogy *éjszakákon át*, talán azt akarja mondani, hogy aki lélekben már kész megérezni valamit az igazság világosságából, de a test gyöngesége miatt olykor mégis megnyugszik evilág élvezetében, olyan, mint a nappal és az éjszaka váltakozása. Hogy amikor azt mondja: *Elmémmel Isten törvényének szolgálom*, nappali fényességben van; amikor pedig azt mondja: *Testemmel pedig a bűn törvényének szolgálom*,²¹ reá borul az éjszaka mindaddig, amíg minden éjszaka el nem múlik, és el nem jön a nappal, amikor azt mondja: *reggel majd előtted állok és látni fogok.*²² Akkor majd állni fog, most azonban még fekszik, amikor az ágyban van, amelyet éjszakánként mosogat, hogy sok könnyével kiesdje Isten irgalmasságától a hatásos orvosságot.

A könnyeimmel öntözöm majd fekvőhelyemet ismétlés: *a könnyeimmel* megmondja, hogy mivel *mossa* az ágyát; és amit itt *fekvőhelynek* mond, azt az előbb *ágynak* nevezte. Ámbár

¹⁸Vö. Lk 16,23–31.

¹⁹Vö. 1Kor 15,56.

²⁰Róm 1,28.

²¹Róm 7,25.

²²Zsolt 5,5.

az öntözöm valamivel több, mint a mosom. ugyanis lehet valaminek a felszínét is lemosni, az öntözés azonban mélyebbre hatol; ilyen a szív mélyéig ható sírás.

A különböző igeidők használata – múlt időben mondja: *Jajgatva gyöttrődtem*; jövő időben: *éjszakákon át fogom mosni ágyamat*; és ismét jövő időben: *könnyeimmal öntözöm majd a fekvőhelyemet* – azt fejezi ki, amit önmaguknak kell mondaniuk mindazoknak, akik jajgatva hiába fáradoztak: „Mikor azt tettem, nem használt, tehát ezután ezt fogom tenni.”

Isten bölcsessége belső Nap

8. [8–9. v.] *Elhomályosult szemem a haragtól.* – Vajon a saját haragjától, vagy Istenétől, akit kért, hogy ne vádolja vagy dorgálja? De ha Isten haragja az ítélet napját jelenti, hogy lehet azt itt érteni?

Vajon annak a kezdete, amit az emberek itt fájdalomként és kinként, és főként az igazság megértéséből való kizárásként éreznek, az, amit már említettem, amikor mondtam: *Isten is romlott eszükre hagyta őket?*²³

Mert ez az elme vaksága; mindaz, aki ebben szenved, ki van zárva Isten benső világosságából, de ebben az életben még nem teljesen. Van ugyanis külső sötétség,²⁴ ami inkább az ítélet napjához tartozik, amikor teljesen Istentől kívül kerül az, aki nem akart megjavulni, amíg idő van rá; mert teljesen Istentől kívül lenni mi egyéb, mint a legnagyobb vakságban lenni? Hiszen *Isten megközelíthetetlen fényességében lakik*,²⁵ amelybe belépnek azok, akiknek ezt mondják: *Menj be Urad örömébe.*²⁶

Ennek a haragnak tehát a kezdete az, amit ebben az életben tapasztal meg minden bűnös: félve tehát az ítélet napjától vesződik és sír, nehogy oda jusson, aminek a kezdetét most ilyen veszedelmesnek tapasztalja; ezért nem azt mondja: Megvakult a szemem, hanem *Elhomályosult szemem a haragtól.*

Ha pedig a saját haragjáról azt mondja, hogy elhomályosul tőle a szeme, ezen sem csodálkozunk, mert valószínű emiatt mondatott: *A Nap ne nyugodjék le a haragotok fölött*,²⁷ amely belső Napot, azaz Isten bölcsességét önmagában lenyugodni véli az az elme, amelyet háborgása akadályoz a Nap látásában.

A lélek helye az érzület

9. *Megöregedtem ellenségeim között.* – Eddig csak a haragról beszélt, ha ugyan a saját haragjáról szólt. De szemügyre véve a többi víciumot, úgy látja, sáncokkal van körülveve. Mivel a víciumok a régi élethez tartoznak és a régi emberhez, akit le kell vetnünk, hogy magunkra ölthessük az új embert,²⁸ méltán mondja: *Megöregedtem.* Az, hogy ezt mondja: *ellenségeim között*, vagy a víciumokat jelenti, vagy az embereket, akik nem akarnak megtérni. Ők ugyanis, még ha nem is tudják, még ha kíméletesek is, még ha viták nélkül is vannak a városokban, házakban, lakomákon és a gyakori beszélgetésekben, mintha egyetértőek volnának; mivel ellentétes szándékúak, valójában ellenségei azoknak, akik megtérnek Istenhez.

²³Róm 1,28.

²⁴Vö. Mt 25,30.

²⁵Vö. 1Tim 6,16.

²⁶Mt 25,21–23.

²⁷Ef 4,26.

²⁸Vö. Kol 3,9–10.

Mert ki ne látná, hogy azok, akik szeretik és kívánják ezt a világot, ellenségeik azoknak, akik meg akarnak szabadulni ettől a világtól? Mert ha tehetik, magukkal vonják őket a büntetésbe. És nagy ajándék naponta a szavaik között forgolódva nem letérni Isten parancsolatainak útjáról.

Ugyanis gyakran megtörténik, hogy az Isten felé igyekvő lélek megretten, ha útközben támadás éri. És gyakran azért nem váltja valóra jó elhatározását, hogy meg ne bántsa azokat, akik között él, akik más, veszendő és mulandó javakat szeretnek és kergetnek.

Ezektől elkülönül minden egészséges ember, nem hely szerint, hanem lelkiállattal; a testet ugyanis a hely fogadja be, a lélek helye pedig az érzülete.

Igazak és gonoszok most együtt élnek

10. Ezért a vesződség és jajgatás és könnyhullatások után, mivel nem maradhat eredménytelen, amit olyan buzgón kért attól, aki minden irgalmasság forrása, és nagyon igaz, amit mond: *Közel van az Úr a megtört szívűekhez,*²⁹ a sok nehézség után a jámbor lélek – ami az Egyházat is jelentheti – jelzi, hogy meghallgatásra talált.

Nézd csak, hogyan folytatja: *Távozzatok tőlem mind, akik gonoszat cselekedtek, mert meghallgatta az Úr sírásom hangját.* – Ez lehet prófécia, mert eltávoznak majd, azaz elkülönítik a gonoszokat az igazaktól, amikor eljön az ítélet napja. De történik már most is, mert jóllehet ugyanazokon az összejöteleken vannak jelen, mégis a cséplés helyén, a szérún már szétvált a mag és a pelyva. Igaz, a magok még a pelyva között rejtőznek: így tehát együtt forgolódhatnak, de a szél nem kaphatja föl egyformán őket.

11. [10. v.] *Mert meghallgatta az Úr sírásom hangját; meghallgatta az Úr az én könyörgésemet, az Úr az én imádságomat elfogadta.* – A gyakran ismételt mondatrészek nem az elbeszélő gyarlóságát, hanem az ujjongó lélek érzületét fejezik ki. Az örvendező emberek szoktak így beszélni, mert nem elég nekik egyszer elmondani, mi miatt örvendenek.

Ez a gyömolcse a jajgatásnak, amellyel vesződik, és a könnyeknek, amelyekkel mossa az ágyát és öntözi a fekhelyét, mert *aki könnyek között vet, örvendéssel arat,*³⁰ és *boldogok a szomorkodók, mert őket majd megvigasztalják.*³¹

Az ítéletkor azonban szétválnak

12. [11. v.] *Térjenek meg és szégyenüljenek meg összes ellenségeim.* – Távozzatok tőlem, mondta előbb; ami, miként kifejtettük, ebben az életben is lehetséges. Az azonban, amit most mond: *Piruljanak és szégyenüljenek meg,* nem látom, megtörténhet-e máskor, mint azon a napon, amikor majd nyilvánvalóvá válik az igazak jutalma és a bűnösök büntetése. Mert most a gonoszok olyannyira nem szégyellik magukat, hogy szüntelenül sértegetnek minket, és gúnyolódásaikkal többnyire el is érik, hogy a gyenge emberek szégyenkezni kezdenek Krisztus neve miatt, ezért mondatott: *Aki szégyell majd engem az emberek előtt, azt én is szégyellni fogom az én Atyám előtt.*³²

---

²⁹Zsolt 33,19.

³⁰Vö. Zsolt 125,5.

³¹Vö. Mt. 5,5.

³²Mt 10,32; Lk 9,26.

Márpedig mindaz, aki teljesíteni akarja azokat a magasztos parancsokat, hogy osztogasson, adakozzék a szegényeknek, és az ő igazsága megmaradjon örökre,³³ és mindenét, amije csak van, eladván, szétossza a szegényeknek és Krisztust kövesse, mondván: *Semmit sem hoztunk erre a világra, és nem is vihetünk el semmit, ha van ennivalónk és ruhánk, elégedjünk meg vele,*³⁴ nevetség tárgya lesz a gonoszok között és örültnek nevezik azok, akik nem akarnak meggyógyulni. És gyakran, nehogy örültnek tartsák a kétségbeesettek, fél megtenni és halogatja azt, amit a leghűségesebb és leghatalmasabb orvos parancsolt.

Most tehát nem képesek szégyenkezni azok, akik előtt nekünk nem szabad szégyekezniük, nehogy az elhatározott úttól visszatartsanak, azon akadályozzanak, vagy lassítsanak minket. De eljön az idő, amikor szégyenkezni fognak, amikor majd mondják, ami írva áll: *Ezek azok, akiket valamikor kinevettünk, és szidalmazva példálóztunk velük. Mi esztelenek, az életüket esztelenségnek véltük és becstelennek a halálukat. Hogyan számláltattak Isten fiai közé, és a szentek között van az osztályrészük? Tehát letévedtünk az igazság útjáról, és az igazságosság fénye nem világított nekünk, és a Nap nem kelt föl számunkra; a gonoszság és a pusztulás tövisei közé keveredtünk, és a járatlan pusztában jártunk, az Úr útját pedig nem ismertük meg. Mit használt nekünk a gög, vagy mit hozott nekünk a kérkedő gazdagság? Mindezek átmentek, mint az árnyék.*³⁵

13. Amit pedig mond: *Piruljanak és szégyenüljenek meg* – ki ne ítélné ezt a legigazságosabb büntetésnek, hogy szégyenre forduljanak azok, akik az üdvösségre nem akartak odafordulni. Ezután hozzáteszi: *nagyon gyorsan*, mert kezdte elveszíteni a reményt az ítélet napjában. Amikor ugyanis majd *azt mondják: Béke, akkor éri őket hirtelen a pusztulás.*³⁶

Bármikor jön, nagyon gyorsan jön az, aminek eljövételét már nem várják: ennek az életnek a hosszát csak a továbbélés reménye érezteti; mert nincs annál gyorsabb, mint ami az életben már elmúlt. Amikor tehát eljön az ítélet napja, a bűnösök érezni fogják, mennyire nem hosszú az elmúló élet; és nem ítélik késlekedőnek azt, amit nem kívántak, vagy inkább nem hittek el, mégis eljön.

Bár ezt úgy is érthetjük, hogy a jajgatót és sokat könyörgőt meghallgatta Isten, és megszabadulva a bűnöktől minden gonosz testi indulat fölött úrrá lett, amint mondja: *Távozzatok tőlem mind, akik gonoszat cselekedtek, mert meghallgatta az Úr sírásom hangját.* És ha ez megtörtént, nem csoda, hogy oly tökéletes, hogy már ellenségeiért is imádkozik.

A *Piruljanak és szégyenüljenek meg összes ellenségeim* azt is jelentheti, hogy tartsanak bűnbánatot bűneik fölött, ami szégyenkezés és benső háborúság nélkül nem lehetséges. Semmi akadálya tehát így értenünk azt, hogy *Térjenek meg és szégyenkezzenek*, azaz térjenek meg Istenhez és szégyenkezzenek amiatt, hogy korábban bűneik sötéttségével dicsekedtek, amint az Apostol mondja: *Mi dicsőségetek volt egykor abban, ami miatt most szégyenkeztek?*³⁷ A hozzátett *nagyon gyorsan*, vagy a kérő sürgető kívánságára, vagy Krisztus hatalmára utal, aki a nemzeteket, amelyek a bálványaik miatt üldözték az Egyházat, olyan gyorsan megtérítette az evangélium hitére.

---

³³Vö. Zsolt 111,9.

³⁴1Tim 6,7–8.

³⁵Bölcs 5,3–9.

³⁶Vö. 1Tesz 5,3.

³⁷Róm 6,21.

HARMINCEGYEDIK ZSOLTÁR (32.)

1Dávidé. *A megértésé.*

*Boldogok, akinek megbocsáttatott a gonoszság,
és akiknek eltakartatott a bűnük.*

2*Boldog a férfi, akinek nem számította be az Úr a vétket,
sem a lelkében nincsen álnokság.*

3*Mivel elhallgattam,
elsorvadtak csontjaim naphosszat tartó kiáltozásomtól,*

4*Mert éjjel és nappal rám nehezedett a kezed,
mert szünet nélküliek ostorcsapásaid.*

5*Bűnömet beismertem,
és gonoszságomat nem takargattam.*

Mondtam:

*„Megvallom magam ellen gonoszságomat az Úrnak”.
És te megbocsátottad szívem rosszaságát.*

6*Ezért imádkozik hozzád minden szent alkalmas időben.*

*Mindazonáltal a nagy vizek áradatában
nem közelítenek Hozzá.*

7*Te vagy menedékem az engem körülvevő szorongatásban,
én ujjongásom, válts meg körülöttem lévőktől.*

8*Értelmet adok neked és rávezetlek az útra melyen jársz;
mindig rajtad lesz a szemem.*

9*Ne legyetek, mint a ló és az öszvér,
melyekben nincs értelem;
kötőfékkel és zablával fékezd meg szájukat azoknak,
akik nem közelítenek hozzád.*

10 *Sok csapás éri a gonoszt,
aki pedig az Úrban remél, azt irgalmasság veszi körül.*

11 *Örvendjete az Úrban és ujjongjatok, igazak,
és dicsekedjete, mind, egyenesszívűek.*

A bűneit megvalló ember iránt irgalmas az Isten

1. [1. v.] *Dávid zsoltára, a megértésé* – amellyel megértjük, hogy a bűneit megvalló ember nem tettei érdemeiért, hanem Isten kegyelméből szabadul meg.

2. [2. v.] *Boldogok, akinek megbocsáttatott a gonoszsága, és akiknek eltakartatott a bűnük* – akiknek bűnei feledésbe merültek;

boldog a férfi, akinek nem számította be az Úr a vétket, sem a lelkében nincsen álnokság – és nem hangoztatta szájával az igazságát miközben lelkiismerete tele van bűnökkel.

3. [3. v.] *Mivel elhallgattam, elsorvadtak csontjaim* – mert nem tettem üdvöthozó vallomást,³⁸ minden erőm gyöngeséggé öregedett naphosszat tartó kiáltozásomtól, mert gonosz voltam és káromló, Isten ellen kiáltoztam, mintegy védve és mentetve bűneimet.

4. [4. v.] *Mert éjjel és nappal rám nehezedett a kezed: mert szünet nélküliek ostorcsapásaid.* – Nyomorúságra jutottam, míg körülfontak tövissel. Szerencsétlen lettem beismerve a nyomorúságomat, furdal a rossz lelkiismeret.

5. [5. v.] *Bűnömet beismertem, és gonoszságomat nem takargattam. Mondtam: „Megvallom magam ellen gonoszságomat az Úrnak.”* – Mondtam: „Megvallom”, nem az Úr ellen, mint gonosz kiáltozásaimban, amikor hallgattam, hanem *magam ellen gonoszságomat az Úrnak.*

És te megbocsátottad szívem rosszaságát – hallván a vallomás szavát a szívben, még mielőtt szóban kimondtam volna.

6. [6. v.] *Ezért imádkozik hozzád minden szent alkalmas időben.* – A szív ezen gonoszságáért imádkozik hozzád minden szent. Mert nem a saját érdemeikért lesznek szentek, hanem alkalmas időben, azaz annak eljövetelekor, aki megvált minket a bűnöktől.

Mindazonáltal a nagy vizek áradatában nem közelítenek Hozzá. – Mindazonáltal senki ne gondolja, hogy amikor hirtelen jön a veszedelem, mint Noé napjaiban történt, marad még idő a megváltásra, amellyel közelíteni lehet Istenhez.

7. [7. v.] *Te vagy menedékem az engem körülvevő szorongatásban,* – te vagy menedékem a bűnök szorításában, amely körülveszi a szívemet;

én ujjongásom, válts meg körülöttem lévőktől – Benned találok örömet, válts meg a bűneim miatti szomorúságból.

8. [8. v.] Isten válasza: *Értelmet adok neked és rávezetlek az úra melyen jársz* – bűnvallomásod után megértést adok neked, hogy ne hátrálj meg úton, melyen elindultál, nehogy önfejtű akarj lenni.

Mindig rajtad lesz a szemem – így teszed erőssé irántad való szeretetemet.

9. [9. v.] *Ne legyetek, mint a ló és az öszvér, melyekben nincs értelem.* – Ezért akarják magukat irányítani.

És a próféták szava: *Kötőfékkel és zablával fékezd meg szájukat.* – Tehát tedd velük Isten azt, ami a lóval meg az öszvérrel történik, hogy büntetésekkel kényszerítsd engedelmességre azokat, akik nem közelednek feléd.

10. [10. v.] *Sok csapás éri a gonoszt,* – sok csapás éri azt, aki nem vallja meg bűneit Istennek és a maga ura akar lenni;

aki pedig az Úrban remél, azt irgalmasság veszi körül – aki pedig az Úrban remél és engedelmesen aláveti magát, azt irgalmasság veszi körül.

---

³⁸Vö. Róm 10,10.

11. [11. v.] *Örvendjetez az Úrban és ujjongjatek, igazak* – Örvendjetez és ujjongjatek igazak, nem magatokban, hanem az Úrban;

és dicsekedjetez, mind, egyenesszívűek, akik megértettétek, hogy jó Neki alávetni magatokat, hogy a többieket megelőzzétek.

HARMINCHETEDIK ZSOLTÁR (38.)
Elmondta 395 márciusában, Hippóban
a 41 éves, 4 éves pap

1Zsoltár. Dávidé. A szombatra megemlékezésül.

2Uram, ne méltatlankodásodban vádolj engem,

és ne haragodban fenyíts meg engem,

3mert a nyilaid belém fűródtak,

és rám nehezedett a kezed.

4Nincs épség a testemben haragod miatt,

nincs béke a csontjaimban a bűneim miatt.

5Mert a gonoszságaim fölemelték a fejemet,

és mint súlyos teher rám nehezednek nagyon.

6Lüktetnek és elmérgesednek kéklő sebeim

az én ostobaságom miatt.

7Meghajlottam és meggörnyedtem mindvégig;

szomorúan jártam-keltem egész nap.

8Mert a lelkem megtelt képzelődésekkel,

és nincs egészség a testemben.

9Beteg vagyok és megalázódtam nagyon,

és jajgattam szívem fájdalmában.

10Uram, előtted van minden vágyam,

és jajgatásom nincs rejtve előled.

11Megháborodott a szívem, elhagyott az erőm

és a szemem fénye sincs már velem.

12Barátaim és ismerőseim ellenem közeledtek és megálltak,

a rokonaim is megálltak a távolban.

13És erőszakot alkalmaztak, akik a lelkemet keresték,

és akik rosszat akartak nekem, hiúságokat beszéltek

és egész nap álnokságon törték a fejüket.

14Én pedig, mint a süket nem hallottam,

és mint a néma nem nyitottam meg a számat;

és olyan lettem, mint a nem halló ember,

és akinek nincs védekezés a szájában.

16Mert benned reméltem, Uram,

te meghallgatsz, én Uram, Istenem.

17Mert mondtam: „Ne örvendjenek fölöttem,

amikor megbotlott a lábam, nagyokat szóltak ellenem.”

18Mert én kész vagyok az ostromlásra,

és fájdalmam mindig a szemem előtt van.

19Mert hirdetem a gonoszságomat,

és aggódom a vétkem miatt.

20Ellenségeim pedig élnek és megerősödtek fölöttem,
megszaporodtak, akik gonoszul gyűlölnek engem.
21Rosszal fizetvén a jóért rágalmaztak engem,
mert én az igazságot követtem.

22Ne hagyj el engem, Uram,
én Istenem, ne távozz el tőlem.

23Siess segítségemre,
Uram, én szabadításom.

Melyik fenyítés üdvös és melyik terméketlen (3–4) – Örülj annak, hogy meg vagy váltva (5) – Krisztus és az Egyház (6) – A gögösöket nyomasztó teher maguk a bűnök (7–9) – Fölemelnek ha alázatos leszel (10) – Az Istent szeretőknek az igazság látását ígérik (11) – Türelemmel várjuk, amit Isten ígért (12–13) – Vágyad az imádságod (14) – Szemünk fénye Isten (15) – Az Úr szenvedései a mi szenvedéseink (16) – A szeretet közelsége, tagadás távolsága (17) – Az Úr szenvedései (18) – Akit nagy alázatában elítéltek, nagy hatalommal fog ítélni (20) – A jó lelkiismeretben nincs félelem (21–23) – A bűnökért mit kell tenniük a keresztényeknek (24–25) – Krisztus valóságos teste valóságosan meghalt (26) – Krisztus az emberekért szenvedett (27) – Krisztus a mi üdvösségünk (28)

1. Amit az imént énekeltünk: *Hirdetem a gonoszságomat, és aggódom a vétkem miatt,*³⁹ arra jól válaszol ez az evangéliumi asszony, ugyanis rosszaságait látván kutyának nevezte őt az Úr, mondván: *nem jó a gyermekek kenyerét kutyáknak dobni.*⁴⁰ Erre ő, aki tudta hirdetni a gonoszságát és tudott aggódni a bűne miatt, nem tagadta, amit az Igazság mondott, hanem megvallva a nyomorúságot, irgalmasságot kért, aggódván a bűne miatt. Mert a leánya gyógyulását kérte, és ez a leány talán az ő életét jelentette.

Figyeljétek tehát az egész zsolnárt, melyet, amennyire képesek vagyunk rá, szemügyre vesszünk és magyarázunk. Legyen szívünkkel az Úr, hogy itt üdvösen találjuk meg a szót, és ugyanígy tudjuk elmondani, nem keservesen megtalálva, nem is ügyetlenül előadva.

Sóhajtozva emlékezünk a szombatra, azaz az örök nyugalomra

2. [1. v.] Ennek a zsolnárnak a címe: *Zsolnár. Dávidé. A szombatra emlékezésül.*

Nézzük csak amiket megírtak nekünk Szent Dávid prófétáról, kinek *magvából test szerint származik a mi Urunk Jézus Krisztus,*⁴¹ és azon dolgok között, melyeket az Írásokból róla tudunk, nem találjuk, hogy Ő valaha is megemlékezett volna a szombatról.

A zsidók szokás szerint megtartották a szombatot. Miért kellett volna megemlékezni róla, hiszen a hét napjai között rendszeresen visszatért? Tehát megtartani kellett, és nem emlékezni rá.

---

³⁹Zsolt 37,19.

⁴⁰Mt 15,26.

⁴¹Vö. Róm 1,3.

Mindenki csak a jelen nem lévőre emlékezik. Például ebben a városban emlékezel Karthagóra, ahol egykor voltál, és ma emlékszel a tegnapi napra, az előző évre, vagy bármi korábbi dologra, amit tettél, vagy ahol voltál, vagy amint részt vettél.

De mit akar mondani, testvéreim, ez a *szombatra emlékezés*? Kinek a lelke emlékezik a szombatra? És mi ez a szombat? – mert sóhajtozva emlékezik. És amikor a zsoltárt olvasták, hallottátok, és most amikor magyarázzuk, halljátok, hogy milyen bánkódással, mekkora sóhajtozással, milyen sírással és milyen nyomorúságban emlékezik. De boldog az, aki így nyomorult. Ezért az Úr is boldognak nevezett bizonyos sírókat az evangéliumban.⁴²

Mitől boldog a síró? Mitől boldog, ha nyomorult? – Sőt akkor lenne igazán nyomorult, ha nem sírna. Tehát ilyennek kell látnunk ezt a szombatra emlékező – nem tudom ki – síróit is; és bárcsak mi lennénk ez a *nem tudom ki*, ez a szombatra emlékező valaki, aki bánkódik, sóhajtozik és sír! A szombat nyugalom. Kétségtelen, hogy ez a *nem tudom ki*, ettől nyugtalan: sóhajtozva emlékezik a szombatra.

Melyik fenyítés üdvös és melyik terméketlen?

3. [2. v.] Ez az imádkozó a nyugtalanságát mondja el és ajánlja Istennek, nem tudom, miféle nagyobb rossztól félve. Mert hogy bajban van, azt nyíltan mondja, nincs szüksége sem tolmácsra, sem sejtésekre, sem gyanakvásra; a szavai alapján kétségtelen, hogy miféle bajban van, és nem kutatnunk kell, hanem meg kell értenünk, amit mond.

Ha nem félne a jelen helyzeténél rosszabbtól, nem kezdené így: *Uram, ne méltatlankodásodban vádolj engem, és ne haragodban fenyíts meg engem.* – Eljön ugyanis az idő, amikor egyeseket Isten haragjában fognak fenyíteni és méltatlankodásában fognak vádolni. És talán nem mindenkit fenyítenek meg, akiket vádolnak, de lesznek olyanok, akik a fenyítésben üdvözülnek. Eljön ugyanis az idő, mert megnevezték a fenyítést: *de csak mintegy tűz által.*

Lesznek egyesek, akiket majd vádolnak és nem fognak fenyíteni, mert ugyancsak vádolni fogja azokat, akiknek ezt mondja: *Éheztem és nem adtatok ennem, szomjaztam és nem adtatok innom,* és a többi, ami itt következik, melyekkel a balra állítottak rossz embertelenségét és terméketlenségét kárhozatja, akiknek ezt mondja: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*⁴³

Ez az imádkozó ettől a nagyobb rossztól félve – eltekintve ettől az élettől, melynek bajai közepette sír és sóhajtozik – kéri és mondja: *Uram, ne méltatlankodásodban vádolj engem!* Ne legyek azok között, akiknek majd mondod: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*

És ne haragodban fenyíts meg engem, hanem ebben az életben tisztíts meg, és tégy olyan ná, hogy ne legyen szükségem a fenyítő tűzre, mint azoknak, akik üdvözülnek, de csak mintegy tűz által.

És miért? – Azért, mert itt, a földi életben az alapra fából, szénából és szalmából építettek. Ha aranyból, ezüstből és drágakövekből építettek volna, biztonságban volnának mindkét tűztől: nem csak attól az örökkévalótól, mely a gonoszokat kínozza örökké, hanem attól is,

---

⁴²Vö. Mt 5,5.

⁴³Mt 25,41–42.

amely megfenyíti azokat, akik tűz által üdvözülnek. Azt mondja ugyanis: *ő maga üdvözül, de csak mintegy tűz által.*⁴⁴ És mivel azt mondja, hogy *üdvözül*, nem is olyan rossz az a tűz.

Igaz, hogy üdvözülnek a tűz által, de az a tűz fájdalmasabb lesz, mint bármi, amit az ember ebben az életben szenvedhet. És tudjátok, hogy itt a rosszak mennyit szenvedtek és szenvedhetnek; de csak annyit szenvedtek, amennyit a jók is szenvedhettek, mert mit viselt el a varázsló, az utonálló, a házasságtörő, a gonosztevő vagy szentségtörő a törvény részéről, amit nem mit viselt el Krisztus megváltásáért egy vértanú?

Tehát az itteni szenvedések sokkal könnyebben viselhetők; és mégis, nézzétek csak, parancsszóra ezek az emberek bármit megtesznek, csak hogy ezeket elkerüljék. Mennyivel inkább megteszik, amit Isten parancsol, nehogy azokat a súlyos szenvedéseket kelljen viselniük.

4. [3. v.] De miért kéri ez az imádkozó, hogy ne méltatlankodásban vádolják és ne haraggal fenyítsék? Mintha azt mondaná Istennek: mivel már az is sok és súlyos, amiket most szenvedek, kérlek, legyen belőle elég.

És kezdi, elégtételt nyújtva előszámlálni és följárni Istennek azokat, amiket most szenved, nehogy súlyosabb szenvedések ériék: *mert a nyilaid belém fűródtak, és rám nehezedt a kezéd.*

**Örülj annak, hogy meg vagy váltva,
de még nem valóságosan,
hanem csak a reményben vagy biztonságban**

5. [4. v.] *Nincs épség a testemben haragod miatt.* – Az imént már mondta azt, amitől itt szenved, de most már az Úr haragja miatt, mert az Úr büntetéseként szenved.

Miféle büntetésként? – Amit Ádámtól kapott. Büntetés volt ugyanis, amit Isten nem véletlenül mondott: *halállal halsz meg;*⁴⁵ mint ahogy minden, amit ebben az életben szenvedünk, büntetés a halál miatt, amit az első bűnért érdemlünk.

A testünk ugyanis halandó (büntetlenül nem lenne az), tele van kísértésekkel, tele van csábításokkal, alá van vetve testi fájdalmaknak, alá van vetve igényeknek, változékony és törékeny akkor is, ha egészséges, mert igazában teljesen nem egészséges, mert miért mondta, hogy *nincs épség a testemben*, ha nem azért, mert amit ebben az életben egészségnek mondanak, azok szerint, akik ezt igazán értik és megemlékeznek a szombatáról, valójában nem is egészség.

Ha ugyanis nem esztek, kínoz az éhség, ez bizonyos természetes betegség, mert büntetésből fakadó természetünk lett. Ami az első embernek büntetése volt, az számunkra természetes.

Ezért mondja az Apostol: *Természetünk szerint mi is a harag fiai voltunk, mint a többiek.*⁴⁶ Természetünk szerint a *harag fiai*, azaz a büntetést viselők. De miért mondja azt, hogy *voltunk*? Azért, mert a reményben már nem vagyunk, de valójában még igen.

De jobbnak mondjuk azt, ami a reményben vagyunk, mert a remény felől bizonyosak vagyunk. Reményünk ugyanis nem bizonytalan, hogy kételkednünk kellene felőle. Halljad

---

⁴⁴Kor 3,12 15.

⁴⁵Ter 2,17.

⁴⁶Ef 2,3.

csak a reménybeli dicsőséget, mert azt mondja: *sóhajtozunk magunkban, várva a fiúvá fogadást, testünk megváltását.*⁴⁷

Mit jelent ez? Még nem vagy megváltva, ó Pál? Még nem rótták le a váltságdíjadat? Nemde az a vér már kiontatott? Nemde az mindnyájunk váltságdíja?

Bizony az. De nézd csak mit mond: *Mert reményre vagyunk megváltva. A remény viszont, amit már teljesedni látunk, többé nem remény. Amit valaki lát, azt reméli? Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk türelmesen.*⁴⁸

De mit vár türelmesen? – Az üdvösséget/egészséget.

Minek az üdvösségét? – A testét, mert ezt mondja: *testünk megváltását.*⁴⁹ Ha a test egészségét várta, akkor az az egészség, aminek birtokában volt, nem volt egészség.

Az éhség és a szomjúság öl, ha nem csillapítják. Az éhség gyógyszere az eledel, a szomjúság gyógyszere az ital, a fáradtság gyógyszere az alvás. Vondd meg ezeket a gyógyszereket, és lássad, nem gyilkol-e mindhárom?

Ha ezeket a betegségeket távortartják, egészség van. Ha azonban jelen van valami, ami meg tud ölni, akkor ne dicsekedj az egészséggel, hanem sóhajtozva várd tested megváltását.

Örülj annak, hogy meg vagy váltva, de még nem valóságosan, hanem csak a reményben vagy biztonságban. Ha ugyanis nem sóhajtozol a reményben, nem fogsz eljutni a valóságra.

Ez tehát most nem egészség, ezért mondja: *Nincs épség a testemben haragod miatt.*

Honnan tehát a belé fúródott nyilak? A büntetést és a lelki és testi fájdalmakat, melyeket itt kell viselni, ezeket nevezi nyilaknak. Ezeket a nyilakat Szent Jób is említi, és amikor fájdalmak között volt, a kínjait az Úr belélőtt nyilainak nevezi.⁵⁰

Isten ígét is szoktuk nyilaknak nevezni, de vajon szenvedhete azoktól ez az imádkozó? Isten ígéi, mint nyilak, szerelmet ébresztenek, nem fájdalmat okoznak, de vajon lehetséges-e a szerelem fájdalom nélkül?

Bármit szeretünk ugyanis, ha nélkülözzük, fájdalmat érzünk miatta. Ugyanis aki birtokolja azt, amit szeret, szeret és nem bánkódik; aki pedig szeret, s amint mondtam, nélkülözi azt, amit szeret, szükségszerűen sóhajtozik a fájdalomtól. Ezért mondja az Énekek énekében Krisztus menyasszonya az Egyház nevében: *Mert megsebzett a szeretet.*⁵¹

A szeretettől megsebzettnek mondja magát, mert szeretett valakit, és még nem volt az övé; bánkódott, mert még nem birtokolta. Ha tehát bánkódott, megsebzett volt, de ez a seb az igazi egészségre ragadta. Akit ez a seb nem sebzett meg, nem juthat el a teljes egészségre. Tehát ez a megsebzett mindig sebesült marad?

Ezeket a beléfúródott nyilakat így is érthetjük: ígéid a szívembe fúródtak, és éppen ezeknek az ígéknek köszönhető, hogy megemlékezem a szombatról; és ez a szombatra emlékezés – az, hogy még nem vagyok a birtokában – okozza, hogy még nem örülök, és fölismerem, hogy még nincs épség a testben, és nem is nevezhető annak, ha ezt az egészséget ösz-

---

⁴⁷Róm 8,23.

⁴⁸Róm 8,24-25.

⁴⁹Róm 8,23.

⁵⁰Vö. Jób 6,4.

⁵¹Én 2,5; 5,8.

szehasonlítom azzal, amit majd az örök nyugalomban fogok birtokolni, ahol *ez a romlandó magára ölti a romolhatatlanságot, és ez a halandó a halhatatlanságot*,⁵² és látom, hogy ahhoz az egészséghez hasonlítva ez az egészség betegség.

Krisztus és az Egyház

6. *Nincs épség a testemben haragod miatt.* – Szokták kérdezni, kinek a hangja ez? Egyesek szerint Krisztusé; azok miatt, amiket itt mondanak Krisztus szenvedéséről, s amikre hamarosan rátérünk, mi is elismerjük, hogy Krisztus szenvedéséről van szó.

De hogyan mondhatja, hogy *nincs béke a csontjaimban a bűneim miatt* az, akinek nem volt bűne?⁵³ Ha tehát meg akarjuk érteni, a teljes Krisztust kell fölismernünk, azaz a Főt és a Testet.

Amikor ugyanis Krisztus beszél, olykor csak a Fő nevében szól, aki a Szűz Máriától született Üdvözítő; máskor testének nevében beszél, ami az egész földkerekségen elterjedt szent Egyház. Mi is az Ő testében vagyunk, ha őszintén hiszünk benne, biztos a reményünk, és égő a szeretetünk. Az Ő testében vagyunk, a tagjai vagyunk, és a testben beszélünk, amint az Apostol mondja: *mert az ő Testének tagjai vagyunk*;⁵⁴ és az Apostol ezt sok helyen mondja.

Mert ha azt mondanánk, hogy ezek nem Krisztus szavai, akkor ezek sem voltak az övéi, hogy *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*⁵⁵ ugyanis ott is ezt olvasod: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem? Messze vannak szabadulásomtól vétkeim igéi*; és amint itt olvasod, hogy *a bűneim miatt*, ott úgy látod, hogy *a vétkeim igéi*.⁵⁶

Mivel Krisztus bűn és vétek nélkül való, fölmerül bennünk a gondolat, hogy a zsoltár e szavai nem az övéi. De nagyon durva és ellentmondásos lenne, ha az a zsoltár nem tartozna Krisztushoz, melyben olyan nyíltan van szó a szenvedéséről, mintha az evangéliumot olvasnánk. Ugyanis azt olvassuk benne: *Elosztották maguk között ruháimat és sorsot vetettek köntösömrre*.⁵⁷

És maga az Úr a kereszten függve ennek a zsoltárnak az első sorát vette ajkára, és mondta: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*⁵⁸

Mi mást jelent ez, mint hogy az egész zsoltárt magáénak vallja, hiszen idézte a kezdetét? Ahol pedig ezt mondja: *vétkeim igéi*, kétségtelenül Krisztus hangja szól. De honnan a bűnök, ha nem a testből, ami az Egyház? Mert Krisztus teste és a Fő beszél.

De miért beszél egyes számban, mint egy beszélő? – Azért, mert ketten egy testben lesznek. *Nagy titok ez* – mondja az Apostol –, *én pedig Krisztusról és az Egyházzal mondom*.⁵⁹

Ezért akkor is, amikor az evangéliumban azoknak válaszol, akik a feleség elbocsátásáról kérdezték, ezt mondta: *Nem olvastátok, hogy a Teremtő kezdetben férfinak és nőnek teremtette őket, és azt mondta: Ezért a férfi elhagyja apját, anyját, a feleségéhez ragaszkodik, és*

---

⁵²Vö. 1Kor 15,53.

⁵³Pét 2,22.

⁵⁴Ef 5,30.

⁵⁵Mt 27,46.

⁵⁶Zsolt 21,2.

⁵⁷Zsolt 21,19.

⁵⁸Mt 27,46.

⁵⁹Ef 5,31-32.

egy test lesz a kettő? Most már többé nem két test, hanem csak egy.⁶⁰ Ha tehát Ő maga mondta, hogy *már nem két test, hanem csak egy*, csoda-e, ha egy a test, egy a nyelv, ugyanazok a szavak, s egy testé, a Főé és a testé?

Tehát egyetlen beszélőként hallgassuk, de a Főt, mint Főt, a testet pedig mint testet. Nem két külön személy, de a méltóságuk különböző, mert a Fő üdvözít, a test üdvözülni. A Fő gyakorolja az irgalmasságot, a test esdeklő a könyörületet. A Főnek tisztítania, a testnek megvallania kell a bűnöket; a hang azonban egy, amikor nincs külön megnevezve, mikor beszél a test és mikor a Fő.

Mi amikor hallgatjuk, különbséget teszünk, Ő azonban egy alanyként beszél. Mert azt mondja, hogy *a bűneim (igéi)*, aki ezt mondta: *Mert éhes voltam, és nem adtatok ennem, szomjas voltam, és nem adtatok innom. Idegen voltam, és nem fogadtatok be, nem volt ruhám, és nem ruháztatok fel, beteg és fogoly voltam, és nem jöttetek el meglátogatni.*

Ő, aki amikor kérdezik: *Mikor láttunk téged éhesnek vagy szomjasnak, vagy börtönben, és nem szolgáltunk neked?* – ezt válaszolja: *Amit egynek a legkisebbek közül nem tettetek, nekem nem tettetek.*⁶¹

Azt mondja, hogy *a bűneim miatt*, Ő, aki Saulnak ezt mondta: *Saul, Saul, miért üldözöl engem,*⁶² aki az égben már senkitől nem szenvedett üldözést.

Ahogy ott a Fő beszélt a test nevében, úgy itt is a Fő szólaltatja meg a test hangját, amikor a Fő hangját is halljátok. De ahogyan a test hangját hallva nem különítitek el a Főt, úgy a Fő hangját hallva ne különítsétek el a testet sem, mert már nem ketten vannak, hanem csak egy test.

A gőgösöket nyomasztó teher maguk a bűnök

7. *Nincs épség a testemben haragod miatt.* – De talán igazságtalanul haragudott meg rád Isten, ó Ádám, ó emberi nem; igazságtalanul haragudott meg Isten! Mert már fölismerve büntetésedet, már Krisztus testében lévő emberként mondtad: *Nincs épség a testemben haragod miatt.*

Tárd csak elé Isten haragjának igazságos voltát, nehogy magadat mentegelve úgy tűnjék, Őt vádolod. Folytasd és mondd el, honnan fakad Isten haragja: *Nincs épség a testemben haragod miatt, nincs béke a csontjaimban.*

Megismételte a zsoltársor első felét: *nincs épség a testemben* ezzel, hogy *nincs béke a csontjaimban*, de *a haragod miatt* részt nem ismételte meg, hanem megmondta Isten haragjának okát: *nincs béke a csontjaimban bűneim miatt.*

8. [5. v.] *Mert a gonoszságaim fölemelték a fejemet, és mint súlyos teher rám nehezednek nagyon.* – Itt is előre bocsátotta az okot, s hozzátette a hatást, ami belőle fakadt: *a gonoszságaim fölemelték a fejemet.* Mert senki nem gőgös, csak a gonosz, akinek fölemelkedik a feje. Fölemelkedik az, aki fölemeli a fejét Istennel szemben. Hallottátok, amikor Sirák fiának könyvéből olvasták: *Az emberi gőg kezdete az elpártolás Istentől.*⁶³ Aki nem akarta

---

⁶⁰Mt 19,4-6.

⁶¹Mt 25,42-45.

⁶²ApCsel 9,4.

⁶³Sir 10,14.

meghallani a parancsot, annak gonoszsága fölemeli a fejét Istennel szemben. És mivel a gonoszságok fölemelték a fejét, mit tesz vele Isten?

Mint súlyos teher rám nehezdednek nagyon. – Terheletlenségre vall a fölemelése, mintha semmit sem hordozna az, aki fölemeli a fejét. Mivel tehát könnyű az, ami fölemelhet, teher az, ami lenyomhat. *Vesződése visszahull a fejére, és gonoszsága a feje tetejére száll.*⁶⁴
Mint súlyos teher rám nehezdednek nagyon.

9. [6. v.] *Bűzlenek és elmérgesedtek kéklő sebeim.* – Akinek kéklő sebei vannak, az nem egészséges, és vedd hozzá, hogy ezek a sebek bűzlenek és elmérgesedtek. Mitől bűzlenek? – Attól, hogy elmérgesedtek.

Ki ne tudná, hogyan bontakozik ki ez az a emberi életben? Akinek ép a lelki szaglása, az érzi, hogyan bűzlenek a bűnök.

A bűnök bűzének ellentéte az a jó illat, amiről az Apostol ezt mondja: *Krisztus jó illata vagyunk mi Istennek mindenütt azoknak, akik üdvözülnek.*⁶⁵ De mitől, ha nem a reménytől? Mitől, ha nem a szombatra való emlékezéstől? Mert mást siratunk ebben az életben, és mást remélünk abban a másik életben. Amit siratunk, az bűzlik, amit remélünk, az illatozik.

Tehát ha nem volna ilyen illat, mely hívogat, soha nem emlékeznénk a szombatra. De mivel a Szentlélek által miénk ez az illat, úgyhogy mondjuk a Vőlegényünknek: *keneteid illata után futunk;*⁶⁶ elfordítjuk szaglásunkat a bűzőktől, és az illat feléje fordulva valamit belélegzünk belőle. De ha nem bűzlenének a mi rosszaságaink is, soha nem tennénk vallo-mást ilyen sóhajtozásokkal: *Bűzlenek és elmérgesednek kéklő sebeim.*

Mi miatt? – *Az én ostobaságom miatt.* Ahogyan főntebb mondta: *az én bűneim miatt,* azt most így mondja: *az én ostobaságom miatt.*

Ha alázatos leszel, fölemelnek

10. [7. v.] *Meghajlottam és meggörnyedtem mindvégig.*

Miért görnyedt meg? – Mert fölemelkedett.

Ha megalázkodol, fölemelnek, ha fölemelkedel, meggörnyesztnek, megvan ugyanis Istennek a terhe amivel meggörnyesszen téged. A teher pedig a bűneid bálája; ezt kötik a fejedre és meggörnyedsz tőle.

De mit jelent meggörnyedni? – Azt jelenti, hogy képtelen vagy fölegyenesedni. Ilyennek találta az Úr a tizennyolc éve meggörnyedt asszonyt: képtelen volt fölegyenesedni.⁶⁷ Ilyennek azok, akiknek a szíve a földben van. Ellenben mivel ez az asszony megtalálta az Urat, Ő meggyógyította, hogy fölemelkedjen a szíve.

Ameddig görnyedt, addig sóhajtozott. Mert meg van görnyedve az, aki mondja: *a romlandó test ugyanis elnehezíti a lelket, és a földön lakás nyomasztja a sokat gondolkodó elmét.*⁶⁸

---

⁶⁴Vö. Zsolt 7,17.

⁶⁵2Kor 2,15.

⁶⁶Én 1,3.

⁶⁷Vö. Lk 13,11.

⁶⁸Bölcs 9,15.

Ezekben sóhajtozik, s hogy azt megkapja, megemlékezik a szombatról, hogy elérkezessék a szombathoz. Amit ugyanis a zsidók ünnepeltek, az jel volt. Minek volt a jele? – Annak, amiről az emlékezik meg, aki mondja: *Meghajlottam és meggörnyedtem mindvégig.*

Mit jelent az, hogy *mindvégig*? – Azt jelenti, hogy egészen a halálig.

Szomorúan jártam-keltem egész nap. – Egész nap megszakítás nélkül. Ez az egész nap az egész életet jelenti.

De mióta tudta ezt? – Azóta, hogy emlékezni kezdett a szombatra. Hogyan akarhatnád, hogy ne szomorúan járjon keljen mindaddig, amí arra emlékezik, amije még nincs?

Szomorúan jártam-keltem egész nap.

Az Istent szeretőknek az igazság látását ígérük

11. [8. v.] *Mert a lelkem megtelt képzelődésekkel, és nincs egészség a testemben.* – A teljes ember lélek és test. Ha a lélek tele van képzelődésekkel, a testben pedig nincs egészség, hol marad hely az örömmek? Nemde magától értetődik, hogy szomorkodik?

Szomorúan jártam-keltem egész nap. – Szomorúság tölt el bennünket mindaddig, amíg a lelkünk meg nem szabadul a képzelődésektől, és a testünk magára nem ölti az egészséget. Ez az igazi egészség, ami nem más, mint a halhatatlanság.

Mennyi képzelődés van a lélekben: ha el akarnám mondani, honnan volna hozzá elegendő idő? Mert kinek a lelke nem szenved ettől? Röviden elmondom, hogyan van tele a lelkünk képzelődésekkel. E képzelődések miatt olykor alig tudunk imádkozni.

A testekről csak képekben tudunk gondolkodni; és gyakran rohannak meg olyan képek, melyeket nem kerestünk, és szeretnénk az egyikről a másokra váltani; máskor visszatérni arra, amit korábban gondoltál, és kitörölnéd azt, amiről épp gondolkodol, és valami más jut eszedbe; föl akarod idézni, amit elfelejtettél, és nem akar eszedbe jutni, hanem valami más jön az eszedbe, amit nem akartál.

Hol volt az, amit elfelejtettél? És miért jut eszedbe, amikor már nem keresed; amikor pedig keresed, számtalan más ötlik eléd, amiket nem kerestél?

Röviden szóltam erről, testvérek, nem tudom, mit hintve rátok, minek folytatásaként a többi ti magatok is elgondolhatjátok, és belátjátok, mit jelent siratni lelkünk képzelődéseit.

Tehát a lelkünk megkapta a képzelődés büntetését, és elveszítette az igazságot. Amint ugyanis a lélek büntetése a képzelődés, úgy a lélek jutalma az igazság. De amikor még e képzelődések közepette éltünk, eljött hozzánk az igazság. Képzelődésekkel borítva talált bennünket, magára vette a testünket, helyesebben testet vett magára tőlünk, azaz az emberi nemtől.

Megjelent a testi szemek előtt, hogy a hit által meggyógyítsa azokat, akiknek meg akarta mutatni az igazságot, hogy a meggyógyított szem előtt megjelenjen az igazság.

Ugyanis Ő maga az igazság, melyet nekünk ígért, amikor láttuk a testét, hogy megszülessék a hit, melynek jutalma az igazság. Krisztus ugyanis nem önmagát tette láthatóvá a földön, hanem a testét. Ha ugyanis önmagát tette volna láthatóvá, meglátták volna és megismerték volna a zsidók, *de ha megismerték volna, soha nem feszítették volna keresztre a di-csőség Urát.*⁶⁹

---

⁶⁹Vö. 1Kor 2,8.

De a tanítványok talán látták, amikor mondták neki: *Mutasd meg nekünk az Atyát, és elég nekünk.*⁷⁰ Ő pedig, hogy bizonyítsa, hogy nem látták Őt, hozzátette: *Annyi ideje veletek vagytok, és nem ismertél meg engem? Fülöp, aki engem lát, látja az Atyát is.*⁷¹

Ha tehát látták Krisztust, hogy-hogy még keresték az Atyát? Ha ugyanis látták volna Krisztust, látták volna az Atyát is. Így tehát még nem látták Krisztust ők, akik azt kérték, hogy mutassa meg nekik az Atyát.

Halljad csak, mennyire nem látták még: másutt jutalmul ígérte nekik: *Aki szeret engem, megtartja parancsaimat, és aki szeret engem, azt szeretni fogja az én az Atyám, és én is szeretni fogom őt.*

És mintha kérdezték volna tőle: „És szeretve őt, mit adsz neki?” – ezt válaszolta: *Kinyilatkoztatom magamat neki.*⁷²

Ha tehát az őt szeretőknek ezt ígérte jutalmul, hogy megmutatja magát nekik, nyilvánvaló, hogy az igazság olyan látását ígéri nekünk, melynek birtokában már nem fogjuk mondani: *Mert a lelkem megtelt képzelődésekkel.*

Türelemmel várjuk, amit Ő ígért

12. [9. v.] *Beteg vagyok és megalázódtam nagyon.* – Aki emlékszik a szombat magasztosságára, látja, mennyire meg van alázva. Mert aki képtelen elgondolni, hogy mi a nyugalom magasztossága, nem látja, hogy jelenleg hol van.

Ezért mondta egy másik zsoltár: *Én mondtam eksztázisomban: elvettettem szemeid színe elől.*⁷³ Lélekben fölvetve ugyanis látott valami nagyszerűt, és még nem volt egészen ott, amit látott; és – ha egyáltalán elmondható – az örök világosság ragyogásában, amiről tudta, hogy nincs benne, valamit mégiscsak megértett; látta, hogy hol van és az emberi gyöngeségtől kényszerítve mondja: *Én mondtam eksztázisomban: elvettettem szemeid színe elől.* Igazában nem tudom, mit láttam az eksztázisban, de tudom, milyen messze vagyok tőle, aki még nem vagyok ott.

Ott volt, aki elmondta, hogy elragadtatott a harmadik égbe, és ott kimondhatatlan szavakat hallott, melyeket embernek nem szabad elmondania, de vissza kellett térnie hozzánk, hogy sóhajtozzon azért, hogy megerősítést nyerjen a gyöngeségben, és így később erőbe öltöztessék; de mégis fölkelkesülve azon, hogy feladatának teljesítéséhez meglátott valamit azokból a dolgokból, hozzáteszi: *kimondhatatlan szavakat hallott, melyeket embernek nem szabad elmondania.*⁷⁴

Tehát mi szükség van arra, hogy tőlem, vagy bárkitől kérdezzétek azt, amit az embernek nem szabad elmondania; ha neki nem volt szabad beszélnie, akinek szabad volt meghallania? Mégis sírjunk és sóhajtozzunk a megvallásban, ismerjük el, hol vagyunk, emlékezünk a szombatra, és türelemmel várjuk azt, amit Ő ígért, aki önmagában is példát adott nekünk a türelemre. *Beteg vagyok és megalázódtam nagyon.*

---

⁷⁰Jn 14,8.

⁷¹Jn 14,9.

⁷²Jn 14,21.8

⁷³Zsolt 30,23.

⁷⁴2Kor 12,2-4.

13. *Jajgattam szívem fájdalmában.* – Sok esetben látjátok, hogy Isten szolgálói sóhajtozva járnak közben, és keresitek az okát; és nem mutatkozik semmi, csak Isten valamelyik szolgájának sóhajtozása, ha egyáltalán eljut a körülötte lévő emberek füléig.

Van ugyanis rejtett sóhajtozás, amit ember nem hall; de ha valami vágy annyira foglalkoztatja a szív gondolkodását, hogy hallható hangon is kifejeződik a benső ember sebe, keresik az okát és azt mondják magukban: „Talán emiatt sóhajtozik, talán az történt vele.”

Ki értheti meg azon kívül, akinek szeme láttára és füle hallatára sóhajt? Ezért *jajgattam szívem fájdalmában*, mert az emberek, ha hallják egy ember jajgatását, többnyire a test jajgatását hallják, a szív fájdalmától jajgatót nem hallják.

Valakitől elvették valamijét, jajgat, de nem a szív sóhajtozásával: az egyik azért, mert eltemette a gyermekét, a másik azért, mert eltemette a feleségét, ismét másik, mert a jég elverte szőlejét, a harmadiknak valaki ellopta a jószágait, egy másik valami kárt szenvedett, ismét másik ellenséges embertől fél. Mindezek fennhangon jajgatnak.

Isten szolgája pedig a szombatra való emlékezés miatt jajgat, ahol Isten országa van, melyet a test és a vér nem fog örökölni,⁷⁵ ezért *jajgattam szívem fájdalmában*.

Vágyad az imádságod

14. [10. v.] És ki figyelt oda, hogy miért jajgatott? Hozzáteszi: *Uram, előtted van minden vágyam*, ugyanis nem a szívet látni képtelen emberek előtt, hanem Teelőtted van minden vágyam.

A vágyad legyen Őelőtte, és az Atya, aki a rejtekben lát, megfizet neked.⁷⁶ Mert maga a vágyad az imádságod, és ha szüntelen a vágy, szüntelen az imádság. Nem hiába mondta az Apostol: *Szüntelenül imádkozzatok.*⁷⁷

Vajon megszakítás nélkül térdet kell hajtánunk, le kell borulnunk, vagy föl kell emelnünk karjainkat, mert ezt mondja: szüntelenül imádkozzatok? Vagy ha azt mondjuk, hogy ez az imádság, akkor úgy gondolom, képtelenek vagyunk szüntelenül imádkozni.

Van azonban egy másik, benső, szüntelen imádság, és ez a vágy. Bármilyen mást teszel, ha vágyakozol arra a szombatra, nem szakítod meg az imádságot. Ha nem akarod megszakítani az imádságot, ne szakítsd meg a vágyakozást. Folytonos vágyakozásod folyamatos hangod. Elhallgatsz, ha abbahagyod a szeretést.

Kik hallgattak el? – Azok, akiről ezt mondták: *Mivel eláradt a gonoszság, sokak szeretete ki fog hűlni.*⁷⁸ A szeretet kihűlése a szív hallgatása; a szeretet lobogása a szív kiáltása.

Ha mindig megmaradt a szeretet, mindig kiáltasz, ha mindig kiáltasz, mindig vágyakozol, ha vágyakozol, a nyugalomra emlékezel.

És meg kell értened, hogy ki előtt legyen szíved jajgatása. Vedd fontolóra, miféle vágyadnak kell Isten szeme előtt lennie. Vajon annak, hogy ellenségünk meghaljon, amit szinte jogosan óhajtának az emberek? Mert néha azért imádkozunk, amiért nem kellene.

Lássuk csak azt, amiért látszólag jogosan imádkoznak az emberek. Mert azért imádkoznak, hogy meghaljon valaki és öröksége rájuk szálljon. De azok is, akik azért imádkoznak, hogy

---

⁷⁵Vö. 1Kor 15,50.

⁷⁶Vö. Mt 6,6.

⁷⁷1Tesz 5,17.

⁷⁸Mt 24,12.

haljanak meg az ellenségek, hallják csak, mit mond az Úr: *Imádkozzatok ellenségeitekért!*⁷⁹ Tehát ne azért imádkozzanak, hogy haljanak meg az ellenségek, hanem azért, hogy javuljanak meg, és akkor meg fognak halni az ellenségek, mert megjavulásuk után már nem ellenségek lesznek.

Uram, előtted van minden vágyam. – De mi történik akkor, ha a vágy előtte van, maga a sóhajtozás pedig nincs előtte? Hogyan volna lehetséges ez, amikor a vágy hangja a jajgatás? Ezért folytatja így: *És jajgatásom nincs rejtve előled.*

Előled nincs elrejtve, sok ember elől azonban rejtve van. Úgy tűnik, hogy Isten alázatos szolgája olykor ezt mondja: *és jajgatásom nincs rejtve előled.* Máskor nevetni látszik Isten szolgája: vajon az a vágy meghalt a szívében? Ha pedig benne van a vágy, a sóhajtozás is benne van; nem mindig jut el az emberek füléig, de soha nem távozik el Isten fülétől.

Szemünk fénye Isten

15. [11. v.] *Megháborodott a szívem.* – Mitől háborodott meg? Attól, hogy *elhagyott az erőm.* Gyakran váratlanul tör ránk valami és megháborodik a szív. Megmozdul a föld, megdördül az ég, áradás vagy vihar támad, oroszlánt látni az úton – megháborodik tőle az ember; útonálló leselkednek – megháborodik tőle a szív, megretten, aggodás vesz erőt rajta.

És miért? – Mert *elhagyott az erőm.* Ha ugyanis ez az erő megmaradt volna, miért félne? Bármilyen hírt kapna, bármi fenyegetné, bármi hangot hall, bármi történik, bármi rémítené, nem rettenne meg.

De honnan ez a megháborodás? – Onnan, hogy *elhagyott az erőm.*

Miért hagyott el az erő? – Azért, mert *a szemem fénye sincs már velem.*

Tehát elhagyta Ádámot a szeme fénye. Mivel szemének fénye maga Isten volt, amikor megbántotta Őt, az árnyékba menekült, és elrejtőzött a paradicsom fái közé.⁸⁰ Félt Isten arcától és kereste a fák árnyékát. A fák között pedig már nem volt meg a szeme fénye, amelyhez hozzászokott.

Ha tehát ő a kezdetben, akkor mi is a leszármazás alapján; és ahhoz a második vagy utolsó Ádámhoz visszatérnek ezek a tagok, mivel az utolsó Ádám elevenítő Lélekké lett,⁸¹ és az Ő testéből kiáltanak ezzel a vallomással: *és a szemem fénye sincs már velem.*

Már vallomást téve, már megváltottan, már Krisztus testében van, *és a szemem fénye sincs már velem?* – Bizony nincs vele. De vannak, akik még emlékeznek a szombatra, akik mintha a reményben látnának, de még nincs ott az a fény, melyről ezt mondja: *kinyilatkoztatatom magamat neki.*⁸²

Van bizonyos fény, mert Isten fiai vagyunk, és ezt a fényt a hitben birtokoljuk, de ez még nem az, amit majd látni fogunk. Mert még nem jelent meg, hogy mik leszünk: *tudjuk, hogy amikor majd megjelenik, hasonlók leszünk hozzá, mert látni fogjuk Őt, amint van.*⁸³

---

⁷⁹Mt 5,44; Lk 6,27.

⁸⁰Vö. Ter 3,8.

⁸¹Vö. 1Kor 15,45.

⁸²Jn 14,21.

⁸³1Ján 3,2.

Mert most a hit fénye és a remény fénye van. Ameddig ugyanis a testben vagyunk, *távol járunk az Úrtól: a hitben járunk, és nem a színről színre látásban.*⁸⁴ És ameddig azt reméljük, amit nem látunk, várjunk csak türelmesen.⁸⁵

Ezek tehát a zarándokok, a még otthon nem lévők szavai. És helyesen mondja és igazán mondja, és ha nem álnok, akkor őszintén vallja: *és a szemem fénye sincs már velem.*

Ezeket szenvedni az ember belül önmagával és önmagában, mindenkitől függetlenül; ezt a büntetést érdemelte magának, amit a fentiekben felsorolt.

Az Úr szenvedései a mi szenvedéseink

6. [12. v.] De vajon csak ez az, amitől szenved az ember? Belül önmaga miatt szenved, kívül pedig azoktól, akik között él; szenved a saját bajai miatt, és kénytelen szenvedni külső bajok miatt is. Ezért mondja ezt a két dolgot: *A rejtett dolgainktól tisztíts meg minket, Uram, és az idegenektől kíméld meg a te szolgádat.*⁸⁶

A rejtett dolgait már megvallotta, s ezektől szeretne megtisztulni; szól az idegenekről is, akikről szeretné, ha megkímélnék: *a barátaim.* És akkor mit mondjak az ellenségekről?

Barátaim és ismerőseim közeledtek és megálltak velem szemben. – Jól értsd, mit mond: *megálltak velem szemben.* Ha ugyanis velem szemben megálltak, akkor önmagukkal szemben elestek.

Barátaim és ismerőseim közeledtek és megálltak velem szemben. – Értsük meg a Fő szavait, mert már kezd körvonalazódni a Főnk a szenvedésben. De amikor újra a Főről kezd szólni, ne szakítsd el tőle a testet. Ha a Fő nem akarta elhatárolni magát a test hangjától, merhet-e a test elhatárolni magát a Fő szenvedéseitől?

Krisztusban szenvedj, mert a te gyöngeségedben mintegy Krisztus vétkezett. Most ugyanis a te bűneidről a saját szájával szólt, és magának mondta azokat. Azt mondta ugyanis: *a vétkeim miatt, melyek nem voltak az övéi.*

Amint tehát Ő a mi bűneinket a sajátjának vallotta a teste miatt, úgy nekünk is az Ő szenvedéseit a magunkénak kell vallanunk a Főnk miatt. Mert nem úgy van, hogy ellenségei lettek a barátai, s emiatt szenvedett, ami velünk nem történik meg. Sőt nekünk is arra kell készülnünk, hogy ugyanezt tapasztaljuk; ne utasítsuk vissza ezt a kelyhet, hogy dicsőségének vágyát az Ő alázata által megtaláljuk. Válaszolt ugyanis azoknak, akik részesedni akartak dicsőségében, de alázatára még nem gondoltak, és mondta nekik: *Tudtok-e inni abból a kehelyből, amelyből én készülök inni?*⁸⁷

Tehát az Úr ezen szenvedései a mi szenvedéseink is; és szeretném látni, hogy bárki, aki jó szolgál Istennek, őrzi a hitet, teszi a kötelességét és igazságosan forgolódik az emberek között, nem szenved-e azokat is, melyeket itt sorol fel szenvedésében Krisztus.

---

⁸⁴2Kor 5,6 7.

⁸⁵Róm 8,25.

⁸⁶Zsolt 18,13–14.

⁸⁷Mt 20,22.

A szeretet közelsége, a tagadás távolsága

17. *Barátaim és ismerőseim közeledtek és megálltak velem szemben, és a rokonaim is megálltak a távolban.*

Kik az ismerősök, akik *közeledtek*, és kik *a rokonok*, akik *megálltak a távolban*? – Ismerősei voltak a zsidók, mert honfitársai voltak, és közeledtek akkor is, amikor megfe-szítették. Rokonai voltak az apostolok is, és azok is megálltak a távolban, nehogy vele együtt szenvedjenek.

Ezt sort így is érthetjük: barátaim, azaz akik barátaimnak mutatták magukat. Barátságot színleltek, amikor ezt mondták: *Tudjuk, hogy igazságban tanítod Isten útját,*⁸⁸ amikor próbára akarták tenni, hogy vajon kell-e adót fizetni a császárnak. Amikor a saját szájukból ítélte meg azokat, akik barátainak akartak mutatkozni; *de nem volt szüksége arra, hogy bárki tanúskodjon neki az emberről, Ő ugyanis tudta, mi lakik az emberben.*⁸⁹ Olyannyira, hogy amikor hízelgően szóltak hozzá, így válaszolt: *Miért kísértetek engem, képmutatók?*⁹⁰

Tehát *barátaim és ismerőseim közeledtek és megálltak velem szemben, és a rokonaim is megálltak a távolban.* – Tudjátok, mit mondtam. Ismerősöknek neveztem azokat, akik közeledtek, de megálltak a távolban. Közeledtek ugyan testben, de a szívükben távol álltak. Mennyire közel voltak testben, akik fölemelték a kereszten? Mennyire távol voltak a szívükben, akik káromolták Őt?

Halljátok ezt a távolságot Izaiás prófétától; lássátok ezt a közelséget és távolságot: *Ez a nép ajkával tisztel engem – íme, testével közeledik – a szíve azonban távol van tőlem.*⁹¹ Ugyanazok vannak közel, mint akik távol vannak; közel az ajkukkal, távol a szívükkel.

Mindazonáltal mivel a távolban álltak a félénk apostolok, tág értelemben rájuk is vonatkoztatjuk, hogy mások közeledtek, és mások álltak meg a távolban.

Péter is, aki nagy bátran követte az Urat, még oly távol volt, hogy amikor kérdőre vonták és megrettent, háromszor tagadta meg Őt, pedig azt ígérte, hogy meg fog halni vele együtt.⁹²

Az Úr föltámadása után, hogy a távoliból közeli legyen, hallotta a kérdést: *Szeretsz-e engem?* És mondta: *Szeretlek.*⁹³ És aki tagadásával távoli volt, válaszával közeledett, annyira, hogy a szeretet hármassal föloldotta a hármassal tagadást.

Elmondja az Úr szenvedéseit

18. [13. v.] *És erőszakot alkalmaztak, akik a lelkemet keresték.* – Most már nyilvánvaló, hogy kik keresték az Ő életét: akik nem birtokolták az Ő lelkét, mert nem voltak az Ő testében. Akik keresték az Ő lelkét, távol voltak a lelkétől, de keresték, hogy megöljék.

Az Ő lelkét ugyanis jól is lehet keresni, mert egy másik helyen fölpanaszolja: *És nincs, aki keresse a lelkemet.*⁹⁴ Egyeseket dorgál, mert nem keresték a lelkét, másokat pedig azért, mert keresik a lelkét.

---

⁸⁸Mt 22,16.

⁸⁹Vö. Jn 2,25.

⁹⁰Mt 22,18.

⁹¹Iz 29,13.

⁹²Vö. Mt 26,70.

⁹³Jn 21,17.

⁹⁴Zsolt 141,5.

Ki az, aki jól keresi az Ő lelkét? – Az, aki követi a szenvedéseit.

Kik azok, akik rosszul keresik a lelkét? – Azok, akik erő-szakot tettek vele és megfeszítettek.

19. A folytatás: *Akik vétkeimet keresték, ürességeket beszéltek.* – Mit jelent az, hogy *akik vétkeimet keresték?* – Sok mindent kerestek és nem találtak semmit. Talán ezt akarta mondani: „A bűntényeim után nyomoztak.” Keresték, hogy mivel vádolják, de nem találtak semmit.⁹⁵

Vétkek felől faggatták a jót, gáztettekről az ártatlant. De találhattak-e abban valamit, akinek nem volt bűne? De mivel vétkeket kerestek abban, akinek nem volt bűne, nem maradt más hátra, minthogy kitalálják azt, amit nem találtak meg. Ezért *akik vétkeimet keresték, ürességeket beszéltek,* nem igazságot. *És egész nap álnokságon törték a fejüket.* Azaz szüntelenül hazugságon gondolkodtak.

Tudjátok, hány hamis vallomást tettek az Úr ellen, mielőtt szenvedett. Azt is tudjátok, hány hamis tanúságot tettek ellene akkor is, amikor már föltámadott. Mert néztek csak, hogy a sírt őrző katonák – akiről Izaiás ezt mondta: *gonoszokat állítok a sírja köré*⁹⁶ (mert gonoszok voltak, s mert nem akartak igazat mondani, romlottan hazugságot hintettek szét) – milyen ürességet beszéltek. Mert amikor kérdezték őket, ezt mondták: *Miközben aludtunk, eljöttek a tanítványai, és elvitték őt.*⁹⁷ Ez az üres beszéd. Ha ugyanis aludtak, honnan tudták, mi történt?

Akit nagy alázatában elítéltek, nagy hatalommal fog ítélni

20. [14–15. v.] Tehát ezt mondja: *Én pedig, mint a süket nem hallottam.* – Aki nem válaszol arra, amit hallott, olyan, mintha nem hallott volna. *Én pedig, mint a süket nem hallottam, és mint a néma nem nyitottam meg a számat.*

És megismétli ugyanezt: *És olyan lettem, mint a nem halló ember, és akinek nincs védekezés a szájában.* – Mintha nem volna, mit mondjon nekik: mintha nem volna, mivel érveljen ellenük.

Nemde korábban sok mindennel dorgálta őket, és mondta: *Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók,*⁹⁸ de amikor szenvedett, semmi ilyet nem mondott; nem mintha nem lett volna mondanivalója, hanem mert várta, hogy beteljesítsenek mindent, és beteljesedjen minden róla szóló prófécia, akiről ezt mondták: *Mint a juh, mely elnémult nyírói előtt, és nem nyitotta meg a száját.*⁹⁹ Tehát hallgatnia kellett a szenvedésben annak, aki nem fog hallgatni az ítéletkor. Eljött, hogy elítéljék azt, aki majd eljön ítélni; és azért fog nagy hatalommal ítélni, mert nagy alázatosságában mondtak ítéletet fölötte.

---

⁹⁵Vö. Mt 26,59–60.

⁹⁶Iz 53,9.

⁹⁷Mt 28,13.

⁹⁸Mt 23,13.

⁹⁹Iz 53,7.

Nincs félelem a jó lelkiismeretben

21. [16. v.] *Mert benned reméltem, Uram, te meghallgatsz, én Uram, Istenem.* – Mintha azt mondanánk neki: „Miért nem nyitottad meg a szádát? Miért nem mondtad: Kegyelmezzenek!?! Miért nem vádoltad a kereszten függve a gonoszokat?”

A folytatásban mondja: *Mert benned reméltem, Uram, te meghallgatsz, én Uram, Istenem.* – Figyelmeztet, hogy mit tégy akkor, ha valami háborítás ér. Mert próbálsz magad megvédeni, és talán senki nem fogadja el védekezésedet. Már zavarban vagy, mintha elveszítenéd ügyedet, mert nincs, aki megvédjen vagy tanúskodjon melletted.

Őrizd ártatlanságodat belül, ahol senki nem nyomja el ügyedet. Hamis tanúság érvényesül ellened, de az embereknél; vajon érvényesül-e Istennél, ahol elő kell adni ügyedet?

Amikor Isten lesz a bíró, nem lesz más tanú, csak a lelkiismereted. Ezen igazságos bíró és a lelkiismereted között csak az ügyedtől félj: ha nem lesz rossz ügyed, semmiféle vádlótól ne félj, semmiféle hamis tanút nem kell visszautasítanod, sem igaz tanút nem kell keresned. Csak a lelkiismeretedet hozd, hogy elmondhasd: *Mert benned reméltem, Uram, te meghallgatsz, én Uram, Istenem.*

22. [17. v.] *Mert mondtam: „Ne örvendjenek fölöttem, amikor megbotlott a lábam, nagyokat szóltak ellenem.”* – Ismét visszatér testének gyöngeségéhez, és ez a Fő ismét a lábára figyel: nem úgy van az égben, hogy elhagyta volna azt, ami a földön van, nagyon is figyel és lát bennünket. Amikor ugyanis, ahogyan ebben az életben megesik, megbotlik a lábunk és valami bűnbe esünk, azonnal megszólalnak ellenségeink gonosz nyelvei. Értjük ezt akkor is, ha elhallgatják, amit keresnek. Akkor azonban kíméletlen éllel beszélnek, és örülnek annak, hogy találtak valamit, ami fölött sajnálkozniuk kellett volna.

És mondtam: „Ne örvendjenek fölöttem”. – Ezt mondtam, pedig talán a javulásomért szóaltattad meg őket, és szóltak nagyokat ellenem, amikor megbotlott lábam, azaz fölém kerekedtek és sok rosszat mondtak, amikor meginogtam.

Könyörölniük kellett volna a gyengén, nem gúnyolódni, amint az Apostol mondja: *Testvérek, ha valakit botlón értek, ti akik lelkiek vagytok, intsétek meg a szelídség szellemében.* És kiegészíti, miért: *De ügyelj, hogy magad kísértésbe ne essél!*¹⁰⁰

Nem ilyenek voltak azok, akikről ez az imádkozó mondja: *amikor megbotlott a lábam, nagyokat szóltak ellenem;* hanem olyanok, akikről másutt mondja: *akik szorongatnak engem, ujjongani fognak, ha megingok.*¹⁰¹

23. [18. v.] *Mert én kész vagyok az ostorozásra.* – Teljesen világos. Mintha azt mondaná: „Arra születtem, hogy elviseljem az ostorozást.” Különben nem Ádámól született volna, akinek kijárt az ostorozás.

De olykor a bűnösök ebben az életben vagy egyáltalán nem, vagy csak kevésbé kapnak ostorozást, mivel már reménytelen a szándékuk. Akiknek azonban az örök élet készül, azoknak itt ostorozásban kell részesülniük, mert igaz ez a tétel: *Fiam, ne veszítsd kedvedet az Úr fegyelmében, és ne fáradj bele, ha Ő dorgál; mert megfeddi az Úr azt, akit szeret, és megostorozza minden fiát, akit befogad.*¹⁰²

---

¹⁰⁰Gal 6,1.

¹⁰¹Zsolt 12,5.

¹⁰²Péld 3,11-12.

Tehát ezért ne sértégessenek ellenségeink, s ne szóljanak nagyokat; és ha az én atyám ostromoz engem, *kész vagyok az ostorozásra*, mert készül számomra az örökség.

Ha nem akarod az ostorozást, nem lesz örökséged. Mert minden fiúnak részesülnie kell az ostorozásban. Olyannyira megostoroz mindenkit, hogy még annak se kegyelmezett,¹⁰³ akinek nem volt bűne.¹⁰⁴

Mit kell tenniük keresztényeknek a bűnökért

24. [18–19. v.] *És fájdalمام mindig a szemem előtt van.* – Miféle fájdalom? Talán az ostorozásé? – És igaz, testvéreim, igazán mondom nektek, az embereknek fáj az ostorozásuk, de ami miatt ostorozzák őket, azt nem fájlalják. Ez az imádkozó nem ilyen volt.

Halljátok csak, testvéreim: ha valaki valamilyen kárt szenved, hajlandóbb ezt mondani: „Méltatlanul szenvedek!”, mint hogy meggondolja, miért szenved; bánkódik a pénzbeli káron és nem bánkódik az igazságosság sérelme miatt.

Ha vétettél, a benső kincsed miatt bánkódj: nincs semmi a házban, de a szíved talán még üresebb; ha pedig a szíved tele van a maga igazságával, a te Isteneddel, miért nem mondd: *Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.*¹⁰⁵

Tehát ez az imádkozó miért bánkódott? A csapások miatt, mellyel ostorozták? – Egyáltalán nem. *És fájdalمام mindig a szemem előtt van* – mondja. És ha kérdeznénk, miféle fájdalom? És honnan ez a fájdalom? Ezt válaszolja: *Mert hirdetem a gonoszságomat, és aggódok a vétkem miatt.* – Íme, innen ered a fájdalom. Nem az ostor miatt bánkódik; a seb miatt, nem a gyógyszer miatt. Mert az ostor gyógyszer a bűnök ellen.

Halljátok csak, testvérek: Keresztények vagyunk, és mégis, ha valakinek meghal a fia, siratja; ha vétkezik, nem siratja őt. Akkor siratná, akkor bánkódna miatta, amikor vétkezni látja; akkor fegyelmezné, akkor tanítaná helyesen élni, vagy ha ezt megtette, és az nem hallgatott rá, akkor kellene fölötte sírni, mert fényűzően élve rosszabb halott, mintha meghalva befejezi a fényűzést. Tehát amikor ez a fiú ezt tette a házában, nem csak halott volt, hanem büzlött is.

Ezek miatt kell bánkódni, amazokat el kell viselni; azokat túrni kell, ezeket siratni. De úgy siratni, ahogyan ezt az imádkozót hallottátok sírni: *Mert hirdetem a gonoszságomat, és aggódok a vétkem miatt.*

Ne légy magabiztos, ha megvallottad a bűnödet, mintha mindig kész volnál a bűn megvallására és elkövetésére. Úgy hirdesd a gonoszságodat, hogy aggódj a vétked miatt.

Mit jelent az, hogy *aggódni a vétked miatt?* – Aggódni a sebed miatt. Ha azt mondd, aggódok a sebem miatt, ez mi mást jelent, mint hogy törődöm a gyógyításával? Aggódni a vétkek miatt azt jelenti, hogy mindig figyelni, szorgosan és gondosan tenni azért, hogy meggyógyítsd a bűnt.

Íme, napról napra siratod a bűnödet, de miközben folynak a könnyeid, a kezed tétlen. Adj alamizsnát, ezzel megváltod a bűnöket; a rászoruló örüljön adományodnak, hogy te örülhess Isten adományának.

---

¹⁰³Vö. Róm 8,32.

¹⁰⁴Vö. 1Pét 2,22.

¹⁰⁵Jób 1,21.

Az rászoruló, de te is az vagy: az rád szorul, te meg Istenre szorulsz. Te megveted a rád szoruló, Isten pedig ne vesse meg a rá szoruló? Töltsd meg tehát a rászoruló markát, hogy Isten megtöltse a te bensődöt.

Azaz: *aggódom a vétkem miatt*, megteszek mindent, amit kell az én vétkem eltörléséért és gyógyulásáért. *És aggódom a vétkem miatt.*

25. [20. v.] *Ellenségeim pedig élnek és erősek.* – Jó dolguk van, a világi szerencsének örülnek, én pedig küszködöm és jajgatok szívem fájalmában.

Hogyan élhetnek az ellenségei, hiszen már mondta róluk, hogy ürességet beszéltek? Halljad egy másik zsoltárban is: *A fiaink, mint a növekvő hajtások ifjúságukban.*

De főntebb azt mondta: *Akiknek szája ürességet beszélt, a leányaik, mint a sarokoszlopok, megfaragva, mint a templom épülete. Tárházaik telve vannak, bővelkednek minden jókkal; juhaik ezresével, megszámlálhatatlanok legelőiken, ökreik kövérek. Nincs a városfalakon romlás, sem átjárás, sem kiáltás a tereinken.*

Tehát az ellenségeim élnek: ezt az életet élik, ezt dicsérik, ezt szeretik. És mi következik? – *Boldog a nép, melynek dolgai ilyenek.*

És mi van veled, aki aggódsz a bűnöd miatt? Mi lesz veled, aki hirdeted a gonoszságodat? – *Boldog a nép, melynek az Úr az ő Istene.*¹⁰⁶

Ellenségeim pedig élnek és erősek, megszaporodtak, akik gonoszul gyűlölnék engem.

Mit jelent az, hogy *gonoszul gyűlölnék*? – Azt jelenti, hogy azt gyűlölik, aki jót akar nekik. Akik, ha rosszal fizetnének a rosszért, nem volnának jók; ha nem viszonznák a jót jóval, hálátlanok volnának; *de mert rosszal fizetnek a jóért, ezért gonoszul gyűlölnék.*

Ilyenek voltak a zsidók: jókkal jött hozzájuk Krisztus, és ők rosszakkal fizettek neki a jókért. Óvakodjatok ettől a rossztól, testvérek, mert könnyen megéri az embert. Mivel ezt mondtuk: ilyenek voltak a zsidók, senki nem gondolja magáról, hogy távol áll tőlük. Mert például dorgál a testvéred, mert jót akar neked, te meg gyűlölöd, és olyan vagy, mint a zsidók. És lássátok csak, milyen könnyen és gyorsan megtörténik ez; kerüljétek tehát ezt a nagy rosszat, ezt a könnyen elkövethető bűnt.

Krisztus valóságos teste valóságosan meghalt

26. [21. v.] *Roszzal fizetvén a jóért rágalmaztak engem, mert én az igazságosságot üldöztem.* – Tehát rosszak a jókért.

Mit jelent az, hogy *az igazságosságot üldöztem*? – Azt jelenti, hogy nem hagytam el. Nehogy az üldözést mindig rossz értelemben vedd, üldözésnek mondta azt, hogy tökéletesen követte: *mert én az igazságosságot üldöztem.*

És halljad, hogy a Főnk mit mond a szenvedésben: „És elvetettek engem, a szeretettet, mint megvetett halottat”.

Kevés az, hogy *halott*, de miért *megvetett*? – Azért mert, megfeszített. A kereszthalál ugyanis náluk nagy gyalázat volt, mert nem értették, mit mond a prófécia: *Átkozott mindenki, aki fán függ.*¹⁰⁷

¹⁰⁶Zsolt 143,12–15.

¹⁰⁷MTörv 21,23.

Mert nem Ő hozta a halált, hanem itt találta, mint az első embert sújtó átok által elterjesztett dolgot;¹⁰⁸ és ezt a bűnből következett halálunkat magára vállalva függött a fán. Hogy pedig egyesek ne gondolják, mint ahogy bizonyos eretnekek gondolják, hogy a mi Urunk Jézus Krisztusnak nem volt igazi teste, és a kereszten nem valóságosan halt meg, mondja a próféta: *Átkozott mindenki, aki fán függ.*

Tehát megmutatja, hogy Isten Fia azzal a valóságos halállal halt meg, mellyel a halandó testnek tartozott, nehogy azt gondold, hogy igazában nem halt meg, mert nem volt átkozott. Mivel tehát ez a halál nem látszólagos volt, hanem abból a származásból eredt, mely az átokból – amikor Isten ezt mondta: *halállal fogtok meghalni*¹⁰⁹ – született, Őt is elérte az igazi halál, hogy bennünket elérjen az igazi élet, Őt is érte a halál átka, hogy bennünket elérjen az élet áldása. *És elvetettek engem, a szeretettet, mint megvetett halottat.*

Krisztus az emberekért szenvedett

27. [22. v.] *Ne hagyj el engem, Uram, én Istenem, ne távozz el tőlem.* – Őbenne mondjuk, Őáltala mondjuk, mert Ő közbenjár értünk;¹¹⁰ és mondjuk: *Ne hagyj el engem, Uram, én Istenem.*

De mégis ezt mondta: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem,*¹¹¹ és mondja: *én Istenem, ne távozz el tőlem.* Ha a testtől nem távozik el, eltávozott-e a Főtől?

Kinek a hangja volt ez, ha nem az első emberé? Tehát megmutatva, hogy attól igazi testet hordoz, mondja: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*

Isten nem hagyta el Őt. Ha téged, aki hiszel benne, nem hagy el, elhagyta-e Krisztust az Atya, a Fiú és a Szentlélek egy Isten?

De az első ember személyét önmagává formálta át. *Tudjuk* – mondja az Apostol –, *hogy a mi régi emberünk veled együtt keresztre lett szegezve.*¹¹² Meg nem szabadulnánk az óságtól, ha keresztre nem volna szegezve gyöngeségben. Mert azért jött, hogy megújuljunk benne; mert ha vágyakozunk rá és követjük a szenvedésben, megújulunk. Tehát a gyöngeség szava volt, a mi szavunk volt, amellyel mondta: *miért hagytál el engem?*

Ezért mondta ott: *vétkeim igéi;*¹¹³ mintha azt mondta volna: e szavakat a bűnös nevében mondom. *Ne távozz el tőlem.*

Krisztus a mi üdvösségünk

28. [23. v.] *Siess segítségemre, Uram, én üdvösségem.* – Ez az az üdvösség, testvérek, amelyet a próféták kutattak, amint Péter apostol mondja: és nem kapták meg azok, akik kutatták, de keresték és előre hirdették, azután jöttünk mi és megtaláltuk azt, amit ők kutattak.¹¹⁴

És íme, még mi sem kaptuk meg, és születnek utánunk, és meg fogják találni azt, amit ők se fognak megkapni, és átmennek; hogy a napok végén valamennyien a pátriárkákkal, a prófétákkal és az apostolokkal együtt kapjuk meg az üdvösség dénárját. Hiszen tudjátok,

---

¹⁰⁸Vö. Gal 3,10.

¹⁰⁹Ter 2,17.

¹¹⁰Róm 8,34.

¹¹¹Mt 27,46; Zsolt 21,2.

¹¹²Róm 6,6.

¹¹³Zsolt 21,2.

¹¹⁴Vö. 1Pét 1,10–12.

hogy a szőlőben különböző időpontoktól kezdve dolgozó munkások és napszámosok ugyanazt a jutalmat kapták.¹¹⁵

Tehát a próféták, az apostolok, a vértanúk, mi magunk és akik utánunk jönnek, egészen az idők végezetéig, a végén meg fogjuk kapni az örök üdvösséget: hogy Isten dicsőségét szemlélve és az Ő arcát látva örökre dicsérjük Őt fáradság nélkül, a gonoszság büntetése nélkül, a bűn minden rosszasága nélkül, dicsérvén Istent, már nem vágyakozva, hanem hozzá ragaszkodva, akire mindvégig vágyakoztunk és a reményben örvendeztünk.

Mert abban a városban leszünk, ahol a javunk (jónk) Isten, a világosság-Isten, a kenyér-Isten, az élet-Isten: benne megtalálunk minden jót, amiért Tőle távol járva vesződünk. Benne lesz az a nyugalom, amely miatt most rá emlékezve, bánkódnunk kell.

Mert arra a szombatra emlékezünk, melynek emlékezetéről annyi mindent elmondtunk, és annyi mindent el kell mondanunk, abba nem hagyva, nem szájjal, hanem a szívünkben: mert most úgy hallgatunk el, hogy a szívünk kiáltani tudjon.

---

¹¹⁵Vö. Mt 20,9.

ÖTVENEDIK ZSOLTÁR (51)
Egy ünnep másnapján a kartagói hiveknek elmondott beszéd 411-413-ban
57–59 éves, 20–22 éves pap, 16–18 éves püspök

1–2. Dávid zsoltára amikor eljött hozzá Nátán próféta, miután Betsábéval vétkezett.

*3Könyörülj rajtam, Isten, a te nagy irgalmasságod szerint;
és a te irgalmasságaid sokasága szerint
töröld el gonoszságomat.*

*4Teljességgel moss meg engem az én gonoszságomtól,
és az én bűnömtől tisztíts meg engem.*

*5Mert gonoszságomat én elismerem,
és az én bűnöm előttem van szüntelen.*

*6Ellened, egyedül teellened vétkeztem,
és rosszat előtted cselekedtem,
hogy igaznak bizonyulj beszédedben
és győzzél, amikor megítéltetsz.*

*7Mert íme, gonoszságokban fogantattam
és bűnökben hordott méhében az én anyám.*

*8Mert íme, te a szívbeli igazságot szereted,
bölcsséged bizonytalanságát és titkait megmutattad nekem*

*9Hints meg engem izsóppal és megtisztulok;
moss meg engem és fehérebb leszek a hónál.*

*10 Add, hogy ujjongást és örömet halljak,
és ujjongani fognak a megalázott csontok*

*11Fordítsd el arcodat bűneimtől,
és minden gonoszságomat töröld el.*

*12Tiszta szívet teremts bennem, Isten,
és az egyenes lelket újítsd meg bensőmben.*

*13Ne vess el engem arcod elől,
és a te szent lelkedet ne vond meg tőlem.*

*14Add vissza nekem a te szabadításod örömét,
és fejedelmi lélekkel erősíts meg engem.*

*15Tanítani fogom a gonoszokat utaidra,
és az istentelenek megtérnek majd hozzád.*

*16Szabadíts ki a vérekből, Isten, üdvösségem Istene,
és nyelvem ujjongva fogja hirdetni igazságosságodat.*

*17Nyisd meg Uram, ajkaimat,
és a szám hirdetni fogja a te dicséretedet.*

*18Mert ha áldozatot akarnál, ugyancsak följánlanám.
Égőáldozatokban nem gyönyörködnél.*

*19Áldozat Istennek a megtört lélek,
a töredelmes és megalázkodott szívet, Isten, meg nem veted.*

*20Tégy jót, Uram, Sionnal, jóakaratom szerint,
és fölépülnek majd Jeruzsálem falai.
21Akkor majd megkapod az igazságosság áldozatát,
a följajnlásokat és az égőáldozatokat;
akkor majd oltárodra fognak helyezni borjakat.*

Egészségeseknek kell maradnotok ahhoz, hogy más gyarló keresztényeket ne megvessetek, hanem inkább gyógyíthatókat (1) – Dávid bűne arra késztet, hogy féljünk az eleséstől, de ébreszti a reményt is, hogy keljünk fel, ha elesünk (2–3) – Lássuk a szorongatás hasznát, és féljük a jósortól (4) – Ne zárjuk ki a megbocsátás reményét (5) – Isten figyel ránk, hogy jobbítson, tanítson, megbocsásson (6) – Menekülj az orvoshoz és tart bűnbánatot (7–8) – Egyedül Ő bűn nélkül való (9) – Aki születik magával hozza a bűnt és a büntetést (10) – Isten fölívágja a gaztett kelését, gyógyítja a seb fájdalmát (11) – Légy alázatos a te alázatos Istenedben (12) – Isten kész arra, hogy adjon, ne védekezz vele szemben (13–14) – Akinek Isten megbocsát az eljövendő világban, azt megfenyíti bűnéért ebben a világban (15–16) – Az idők különböznek, nem a hit (17–18) – A test romlásáról. Az üdvösség még nem látható dolog, de biztos remény. (19–20) – Van valamid, amit fölál-dozhatsz Istennek (21–23) – Nem feledve, hogy mik voltunk, ne legyünk reménytelenek a bűnösök miatt. Neveljétek a gyermekeiteket. (24)

1. Ennek a sokaságnak nem okozhatok csalódást, sem a gyöngeségét nem vethetem a szemére. Csöndet és nyugalmat kérünk, hogy a hangunk a tegnapi megerőltetés után némileg ki tudjon tartani. Hinnünk kell, kedveseim, hogy ma csak azért jöttetek el nagyobb számban, hogy imádkozzatok azokért, akik idegen és rossz érzület miatt távol maradtak. Mert nem pogányokról, nem is zsidókról, hanem keresztényekről beszélünk; nem is a még csak katekumenokról, hanem sok már megkereszteltről, akiktől a fürdő [kereszttség] tekintetében semmi sem választ el benneteket, a szívük miatt azonban különböztök tőlük. Hány testvérünkre gondolunk ma és siratjuk őket, hogy üres és örült hazugságok után mentek,¹¹⁶ hogy megtagadják azt, amire meghívást kaptak! Akik, ha a cirkuszban valami miatt megremülnek, mindjárt megjelölik magukat [keresztet írnak a homlokukra] és homlokukon a jellel ott állnak, ahonnan futniuk kellene, ha ezt a jelet a szívükben hordoznák. Kérünk kell Isten irgalmát, hogy adjon nekik értelmet ezek elítélésére, lelkületet a kerülésükre és irgalmat a megbocsátásra. Nagyon megfelelő tehát, hogy ma ezt a bűnbánati zsoltárt énekeltük.

A távollévőkhöz is szólunk: a ti emlékezetetek legyen a szavunk hozzájuk. Ne vessétek meg a sebesülteket és gyengélkedőket, hanem, hogy könnyebben tudjátok őket gyógyítani, maradjatok egészségesek. Jobbítsátok őket érveléssel, vigasztaljátok beszélgetéssel, adjatok példát jó életetekkel, és velük lesz Az, aki veletek is volt. Miután ti ezeket a veszélyeket elkerültétek, Isten irgalmasságának forrása nem zárult be. Ahová járultatok, jönnek majd ők is, és amin átmentetek, átmennek ők is. Szomorú és nagyon veszélyes, sőt ártalmas és romlást okoz az, hogy tudva vétkeznek. E hiúságokhoz másként közelít az, aki megveti Krisztus szavát, és másként az, aki tudja, mitől kellene menekülnie. De ez a zsoltár megmutatja, hogy még ezek felől sem kell kétségbe esnünk.

---

¹¹⁶Vö. Zsolt 39,5.

Dávid bűne arra késztet, hogy féljünk az eleséstől, de ébreszti a reményt is, hogy keljünk fel, ha elestünk

2. [1–2. v.] A zsoltár felirata: *Dávid zsoltára amikor eljött hozzá Nátán próféta, miután Betsabéval vétkezett.*

Betsabé más felesége volt. Fájdalommal és rettegéssel mondjuk ezt, de Isten nem akarta elhallgatni azt, ami leíratott. Tehát nem azt mondom, amit akarok, hanem amit kénytelen vagyok mondani; és nem a példa követésére biztatva, hanem a félelemre oktattva mondom, amit mondok.

Ennek az idegen asszonynak a szépsége ejtette rabul Dávidot, a királyt és prófétát, és ő, akinek magvából test szerint eljövendő volt az Úr,¹¹⁷ házasságtörést követett el vele. A zsoltár magáról a házasságtörésről nem beszél, de a címében benne van. A Királyok könyvében részletesen olvasható. Mindkettő (a *Zsolt* és a *Kir*) kánoni írás, a keresztényeknek mindkettőt kételkedés nélküli hittel kell fogadniuk. Elkövezték és leírták. Ennek az asszonynak a férjét Dávid meg is ölette háborúban: gyilkossággal tetézte a házasságtörést. És ezután küldetett hozzá Nátán próféta, az Úr küldte őt, hogy vádolja a nagy bűn miatt.¹¹⁸

3. Elmondtuk, mitől kell óvakodnia az embereknek; most pedig halljuk, mit kell utánozniuk, ha vétettek. Mert sokan akarnak elesni Dáviddal együtt, és nem akarnak vele együtt fölkelni. Tehát nem az elesés példáját állítjuk elétek, hanem a fölkelését, ha elesnétek. Vigyázz, hogy el ne essél. Ne okozzon örömet a kicsinyekben a nagyok bukása, hanem a nagyobbak bukása keltsen félelmet a kisebbekben. Ezért van róla szó, ezért írták le, ezért olvassuk és énekeljük gyakran az Egyházban: hallják, akik nem estek el, hogy el ne essenek, és hallják az elesettek, hogy fölkeljenek. Ilyen nagy férfi bűnét nem hallgatjuk el, hanem hirdetjük az Egyházban. Vannak, akik rosszul hallgatják és mentséget keresnek benne a bűneikre: mentséget keresnek arra, amit elkövetni készülnek, és nem óvakodni akarnak attól, amit még nem követtek el, és azt mondják maguknak: Ha Dávid így, én miért ne? Ettől a lélek rosszabb lesz: ha azért tesz valamit, mert Dávid tette, rosszabbat tesz Dávidnál.

Amennyire tudom, ezt bővebben kifejtem. Dávid nem állított maga elé példát, mint te: a vágy buktatta el, nem az életszentség leple. Te szentként állítod magad elé, hogy vétkezzél; de nem a szentségét, hanem a romlását utánzod. Azt szereted Dávidban, amit ő maga gyűlölt magában; készülsz a bűnre, fölkészülsz rá: beletekintesz Isten könyvébe, hogy vétkezzél; azért hallgatod Isten Írását, hogy megtedd, ami nem tetszik Istennek. Ezt Dávid nem tette. A próféta megdorgálta, nem a próféta miatt esett el.

Mások azonban üdvösen hallgatják, az erős elesésében megméri a saját gyöngeségüket, és hogy elkerüljék annak megkívánását, amit Isten elítél, fékezik szemüket a látásban: nem bámulják az idegen asszony szépségét, sem biztonságban nem érzik magukat az ostoba egyszerűségtől; nem mondják: „jó szándékkal néztem, jóakarattal szemlélttem, szeretetből bámultam sokáig”. Dávid példáját állítják maguk elé, és azért szemlélik ennek a nagynak az elesését, hogy kicsi létükre ne bámulják azt, ami miatt eleshetnek. Visszafogják szemüket a pajkosságtól, nem könnyen keresnek kapcsolatokat, nem társulnak idegen asszonyokhoz, nem tekintgetnek idegen erkélyekre, idegen napozó tetőkre. Dávid ugyanis messziről látta meg azt, aki rabul ejtette. Az asszony távol, a bűnös vágy közel volt. Másutt volt, akit szemlélt, saját magában volt az, ami miatt elesett.

---

¹¹⁷Vö. Róm 1,3.

¹¹⁸Vö. 2Kir 11; 12,1–14.

Ügyelni kell tehát a test eme gyöngeségére, emlékeznünk kell az Apostol szavaira: *Tehát ne uralkodjék a bűn halandó testetekben.*¹¹⁹ Nem azt mondja, hogy *ne legyen*, hanem *ne uralkodjék*. A testben van a bűn, amikor gyönyörködik, de akkor uralkodik, ha beleegyezel. A testi gyönyörködést, főként ha tiltott és idegen dolgokra irányul, megfékezni, nem szabadjára engedni kell; uralkodva rajta féken kell tartani, nem szabad uralomhoz juttatni. Gondosan ügyelj, ha éppen nincs, ami megingasson. De azt mondod: „Erősen kézben tartom!” Vajon te erősebb vagy, mint Dávid?

Lássuk a szorongatás hasznát, és féljük a jósortól

4. Dávid azzal a példával is int, hogy senki nem bízhatja el magát jó sorsban. Sokan félnek ugyanis a nehézségektől, a kedvező dolgoktól viszont nem félnek. Pedig veszedelmesebb a lélekre nézve a siker, mint a nehézség a testre nézve. Előbb megront a siker, mint megtörne a nehézség.

Testvéreim, a jószerencsével szemben nagyon óvatosnak kell lenni. Ezért lássátok csak, mennyire elveszi az Úr beszéde jósorunkban a biztonságunkat: *Szolgáljatok az Úrnak félelemben, és ujjongjatok neki rettegéssel.*¹²⁰ Ujjongással, hogy hálát adjunk; rettegéssel, hogy el ne essünk.

Ezt a bűnt Dávid nem akkor követte el, amikor Saul üldözését szenvedte. Amikor szent Dávid viselte Saul ellenségeskedését, amikor üldözései érték, amikor menekülnie kellett előle, hogy a kezébe ne kerüljön,¹²¹ nem kívánt meg idegen asszonyt, és nem ölte meg a házasságtörő asszony férjét. Szorongatásának gyöngeségében annál közelebb volt Istenhez, minél nyomorultabbnak látta magát. Hasznos dolog a szorongatás; hasznosabb az orvos pengéje, mint az ördög kísértése. Miután legyőzte ellenségeit, biztonságban érezte magát, felszabadult a nyomás alól, elburjánzott a daganat. Jó példa ez arra, hogy féljünk a jószerencsétől. *Szorongatásra és fájdalomra találtam –mondja –, és segítségül hívtam az Úr nevét.*¹²²

Ne zárjuk ki a megbocsátás reményét

5. De megtörtént: ezt azoknak mondanám, akik nem követtek el ilyet, hogy éberem őrizzék épségüket; és miközben szemlélik a nagy elesését, féljenek a kicsinyek. Ha pedig valaki elesett, hallja ezeket, és ha valami bántja a lekismeretét, figyelje ennek a zsoltárnak a szavait: lássa a seb nagyságát, de ne veszítse reményét az orvos fölségében. A bűn ugyanis a reménytelenséggel együtt biztos halál. Tehát senki ne mondja: „Ha valami rosszat már megtettem, elvesztem. Isten az ilyen rosszat nem bocsátja meg, miért ne halmoznék bűnre bűnt? Hadd élvezzem a gyönyört féktelenül, bűnös vágyakban; úgyis elveszett a gyógyulás reménye, hadd legyen az enyém, amit látok, ha nem lehet enyém az, amit hiszek.”

Így tehát ez a zsoltár, amennyire óvatossá teszi azokat, akik nem estek el, annyira nem akarja kétségbeejteni azokat, akik elestek. Bárki vagy, aki vétkeztél, és kétségbe esve üdvösséged felől kételkedsz abban, hogy megbánhatod-e a bűnödöt, halljad a sóhajtozó Dávidot. Hozzád nem Nátán prófétát, hanem magát Dávidot küldik. Hallgasd, hogyan kiált, és kiált vele együtt; hallgasd, hogyan sóhajtozik és sóhajtozzál vele együtt; halljad, hogyan sír, és sírjál vele; halljad jobbulását és örülj vele együtt. Ha nem tarthattad távol magadtól a

¹¹⁹Róm 6,12.

¹²⁰Zsolt 2,11.

¹²¹Vö. 1Kir 24,5; 26,9.

¹²²Zsolt 114,3–4.

bűnt, ne zárd el magadtól a megbocsátás reményét. Dávidhoz Nátán próféta küldetett: figyeld csak a király alázatát. Nem utasítja el a dorgáló igéit, nem mondja: „Hogyan mersz így beszélni a királyhoz?” A nagy király meghallgatta a prófétát; alázatos népe hallgassa meg Krisztust.

Isten figyel ránk, hogy jobbítson, tanítson, megbocsásson

6. [3.] Halljad tehát ezeket és mondd vele együtt: *Könyörülj rajtam, Isten, a te nagy irgalmasságod szerint.* – Aki nagy irgalmasságért esdekel, nagy nyomorúságról tesz vallomást. Kicsi irgalmasságotat kérik, akik tudatlanul vétkeztek.

Könyörülj rajtam – mondja –, *a te nagy irgalmasságod szerint.* Jöjj a nagy seb gyógyítására a te nagy gyógyítóképességed szerint. Súlyos a bajom, de a Mindenhatóhoz menekülök. Kétségbe esnék halálos sebem miatt, ha nem volna ilyen nagy orvosom.

Könyörülj rajtam, Isten, a te nagy irgalmasságod szerint; és a te irgalmasságaid sokasága szerint töröld el gonoszágomat.

Amit így mond: *töröld el gonoszágomat*, ugyanaz, mint a *Könyörülj rajtam, Isten. És a te irgalmasságaid sokasága* ugyanaz, mint a *te nagy irgalmasságod szerint.*

Mert nagy az irgalmasság, sokasága van az irgalmasságnak; és a te nagy irgalmasságodból sok irgalmasságod van. Ügyelsz a törvényszegőkre, hogy jobbítsd őket; ügyelsz a tudatlanokra, hogy oktasd őket; ügyelsz a bűneikeit megvallókra, hogy megbocsáss nekik.

De tudatlanul tette ezt Dávid? – Volt, aki más dolgokat művelt és sok rosszat tett; de *irgalomra találtam* – mondja –, *mert tudatlanul cselekedtem a hitetlenségben.*¹²³

Dávid nem mondhatta: *tudatlanul cselekedtem.* Ő ugyanis tudta, mekkora rossz a más feleségéhez való közeledés, és mekkora rossz a férj megölése, aki semmiről sem tudott és még csak nem is haragudott. Irgalomra találnak tehát azok, akik tudatlanságukban cselekedtek; akik pedig tudva vétkeztek, azok nem akármilyen, hanem nagy irgalmasságra találnak.

Menekülj az orvoshoz és tart bűnbánatot

7. [4. v.] *Teljességgel moss meg engem az én gonoszágomtól.*

Mit jelent ez: *Teljességgel?* – Azt jelenti, hogy nagyon beszennyeződött. Teljességgel mosd le a tudva vétkező bűnét, aki lemostad a tudatlanét. Ekkor sem kell kétségbe esni irgalmasságod felől.

És az én bűnömtől tisztíts meg engem. – Milyen áron? Orvos ő, ajánld föl a fizetséget: Isten ő, ajánlj föl áldozatot. Mit adsz, hogy megtisztulj? Lássad, kit hívsz segítségül; az igazságot hívod: ha igazságos, akkor gyűlöli a bűnt; ha igazságos, akkor megtorolja a bűnt; nem veheted el az Úr Istentől az ő igazságosságát. Kérd az irgalmasságot, de tartsd szem előtt az igazságosságot; irgalmasság az, hogy megbocsát a bűnösnek, igazságosság, hogy megbünteti a bűnt.

Mi történik tehát? Irgalmasságot kérsz, és büntetlen marad a bűn? – Dávid válaszoljon, az elesettek válaszoljanak, Dáviddal együtt válaszoljanak, hogy irgalmasságot nyerjenek, mint Dávid, és mondják:

„Nem, Uram, nem marad büntetlen a bűnöm; ismerem annak igazságosságát, akinek irgalmasságát kérem. Nem marad büntetlenül, de azért nem akarom, hogy te büntess, mert

---

¹²³1Tim 1,13.

én magam büntetem meg a bűnömet. Azért kérem, hogy bocsásd meg, mert én magam beismerem.”

8. [5. v.] *Mert gonoszságomat én elismerem, és az én bűnöm előttem van szüntelen.* – Nem vettem a hátam mögé, amit műveltem, nem másokra nézek, magamról elfeledkezve, nem játszom azt, hogy a szálkát kiveszem a felebarátom szeméből és gerenda van a sajátomban:¹²⁴ a bűnöm előttem van, nem mögöttem. Mögöttem volt, amikor hozzám küldted a prófétát és elmondta nekem a példázatot a szegény ember báránycájáról.

Mondta ugyanis Nátán próféta Dávidnak: *Két férfi volt egy városban, az egyik gazdag, a másik szegény; a gazdagnak nagyon sok juha és barma volt. A szegénynek pedig semmije nem volt egy kicsi bárányon kívül, amit úgy vett, és etette, és nála nőtt fel a gyermekeivel együtt; a kenyereből evett, a poharából ivott, és az ölében aludt; olyan volt neki, mintha a lánya lett volna. Mikor pedig egy vándor érkezett a gazdaghoz, sajnálta a bárányaiból és a barmaiból eledelt adni annak a vándornak, aki hozzá érkezett, ezért elvette a szegény ember bárányát, és elkészítette eledelül az embernek, aki hozzá jött.* – *Mire méltó ez az ember?*

Erre Dávid nagy haraggal kimondta az ítéletet, nem tudván, hogy szaván fogják, amikor halálra méltónak és négyszeres jóvátételre ítélte a gazdagot.¹²⁵ Nagyon szigorúan, de nagyon igazságosan ítélte. De a bűne még nem áll előtte, a háta mögött volt, amit művelt: a saját gonoszságát még nem ismerte be, ezért nem volt elnéző az idegenével szemben. De mert a próféta ezért küldetett, előhozta a háta mögül a bűnt és a szeme elé állította, hogy lássa: ezt a szigorú ítéletet önmaga ellen mondta ki. Szíve sebének felvágására és gyógyítására pengét készített Dávid nyelvéből.

Ugyanezt tette az Úr a zsidókkal, amikor eléje vitték a házasságtörő asszonyt; a kísértés csapdáját állították Jézus elé, és maguk estek bele.

Ezt az asszonyt házasságtörésen érték – mondták. Mózes megparancsolta, hogy az illető meg kell kövezni. Te hogyan vélekedsz róla?

Kétfejű egérfogóval akarták megfogni Isten Bölcsességét: ha a megölést parancsolja, vesszítse el a szelídség jóhírét; ha pedig az elbocsátást, törvényszegőként vádolhassák. Mit válaszol tehát? Nem azt mondja: Öljétek meg; de azt sem: bocsássátok el, hanem: *Aki bűn nélkül valónak tudja magát, elsőként vessen rá követ.*

Igazságos a Törvény, amely halált parancsol a házasságtörő asszonyra, de ennek az igazságos törvénynek ártatlanok legyenek a végrehajtói. Elítélitek azt, akit ide vezettetek, ítéltétek meg azt is, hogy ti kik vagytok.

Azok pedig, ennek hallatára, egyik a másik után, elmentek. Ott maradt egyedül a házasságtörő asszony és az Úr; ott maradt a sebesült és az orvos, a nagy nyomorúság és a nagy irgalmasság.

Akik odavezették megszegyenültek, és nem kértek bocsánatot; akit odavezettek megszegyenült és meggyógyult. *Mondta neki az Úr: Asszony, senki sem ítélte el? És az: Senki, uram. És ő: Én sem ítéllek el; menj, de ezután már ne vétkezzél.*¹²⁶

---

¹²⁴Vö. Mt 7,3.

¹²⁵2Kor 12,2–6.

¹²⁶Vö. Jn 8,4–11.

Vajon Krisztus a saját törvénye ellen cselekedett? Atyja ugyanis nem a Fiú nélkül adta a Törvényt. Ha az ég és a föld és minden, ami rajta van, általa lett, hogyan írathatott volna a Törvény Isten Igéje nélkül? Tehát Isten nem a törvénye ellen cselekedett, hiszen a császár sem törvényei ellen tesz, amikor a bűneit megvallónak kegyelmet ad. Mózes a törvény szolgája, Krisztus a törvény kihirdetője. Mózes mint bíró, megkövez, Krisztus mint király, megbocsát.

Megkönyörült tehát rajta Isten a maga nagy irgalmassága szerint, amint Dávid kéri, esdekli, kiált és bánkodik: amit azok a vádlók a házasságtörő asszonnyal szemben nem akartak megtenni; amikor az orvos rámutatott, beismerték a sebeiket, de nem kértek orvosságot rájuk az orvostól. Így vannak sokan, akik vétkezni nem szégyellnek, de szégyellik a bűnbánattartást. Ó, hihetetlen ostobaság! A seb miatt nem, a bekötözése miatt szégyenkezel? Hát nem undorítóbb és bűzősebb a nyitott seb? Menekülj tehát az orvoshoz, tarts bűnbánatot, és mondd: *A gonzságomat én elismerem, és az én bűnöm előttem van szüntelen.*

Egyedül Ő bűn nélkül való

9. [6.] *Ellened, egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem.*

Mit jelent ez? – Vajon az emberek szemében az idegen asszony nem volt házasságtörő, és a férj nem gyilkosság áldozata volt? Nemde mindenki tudta, mit művelt Dávid?

Mit jelent akkor ez: *Ellened, egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem?* – Azt jelenti, hogy egyedül te vagy bűn nélkül való. Te vagy az az igazságos büntető, akiben nincs semmi büntetendő; az az igazságos dorgáló, akiben nincs semmi kivetnivaló. *Ellened* – mondja –, *egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem, hogy igaznak bizonyulj beszédedben és győzzél, amikor megítéltetsz.*

Nem könnyű megérteni, tesvérek, hogy kinek mondja ezt. Istenhez beszél, és nyilvánvaló, hogy az Atyaisten nem ítelteti meg.

Mi tehát ez: *Ellened* – mondja –, *egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem, hogy igaznak bizonyulj beszédedben, és győzzél, amikor megítéltetsz?* Látja, hogy jövőben ítélni fognak a bíró fölött, a bűnösök fogják elítélni az igazat, és ő az ítéletben győzni fog, mert benne nem volt az, amit miatt elítélték. Az emberek között egyedül az Istenember mondhatta el: Ha bünt találtatok bennem, mondjátok meg.¹²⁷

De volt talán valami, ami rejtve volt az emberek előtt, és ott volt ugyan, de ők nem találták meg, nem vált nyilvánvalóvá? Más helyen mondja: *Íme, jön a világ fejedelme*, minden bűnnek élesszemű felügyelője; *íme* – mondja –, *jön a világ fejedelme*, halállal fenýíti a bűnösöket a halál fejedelme; mert az ördög irigységéből jött a halál a földkerekségre.¹²⁸ *Íme* – mondja –, *jön a világ fejedelme*, (közvetlenül a szenvedése előtt mondta ezt) *és bennem nem talál semmit*, semmi bünt, semmi halált érdemlőt, semmi kárhozatra méltót.

És mintha mondanák neki: „Akkor miért halsz meg?” – folytatja és mondja: *Hanem hogy mindenki megtudja, hogy én megteszem az én Atyám akarátát. Keljetez föl, menjünk innét.*¹²⁹ Szervedek – mondja a szenvedést nem érdemlő a szenvedésre méltókért –, hogy méltóvá tegyem őket az én életemre, akikért méltatlanul szenvedem el az ő halálukat.

---

¹²⁷Vö. Jn 8,46.

¹²⁸Vö. Bölcs 2,24.

¹²⁹Jn 14,30–31.

Tehát neki, aki bűn nélkül való, neki mondja a próféta jelenlétében Dávid: *Ellened, egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem, hogy igaznak bizonyulj beszédedben és győzzél, amikor megítéltetsz.* – Minden ember és minden bíró fölött állsz, és ha valaki igaznak gondolja magát, teelőtted nem az: egyedül te ítélsz igazságosan, egyedül te ítélteztél el igazságtalanul, akinek van hatalmad letenni az életedet és van hatalmad újra fölvenni azt.¹³⁰ Tehát győzől, amikor megítéltetsz. Minden ember fölött állsz, mert több vagy, mint az emberek, és az emberek általad teremtettek.

Aki születik, magával hozza a bűnt és a büntetést

10 [7. v.] *Ellened, egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem, hogy igaznak bizonyulj beszédedben és győzzél, amikor megítéltetsz. Mert íme, gonoszságokban fogantattam.* – Mintha azt mondaná: legyőzetnek azok, akik ugyanazt tették, mint te, Dávid: nem kis rossz ugyanis és nem csekély bűn a házasságtörés és a gyilkosság: de mi van azokkal, akik az anyaméhéből születtek semmi ilyet nem műveltek? Nekik is beszámítás bizonyos bűnöket, hogy Ő mindenkit legyőzzön, amikor ítélkezni kezd?

Dávid az emberi nem nevében beszél, és a mindenkire érvényes kötelékeket látja, a halál továbbszármazását szemléli, a gonoszság eredetére figyel, és mondja: *Íme, gonoszságokban fogantattam.*

Vajon Dávid házasságtörésből született az igaz Jesszétől és feleségétől?¹³¹ Mit jelent ez, hogy gonoszságban fogantatott-ként beszél magáról, ha nem azt, hogy a gonoszság Ádám-tól háramlik rá? Maga a halál köteléke is ezzel a gonoszsággal van összenőve. Aki megszületik, magával hozza a bűnt és a büntetését.

Egy másik helyen is mondja a próféta: *Senki nem tiszta a szemedben, még az egynapos csecsemő sem.*¹³² Tudjuk ugyanis, hogy Krisztus keresztsége feloldja a bűnöket, és Krisztus keresztsége képes megbocsátani a bűnöket. Ha a kisdedek teljesen ártatlanok, miért sietnek a gyenge csecsemőkkel az anyák az egyházba? Mit jelent nekik a keresztség, mit bocsátanak meg nekik? Ezek az ártatlanok inkább sírnak, mint haragusznak. Mit mos le róluk a keresztség? Mi alól oldozza fel őket a kegyelem?

A bűn továbbszármazása alól oldják fel őket. Mert ha egy ilyen kisded beszélni tudna, ezt mondaná; és ha használná értelmét, amit Dávid használt, válaszolná neked: *Miért csodálkozol rajtam, kisdeden?* Te ugyan nem látod gatzetteimet, de én gonoszságban fogantattam.¹³³

És bűnökben hordott méhében az én anyám. – A testi vágy e köteléke miatt született Krisztus férfi nélkül, szüztől, aki a Szentlélektől foganta Őt. Róla nem mondható, hogy gonoszságban fogantatott, nem állítható: bűnökben hordozta őt méhében anyja, akinek ez mondatott: *A Szentlélek száll tereád, és a Magaságbeli ereje árnyékoz be téged.*¹³⁴ Tehát az emberek nem azért fogantatnak gonoszságban, és nem azért hordja őket anyjuk bűnökben a méhében, mert bűn a házastársak egyesülése; hanem mert ami létrejön, a büntetésben lévő testből jön létre. A test büntetése pedig a halál, és bizony, benne van a testben maga a halandóság. Ezért az Apostol nem azt mondja, hogy a test egyszer majd meghal, hanem azt

¹³⁰Jn 10,18.

¹³¹Vö. 1Kir 16,18.

¹³²Jób 14,4. (LXX.)

¹³³Vö. 2Kir 12,21.

¹³⁴Lk 1,35.

mondja, hogy halott: *A test ugyan halott a bűn miatt – mondja –, a lélek pedig élet a megigazulás miatt.*¹³⁵

Hogyan születhetne tehát a halál köteléke nélkül az, amit a bűn miatt halott testből vetnek el és fogadnak be mint magot? E tiszta cselekmény a feleségben nem bűn, de a bűn eredete magával hozza a kellő büntetést. A férj nem azért halandó, mert férj, nem is más miatt, hanem a bűnből eredően halandó.

Az Úr is halandó volt, de nem a bűnből eredően: magára vállalta büntetésünket, és ezért oldotta föl a vétkünket. Ádámban tehát mindenki méltán meghal, Krisztusban pedig mindenki életre támad.¹³⁶ Mert – mondja az Apostol – *egy ember által lépett be a világba a bűn, és a bűn által a halál, és így minden emberre átszármazott, akiben valamennyien vétkeztek.*¹³⁷ Megfogalmaztatott az ítélet: Ádámban mindnyájan vétkeztek. Egyetlen kisedd lehetett ártatlan, aki nem Ádám cselekedetéből született.

Isten fölvágja a gaztett kelését, gyógyítja a seb fájdalmát

11 [8.] *Mert íme, te az igazságot szereted: bölcsességed bizonytalanságát és titkait megmutattad nekem.*

Az igazságot szereted – azaz nem hagytad büntetlenül azok vétkeit sem, akiknek megbocsátasz.

Az igazságot szereted – úgy gyakorolsz irgalmasságot, hogy közben megőrzöd az igazságot. Megbocsátasz a bűneit megvallónak; megbocsátasz, de annak, aki megbünteti önmagát: így valósul meg az irgalmasság és az igazságosság; az irgalmasság, mert az ember megszabadul, és az igazságosság, mert a bűn megbűnhődik.

Íme, te az igazságot szereted: bölcsességed bizonytalanságát és titkait megmutattad nekem.

Miféle *titkokat*, és miféle *bizonytalanságot*? Mert Isten az ilyeneknek is megbocsát. Nincs semmi, ami ilyen titok volna, ami ilyen bizonytalan volna. Ilyen bizonytalanra tartottak bűnbánatot a niniveiek. Mondták ugyanis – igaz, a prófétai fenyegetésre, a *Még három nap és Ninivét fölforgatják* figyelmeztetés után –, mondták magukban, hogy irgalmat kell kérniük. Mondták tehát tépelődve: *Ki tudja, hátha jobbra fordítja Isten a végzését és megkönyörül?* Bizonytalanok voltak, amikor mondták: *Ki tudja?* A bizonytalanságban tartottak bűnbánatot, és biztos irgalmasságot nyertek.

Leborultak sírással, böjtöléssel, szőrzsákokat öltöttek és hamut szórtak magukra, jajgattak, sírtak, és megkönyörült rajtuk Isten.¹³⁸ Állva maradt Ninive vagy fölfordult Ninive? Másként látták az emberek és másként látta Isten. Én pedig úgy gondolom, hogy beteljesedett, amit a próféta mondott. Lássad csak, milyen volt Ninive, és nézd csak, hogy kifordult magából, kifordult a rosszból és fölépült a jóban; miként kifordult magából az üldöző Saul és fölépült az igehirdető Pál.¹³⁹

Ki ne mondaná, a mi városunkról, amelyben élünk, hogy szerencsésen kifordult magából, ha azok az esztelenek mind, elhagyva kihívó könnyelműségüket, bánkódó szívvel sietnének az Egyházba, és kérnék Isten irgalmasságát korábbi bűneikre? Nemde mondanánk: hol

---

¹³⁵Róm 8,10.

¹³⁶Vö. 1Kor 15,22.

¹³⁷Róm 5,12.

¹³⁸Vö. Jón 3,4–10.

¹³⁹Vö. ApCsel 9,4.

van a régi Karthago? Már nem az, ami volt, kifordult magából, és mert már nem a régi, fölépült. Így mondják Jeremiásnak: *Íme megadom neked, hogy kitépj, alááss, kiforgass, szétszórj, és ismét építs és ültess.*¹⁴⁰ Ezért mondja az Úr hangja: *Én sebesítek majd és én fogok gyógyítani.*¹⁴¹ Fölvágja a gatzett kelését, gyógyítja a seb fájdalmát. Ezt teszik az orvosok, amikor vágnak, sebesítenek és gyógyítanak; fölfegyverkeznek, hogy sebesítsenek, vasat viselnek és gyógyítani jönnek. Mivel azonban nagyok voltak a niniveiek bűnei, mondták: „Ki tudja?”

Ezt a bizonytalanságot tárta föl Isten a szolgájának, Dávidnak. Mikor ugyanis előtte állt a próféta és vádolta, és ezt mondta: „Vétkeztem!”, azonnal meghallott a prófétától, azaz Isten lelkétől, aki a prófétában volt: *Megbocsáttatott a te bűnöd.*¹⁴² A bölcsességnek bizonytalanságát és titkait kinyilatkoztatta neki.

Légy alázatos a te alázatos Istenedben

12 [9. v.] *Hints meg engem izsóppal és megtisztulok.* – Az izsópról tudjuk, hogy nagyon kicsi, de gyógynövény: azt mondják, gyökereivel sziklába kapaszkodik. Ezért lett titokzatosan a szív tisztulásának a képe.

Te is ragadd meg szereteted gyökerével a szikládát: légy alázatos a te alázatos Istenedben, hogy fölmagasztalt légy a te megdicsőült Istenedben. Ha meghintenek izsóppal, Krisztus alázatossága tisztít meg téged. Ne vesd meg ezt a kis növényt, figyeld a gyógyhatását.

Most olyat mondok, amit az orvosoktól szoktunk hallani, vagy betegségben tapasztalunk. Azt mondják, az izsóp alkalmas a tüdő tisztítására. A gőgöt a tüdőhöz kötjük, mert a tüdőben történik a lélegzés, a fölfúvódás. Az üldözö Saulról, mint gőgös Saulról mondták, hogy bosszút lihegve ment megkötni a keresztényeket¹⁴³: bosszúért lihegett, vérért lihegett, mert még nem volt tiszta a tüdeje.

Halljad csak Dávidot, a megalázkodottat, akit az izsóp már megtisztított: *Hints meg engem izsóppal és megtisztulok, moss meg engem, azaz tisztíts meg engem és fehérebb leszek a hónál. Ha a bűneitek olyanok volnának is mint a bíbor, kifehéritek őket, mint a hó.*¹⁴⁴ Az ilyenekből készít magának Krisztus folt és ránc nélküli ruhát.¹⁴⁵ Ezért az ő hófehéren ragyogó ruhája ott a hegyen¹⁴⁶ a bűn minden szeplőjétől megtisztított Egyházat jelentette.

Isten kész arra, hogy adjon, ne védekezz vele szemben

13 [10. v.] De hol lakik az izsóp alázatossága? Hallgasd a következőket: *Add, hogy ujjongást és örömet halljak, és ujjongani fognak a megalázott csontok.*

Add, hogy ujjongást és örömet halljak – örülni fogok, amikor hallgatlak majd téged és nem beszélek ellened. Vétkeztél, miért véded magad? Beszélni akarsz: szenvedj, hallgass oda, engeddd szólni az isteni hangot, nehogy háborogj és tovább sebesüljél: elkövetted, ne véd; valld meg, ne takarkasd. Ha bűnöd védelmezője akarsz lenni, veszítesz: nem ártalan ügy-

---

¹⁴⁰Jer 1,10.

¹⁴¹MTörv 32,39.

¹⁴²2Kir 12,13.

¹⁴³Vö. ApCsel 9,1.

¹⁴⁴Iz 1,18.

¹⁴⁵Vö. Ef 5,27.

¹⁴⁶Vö. Mt 17,2.

védet állítottál, nem lesz hasznodra a védekezésed. Mert ki az, akit védelmezel? Csak önmagad vádolására vagy alkalmas.

Ne mondd: „Nem tettem semmit!”, vagy: „Mi nagyot tettem?”, vagy: „Mások is megtették!”. Ha a bűnt elkövetve azt mondd, hogy nem csináltál semmit, semmivé leszel és semmit nem kapsz; Isten kész arra, hogy megbocsásson, te pedig elzárkózol előle. Ő kész arra, hogy adjon, ne álld útját a védekezéseddel, hanem tárd ki öledet a bűnvallomással.

Add, hogy ujjongást és örömet halljak. – Ő adja meg, hogy azt mondjam, amit érzek. Bol-dogabbak, akik hallják, mint akik beszélnek. Aki ugyanis tanul, alázatos: aki pedig tanít, ügyel rá, hogy gögös ne legyen, nehogy a bűnös tetszés érzése fogja el, és Isten elvesse azt, aki embereknek akar tetszeni.

Nagy rettegés él a tanítóban, testvéreim, nagy rettegés van bennünk, miközben ezeket mondjuk. Higgyétek el a szívünknek azt, amit nem láhattok: Ő, aki irgalmazzon nekünk és legyen kegyes hozzánk, tudja, mennyire e rettegés hatása alatt beszélünk hozzátok. Amikor azonban belül Őt halljuk, amint sugall, vagy tanít valamit, biztonságban vagyunk és a biztonságban örvendünk, mert a Mester keze alatt vagyunk, az ő dicsőségét keressük, őt dicsérjük, mint tanítót. Az ő igazsága gyönyörködtet minket ott belül, ahol senkit nem kelt és nem hall zajt. Dávidnak itt van öröme és ujjongása. *Add, hogy ujjongást és örömet halljak,* és mivel alázatos, hallja, mert dicsősége abban van, akit hallgat, amikor hall.

És miután ezt mondta: *Add, hogy ujjongást és örömet halljak*, mindjárt elárulja, mit vált ki a hallomása: *Ujjongani fognak a megalázott csontok.* – Megaláztattak a csontok; a halló ember csontjaiban nincs kevelység, nincs felfuvalkodás, amit a beszélő alig tud magában legyőzni. Ezért mondja az az alázatos nagy ember is, akinél nagyobb nem támadt az asszonyok szülőttei között¹⁴⁷ – az, aki annyira megalázkodott, hogy méltatlannak mondta magát arra is, hogy megoldja Ura sarujának szíját¹⁴⁸ –, János, a Keresztelő, aki megadta a dicsőséget Mesterének és Barátjának. Amikor Krisztusnak gondolták, és ettől gögössé válhatott volna, naggyá válhatott volna, hiszen mások vélték róla, hogy ő a Krisztus; elfogadhatta volna az emberek tévedését, akik meg akarták tisztelni;¹⁴⁹ de ő elutasította a hamis tiszteletet, hogy az igaz dicsőséget megtalálja. És nézd csak a hallásból fakadó alázatot. Ezt mondja: *Akié a menyasszony, az a vőlegény; a vőlegény barátja pedig ott áll és hallgatja őt. Ott áll és hallgat, nem hever és beszél: Áll – mondja –, és hallgat.*

Hallottátok a hallást; hol az ujjongás és az öröm? Azonnal folytatja: *ott áll és hallgatja őt, és örvendvén örül a vőlegény hangja miatt.*¹⁵⁰ *Add, hogy ujjongást és örömet halljak, és ujjongani fognak a megalázott csontok.*

14. [11. v.] *Fordítsd el arcodat bűneimtől, és minden gonoszságomat töröld el.* – Mert ujjonganak már a megalázott csontok, már megtisztultam az izsóptól, már alázatos lettem. *Fordítsd el arcodat, de ne tőlem, hanem a bűneimtől.* Másutt viszont imádkozva mondja: *Ne fordítsd el arcodat tőlem.*¹⁵¹

Aki nem akarja, hogy elforduljon tőle Isten arca, azt akarja, ez az arc forduljon el a bűneitől. A bűn, amittől Isten nem fordul el, maga felé fordít, ha pedig Istent maga felé fordítja, akkor felhívja magára a figyelmet. *Fordítsd el arcodat bűneimtől, és minden gonoszságo-*

¹⁴⁷Vö. Mt 11,11.

¹⁴⁸Vö. Mk 1,7.

¹⁴⁹Vö. Lk 3,15.

¹⁵⁰Jn 3,29.

¹⁵¹Zsolt 26,9.

mat töröld el. Arról az egy nagy bűnről beszél, de még többet kér, azt kéri, hogy minden gonoszsága töröltessék el; az orvos kezéből kéri, abból a nagy irgalmasságból, melyet a zsoltár elején hívott segítségül: *Töröld el minden gonoszságomat.* Isten elfordítja arcát és így eltörli; elfordítván arcát eltörli, odafordítva arcát fölírja.

Hallottad, hogy elfordulva eltöröl, most halljad, mit tesz, ha odafordul: *Az Úr arca pedig a gonosztevők fölött, hogy elveszejtse a földről emlékezetüket.*¹⁵² azzal, hogy nem törli el bűneiket. Ez pedig mit kér: *Fordítsd el arcodat bűneimtől.* Helyesen kér. Ő maga ugyanis nem fordítja el arcát a bűneitől, mondván: *Mert gonoszságomat én elismerem.*¹⁵³ Méltán kéred, és helyesen kéred, hogy Isten fordítsa el arcát a bűnödötől, ha te nem fordítod el róla arcodat: ha pedig te hátat fordítasz a bűnödnek, Isten arcát fordítja feléje. Fordítsd arcodat a bűnöd felé, ha azt akarod, hogy Isten elfordítsa a maga arcát tőle. Akkor biztonsággal kérheted, és meghallgat.

Akinek Isten megbocsát az eljövendő világban, azt megfenyíti bűnéért ebben a világban

15 [12. v.] *Tiszta szívet teremts bennem, Isten. – Teremts,* nem mintha valami egészen új létrehozását kérné, hanem mert bűnbánóan imádkozott az, aki elkövetett valamit, aminek megtétele előtt ártatlanabb volt, ezért mondta: *Teremts.*

És az egyenes lelket újítsd meg bensőmben. – Tettem miatt megöregedett és meggömbült lelkem egyenessége. Egy másik zsoltárban ezt mondja: *Meggörbítették az én met.*¹⁵⁴ Akkor is, ha az ember hajlandónak mutatkozik földi vágyakra, bizonyos értelemben meggömbül, amikor pedig kiegyenesedik az odafönt való felé, egyenes lesz a szíve, hogy jó legyen hozzá Isten. *Milyen jó Isten az egyenesszívűekhez!*¹⁵⁵

Éppen ezért halljátok, testvérek! Amikor Isten megbocsát valakinek az eljövendő világban, megfenyíti őt a bűnéért ebben a világban. Dávidot is, akinek a próféta már mondta: *Megbocsáttatott a te bűnöd,*¹⁵⁶ elérte az, amivel Isten megfenyegette a bűnéért. Ugyanis a tulajdon fia, Absalom, véres háborút viselt ellene, és sokféleképpen megalázta atyját.¹⁵⁷ Dávid fájdalommal telve ment megaláztatásának szorongatásában, de úgy meghajolva Isten előtt, hogy megvallotta, minden méltán éri, semmit nem szenved méltatlanul, ezért már egyenes volt a szíve és tetszett Istennek.

Az átkokat szóró száját is türelmesen hallgatta a fia oldalán álló katonák egyikétől. Miközben az átkozta a királyt, Dávid egyik kísérője haragjában meg akarta ölni, de Dávid megtiltotta. És hogyan tiltotta? Úgy, hogy ezt mondta: *Isten küldte őt, hogy átkozzon engem.*¹⁵⁸

Beismerve a vétkét elfogadta büntetését, nem a maga dicsőségét kereste; Istent dicsérte, amikor jól ment a sora, és őt dicsérte szenvedése közepette. Áldotta Istent minden időben, az ő dicsérete volt mindig az ajkán.¹⁵⁹ Mind ilyenek az egyenesszívűek; de nem ilyenek a gonoszok, akik magukat igaznak, Istent rossznak tartják; ők, amikor valami rosszat tesznek, örvendenek; amikor valami baj éri őket, káromkodnak; ha pedig szorongatás vagy

---

¹⁵²Zsolt 33,17.

¹⁵³Zsolt 50,5.

¹⁵⁴Zsolt 56,7.

¹⁵⁵Zsolt 72,1.

¹⁵⁶2Kir 12,13.

¹⁵⁷Vö. 2Kir 15,10.

¹⁵⁸2Kir 16,5 10.

¹⁵⁹Vö. Zsolt 33,2.

csapás éri őket, elkeseredett szívvel mondják: Isten, mit tettem neked? Valóban, Istennek semmit, minden önmaguknak tettek. *És az egyenes lelket újítsd meg bensőmben.*

16 [13. v.] *Ne vess el engem arcod elől. Fordítsd el arcodat bűneimtől: ne vess el engem arcod elől.* – Annak arcát hívja segítségül, akinek arcától fél. *Ne vess el engem arcod elől: és a te szent lelkedet ne vond meg tőlem.* Szent lélek van ugyanis a bűneit megvalló emberben. Már az a Szentlélek ajándékaihoz tartozik, hogy nem tetszik neked, amit műveltél. A tisztátalan léleknek tetszenek a bűnök, a szent léleknek nem. Mikor tehát még csak kéred a bocsánatot, de már nem tetszik neked a rossz, amit elkövettél, Istenhez kapcsolódsz: ugyanaz nem tetszik neked, ami Őneki sem. Már ketten vagytok, akik el akarjátok üzni a lázadat: te és az orvos. Mivel tehát a bűn megvallása és büntetése nem származhat magától az embertől, ha valaki haragszik önmagára és nem tetszik magának, nem nélkülözi a Szentlélek ajándékát. Nem is azt mondja, hogy add nekem a te szent lelkedet, hanem *ne vond meg tőlem. És a te szent lelkedet ne vond meg tőlem.*

Az idők különböznek, nem a hit

17 [14. v.] *Add vissza nekem a te szabadításod örömét.* – *Add vissza,* ami korábban az enyém volt, de a bűnnel elveszítettem. *Add vissza nekem a te szabadításod örömét* – tudniillik a te Krisztusod örömét. Mert ki gyógyulhat meg önélküle? Mert még mielőtt Máriától megszületett volna, *kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige:*¹⁶⁰ amint az ösatyák hitték az eljövendő megtestesülést, úgy hisszük mi annak megtörténtét. Az idők változnak, de a hit nem változik.

Add vissza nekem a te szabadításod örömét, és fejedelmi lélekkel erősíts meg engem. – Egyesek itt a megtestesüléstől eltekintve magát Istent, a Szentháromságot értik, mert írva van: *az Isten lélek.*¹⁶¹ Ami ugyanis nem test, és mégis van, nem lehet más, mint lélek. Egyesek tehát itt a Szentháromságra gondolnak: az *egyenes lélekben* a Fiúra, a *szent lélekben* a Szentlélekre, a *fejedelmi lélekben* az Atyára gondolnak.

Akár így értjük, akár magának az embernek lelkére gondolva szól az egyenes lélekről, mondván: *Az egyenes lelket újítsd meg bensőmben,* melyet meggörbítettem és kitekertem a bűnömmel, hogy már a Szentlélek legyen a fejedelmi lélek, melyről kérte, hogy ne vétessék tőle el, és erősíttessék meg benne; egyik vélemény sem eretnek.

18. [15. v.] Hanem lássátok csak, mit fűz hozzá: *Fejedelmi lélekkel erősíts meg engem.* – Miben *erősíts meg?* Abban, hogy megbocsátottál, mivel bizonyos vagyok abban, hogy nem magamnak kell tulajdonítanom, amit adtál, ettől vagyok biztonságban, és e kegyelemtől megerősítve nem leszek hálátlan.

Mert mit fogok tenni? – *Tanítani fogom a gonoszokat utaidra.* A gonoszból fogom tanítani a gonoszokat; azaz, aki magam is gonosz voltam, már nem vagyok az, mert nem vétetett el tőlem a Szentlélek, megerősített a fejedelmi lélek, és így *fogom tanítani a gonoszokat utaidra.*

Milyen utakra fogod tanítani őket? – *És az istentelenek megtérnek majd hozzád.* Ha Dávid bűne istentelenségnek számít, ne essenek kétségbe az istentelenek, mert Isten megkegyelmez az istenteleneknek; de csak akkor, ha megtérnek hozzá, ha megtanulják az ő utait.

---

¹⁶⁰Vö. Jn 1,1.

¹⁶¹Jn 4,24.

Ha azonban Dávid bűne nem istentelenség, hanem az istentelenség az Istentől való elpártolás, az egy Isten tiszteletének mellőzése, akár úgy, hogy valaki soha nem tisztelte, akár úgy, hogy tiszteletét abbahagyta, akkor csak halmozás, amit mond: *És az istentelenek megtérnek majd hozzád.* Annyira telve vagy irgalmassággal, hogy a hozzád megtérőknek, nemcsak bármilyen bűnösnek, hanem az istenteleneknek sem kell kétségbeesniük.

És az istentelenek megtérnek majd hozzád. Hogyan? – Úgy, hogy akik hisznek abban, aki megigazulttá teszi az istentelent, azoknak a hitük beszámíttatik megigazulásra.¹⁶²

A test romlásáról. Az üdvösség még nem látható dolog, de biztos remény.

19. [16. v.] *Szabadíts ki a vérekből, Isten, üdvösségem Istene.* – Itt a latin fordító nem annyira latin mint inkább görög módon fejezte ki magát. Mindnyájan tudjuk ugyanis, hogy a latin a vért nem használja többesszámban; hanem mivel a görögben ezt találta, mert a héber eredeti ismeri a vér többesszámát, a jámbor fordító inkább választotta a latin helytelenséget mint a pontatlanságot. Miért mondja tehát többesszámban: *vérekből?*

Azért, mert a *sok vérben*, mint a bűn testének eredetében sok bűnt akart jelezni. E bűnökre tekintve, melyek a test és a vér romlásából erednek, mondja az Apostol: *A test és a vér nem fogja örökölni Isten országát*¹⁶³ Azonban ugyanezen Apostol igaz hite szerint ez a test fog föltámadni, ez fogja kapni a romolhatatlanságot, amint mondja: *Ennek a romlandónak magára kell öltenie a romolhatatlanságot, ennek a halandónak magára kell öltenie a halhatatlanságot.*¹⁶⁴

Mivel tehát ez a romlás a bűnből ered, ezért *bűnöknek* nevezzük: miként *nyelvnek* mondjuk azt a húsdarabot és testrészt, amely a szájban mozog amikor a szavakat formáljuk, és *nyelv* az, ami a nyelv által megszólal, amikor egyiket latinnak a másikat görögnek mondjuk: nem a testrész különböző, hanem a hangzás. Tehát, miként *nyelvnek* mondjuk a beszédet, ami a nyelv által jön létre, úgy mondjuk *vérnek* a gonoszságot, mely a vér által jön létre.

Tehát sok gonoszságára tekintettel mondta fentebb is: *töröld el minden gonoszságomat;*¹⁶⁵ és a test és a vér romlásának tulajdonítja azokat.

Szabadíts ki a vérekből – azaz szabadíts meg a gonoszságoktól, tisztíts meg minden romlástól. A romlatlanságra vágyik az, aki mondja: *Szabadíts ki a vérekből: mert a test és a vér nem fogja örökölni Isten országát, sem a romlás a romlatlanságot. Ragadj ki a vérekből, Isten, üdvösségem Istene.*

Megmutatja, hogy amikor az egészség még tökéletes volt ebben a testben, nem volt benne az a romlás, amit a test és a vér jelent. Mert most hogyan lenne egészséges, ami elesik, ami különféle dolgokra szorul, és állandóan éhes és szomjas? Mindez akkor már nem lesz: *mert az ételek a gyomorért vannak, a gyomor az ételekért van.*¹⁶⁶ Isten azonban ezt is, azokat is fölölegessé teszi. A test tökéletes formát nyer Istentől, miután a győzelem elnyeli a halált,¹⁶⁷ eltűnik a romlás, minden fogyatékoság, nem lesznek életkori változások, a test nem fog elfáradni és nem szorul rá, hogy táplálékból nyerjen erőt. De nem leszünk eledel és ital

¹⁶²Vö. Róm 4,5.

¹⁶³1Kor 15,50.

¹⁶⁴1Kor 15,53.

¹⁶⁵Zsolt 50,11.

¹⁶⁶Vö. 1Kor 6,13.

¹⁶⁷Vö. 1Kor 15,54.

nélkül: maga Isten lesz a táplálékunk és italunk. Csak ez az eledel tölt el erővel és nem fogy el.

Szabadíts ki a vérekből Isten, üdvösségem Istene. De már most ebben az üdvösségben vagyunk. Halljad csak az Apostolt: reményben már üdvözültünk. És lássad, hogy erről a testi üdvösségről mondta: Sóhajtozunk magunkban, és várjuk a fogadott fiúságot, testiünk megváltását. Mert a reményre vagyunk megváltva. Az a remény viszont, amit már teljesedni látunk, többé nem remény. Amit valaki lát, remélie azt? Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk állhatatosan.¹⁶⁸ Aki állhatatos marad mindvégig – ez maga a türelem–, az üdvözül,¹⁶⁹ ez az az üdvösség, melynek még nem vagyunk a birtokában, de a miénk lesz. Még nem látható dolog, de biztos remény. És nyelvem ujjongva fogja hirdetni igazságosságodat.

20 [17. v.] *Nyisd meg Uram, ajkaimat, és a szám hirdetni fogja a te dicséretedet. – A te dicséretedet, mert megteremtettél; a te dicséretedet, mert amikor vétkeztem, nem hagytál magamra; a te dicséretedet, mert intettél, hogy valljam meg gonoszságomat; a te dicséretedet mert megtisztítottál, hogy biztonságban lehessenek. Nyisd meg Uram, ajkaimat, és a szám hirdetni fogja a te dicséretedet*

Van valamid, amit föláldozhatsz Istennek

21 [18–19. v.] *Mert ha áldozatot akarnál, ugyancsak följánlanám. – Dávid abban a korban élt, amikor állatokból mutattak be vágóáldozatokat Istennek, és látta a később eljövendő időket.*

Nem ismerünk-e magunkra e szavakban? Azok az áldozatok előképek voltak, előre hirdették az egyetlen, eljövendő áldozatot. Nekünk is van áldozatunk, amit bemutatunk Istennek.

Halljad csak mit mond az, aki aggódik a bűne miatt, és bocsánatot szeretne nyerni arra, amit művelt: *ha áldozatot akarnál, ugyancsak följánlanám. Égőáldozatokban nem gyönyörködneél.* Tehát ne ajánljunk föl semmit? Úgy jöjjünk Isten elé? Akkor mivel nyerhetnénk el a tetszését? Tégy följánlást; bizony van benned, amit föláldozhatsz. Ne tömjént vásárolj, hanem mondd: *Bennem vannak a fogadalmak, melyeket teljesítek a te dicséretedre.¹⁷⁰* Ne magadon kívül keress áldozati állatot, benned van, amit megölhetsz áldozatul: *Áldozat Istennek a megtört lélek: a töredelmes és megalázkodott szívet, Isten, meg nem vette.* Tudjátok, hogy magasztos az Isten: ha fölmagasztalod magadat, eltávolodik tőled; ha megalázod magad, közeledik hozzád.

22. [20. v.] *Nézzétek csak, ki ez: úgy látszik, mintha Dávid egyedül imádkozna, de lássátok meg benne a saját képünket és az Egyház előképét.*

Tégy jót, Uram, Sionnal, jóakarated szerint. – Ezzel a Sionnal tégy jót.

És mi ez a Sion? – A szent város.

Melyik a szent város? – Amelyet nem lehet elrejtteni, mert hegyre épült.¹⁷¹

---

¹⁶⁸Róm 8,23–25.

¹⁶⁹Vö. Mt 10,22; 24,13.

¹⁷⁰Zsolt 55,12.

¹⁷¹Vö. Mt 5,14.

Sion szemlélődik, mert szemlél valamit, amit remél. Sion neve ugyanis azt jelenti ‘Szemlé-
lés’, Jeruzsálemé meg: ‘Béke látomása’. Sionban is, Jeruzsálemben is magatokat láthatjá-
tok, ha bizonyossággal várjátok az eljövendő reményt, és ha békességben vagytok Istennel.
És fölépülnek majd Jeruzsálem falai.

Tégy jót, Uram, Sionnal, jóakaratom szerint, és fölépülnek majd Jeruzsálem falai. – Sion
ugyanis semmit nem tulajdonít a saját érdemének: te tégy vele jót jóságosan.

Fölépülnek majd Jeruzsálem falai – megépülnek halhatatlanságunk erősségei hitben, re-
ményben, szeretetben.

23 [21. v.] *Akkor majd megkapod az igazságosság áldozatát* – most a gonoszágért való
áldozatot, a töredelmes lelket és megalázkodott szívet; akkor majd az igazságosság áldoza-
taként a tiszta dicséreteket. *Mert boldogok, akik a te házában laknak, és örökkön örökké
dicsérnek téged*¹⁷² – ez az igazságosság áldozata.

Förlajánlásokat és az égőáldozatokat. – Mik az égőáldozatok? Azok, amelyeket a tűz ma-
radéktalanul elemésztett. Amikor egy egész állatot az oltár tűzébe helyeztek elégetésre,
égőáldozatnak nevezték. Egészen emésszen el minket az isteni tűz, a heve mindenestől
égessen el.

Miféle hév? – *Nincs aki elrejtőzhetne az ő melegétől.*¹⁷³

Miféle hév? – Az, amelyről az Apostol mondja: *lobogó lelkek*¹⁷⁴ legyetek. Ne csak a lel-
künket eméssze meg a bölcsesség isteni tüze, hanem a testünket is, hogy kiérdemelhesse a
halhatatlanságot; úgy ajánljuk föl az égőáldozatot, hogy a győzelem elnyelje a halált.¹⁷⁵
Förlajánlásokat és az égőáldozatokat.

Akkor majd oltárodra fognak helyezni borjakat. *Borjakat* – honnan? Ki fogja azokat kivá-
logatni? Az új kor ártatlanságát, vagy a törvény igájától mentes szabad nyakat?

**Nem feledve, hogy mik voltunk, ne legyünk reménytelenek a bűnösök miatt. Neveljé-
tek a gyermekeiteket.**

24. Végére értünk a zsoltárnak Krisztus nevében, talán nem úgy, ahogy szeretjük vona, ha-
nem ahogy képesek voltunk rá. Már csak az van hátra, hogy néhány szót hozzátok szól-
junk, testvérek, a sok baj miatt, melyek között élünk.

Mert amíg az emberi dolgok közepette élünk, nem tudunk kivándorolni ezek közül. Tole-
ranciával kell ülnünk a rossz emberek között, hiszen amikor mi voltunk rosszak, toleranci-
ával éltek közöttünk a jó emberek. Nem feledve, hogy mik voltunk, ne legyünk reményte-
lenek azok miatt, akik most olyanok, mint mi voltunk korábban. Mindazonáltal kedveseim,
bármennyire különbözik tőlünk a környezet, és bármennyire kárhoztatható a romlottsága,
kormányozzátok a házatokat, kormányozzátok a gyermekeiteket, kormányozzátok a csalá-
dotokat.

Miként a mi dolgunk, hogy az Egyházban hozzátok beszéljünk, úgy a ti dolgotok úgy ve-
zetni az otthoni dolgaitokat, hogy a rátok bizottakról nyugodtan adhattok számot. Isten a
fegyelmezettséget szereti. Perverz és hamis ártatlanság szabadjára engedni a bűnök gyeplő-

---

¹⁷²Zsolt 83,5.

¹⁷³Zsolt 18,7.

¹⁷⁴Róm 12,11.

¹⁷⁵Vö. 1Kor 15,54.

jét. Nagyon haszontalan és nagyon veszedelmes, ha a fiú érzi atyjának engedékenységet, mert később tapasztalni fogja Isten szigorát; és nem egyedül, hanem engedékeny apjával együtt. Hogy miért? Ha ő maga nem vétkezik, és nem teszi, amit a fia tesz, vajon nem kelle visszartartania fiát a rosszaságtól? Vagy esetleg a fiú azt látja, hogy apja is ugyanazokat tenné, ha meg nem öregedett volna. A bűn, amit nem kárhoztatsz a fiadban, tetszik neked; a bűn ideje elmúlt, de a vágyad nem. Leginkább, testvéreim, hívő fiaitokra vigyázzatok, akikért kezességet vállaltatok, hogy megkapják a keresztséget. Lehet, hogy a rossz fiú figyelmen kívül hagyja atyjának intelmeit, dorgálásait és szigorát; te tedd meg, ami rád tartozik, Isten majd számonkéri őt.

SZÁZEGYEDIK ZSOLTÁR (102.)
Első beszéd (1–20. vers)
Elmondta 395-ben Híppóban, a húsvéti időben
41 éves, 4 éves pap

*1A szegény imája, amikor szorongott,
az Úr színe előtt kiöntötte a könnyöngését.*
*2 Hallgasd meg, Uram, az én imádságomat,
és az én kiáltásom jusson eléd.*
*3Ne fordítsd el arcodat tőlem;
amely napon háborgatnak hajtsd hozzám füledet.
Amely napon segítségül hívlak téged,
hamar hallgass meg engem.*
*4Mert elenyésztek, mint a füst az én napjaim,
és csontjaim, mint a bográcsban, összetörtek.*
*5Leválták, mint a füvet és elszáradt a szívem,
mert elfeledtem megenni a kenyereimet.*
*6Sóhajtozásom szavától
csontom a húsomhoz tapadt.*
*7Hasonló lettem a pusztában lakó pelikánhoz,
olyan lettem, mint a bagoly a romos falak között.*
*8Virrasztottam,
és lettem, mint a magányos veréb a háztetőn.*
*9Egész nap gyaláztak ellenségeim,
és akik dicsértek, ellenem esküdtek.*
*10Mert a hamut, mint a kenyeret ettem,
és italomat könnyekkel kevertem,*
*11haragod és dorgálásod miatt,
mivel fölemeltél, földhöz vertél engem.*
*12 Napjaim, mint az árnyék elhanyatlottak,
és én, mint a fű, elszáradtam.*
*13Te pedig, Uram, örökre megmaradsz,
és a te emlékezeted nemzedékről nemzedékre.*
*14Te fölserkenvén könyörölsz Sionon,
mert itt az idő, hogy könyörülj rajta,
mert eljött az idő,*
*15mert tetszettek szolgálóidnak az ő kövei,
és az ő porán megkönyörülnek.*
*16És félni fogják a nemzetek a te nevedet, Uram,
és a föld összes királyai a te dicsőségedet,*
*17mert fölépíti majd az Úr Siont,
és látni fogják a maga dicsőségében.*
*18Letekintett a szűkölködők imádságára,
és nem vetette meg könnyöngésüket.*
*19Írassék föl mindez a következő nemzedéknek,
és a nép, mely majd teremtetik, dicsérni fogja az Urat.*

20Mert letekintett magasságos szentélyéből,
az Úr az égből a földre alátekintett,
21hogy hallja a megbéklyózottak nyögését,
hogy föloldja a halál fiait;
22hogy hirdessék a Sionon az Úr nevét,
és az Ő dicséretét Jeruzsálemben;
23amikor majd összegyűlnek a népek,
és az országok, hogy szolgáljanak az Úrnak.
24Megalázta az úton az én erőmet,
megrövidítette napjaimat.
És mondom: „Én Istenem,
25ne vigy el engem napjaim félidejében;
nemzedékről nemzedékre vannak a te éveid.
26Kezdetben alapoztad meg a földet;
és kezdednek művei az egek.

27Azok majd elvesznek, te pedig megmaradsz;
és minden, mint a ruha, elöregszik,
és mint a takarót váltod őket, és elválnak.
28Te pedig ugyanaz vagy,
és a te éveid nem fognak elfogyni.
29A te szolgálóid fiai lakni fognak,
és ivadékuk a te szemed előtt meg fog szilárdulni.”

Krisztus Isten alakjában gazdag, a szolga alakjában szegény (1) – Krisztus bennünk, velünk együtt és miatunk szegény (2) – Krisztus testének egységét mindig háborgatják és mindig imádkozik (3) – Határozottan kell küzdeni a gőg füstje és a botrányok ellen (4) – Mi a lélek kenyere, ha nem Isten Igéje? (5) – A jó és rossz sóhajtozásról (6) – Három szimbolikus jelentésű madár a zsolnában (7) – Krisztus születését, halálát és feltámadását írja le a madarak képében (8) – Egész nap gyaláztak ellenségeim, és akik dicsértek, ellenem esküdtek. (9) – A megbocsátásba vetett reménnyel elkövetett bűnök (10) – Az ember szabad akaratával kiválóbb az állatoknál (11) – A jelen élet sötét árnyékában az örök nappal fénye világít meg minket. (12–13) – Íme, itt az alkalmas idő, íme, az üdvösség napjai! (14) – Sion kövei a próféták, ugyanannak a szent városnak a pora az első hívők (15–16) – Az Úr szüntelenül építi Jeruzsálemet, mert könyörül rajta (17–18) – Az ószövetségi és újszövetségi üdvrendről (19)

Krisztus Isten alakjában gazdag, a szolga alakjában szegény

1. [1. v.] Itt egy szegény imádkozik, és nem csöndben imádkozik. Tehát lehet őt hallani és látni, ki ő. Talán ő az, akiről az Apostol mondja: *Aki értetek szegénnyé lett, noha gazdag volt, hogy szegénysége által meggazdagodjatok.*¹⁷⁶

Ha tehát ő az, akkor hogyan szegény? Mert hogy hogyan gazdag, ki nem látja? Mert mitől gazdagok az emberek? Gondolom aranytól, ezüsttől, családtól, földtől. De mindezek általa teremtettek.¹⁷⁷

---

¹⁷⁶2Kor 8,9.

Ki lehet gazdagabb önála, aki által a gazdagság teremtett, még az is, ami nem igazán gazdagság? Mert általa van az a gazdagság is, ami a tehetség, az emlékezet, az erkölcs, az élet, a testi egészség, az érzékek, a testi szépség; mert amikor ezek megvannak, a szegények is gazdagok.

Általa van az a nagyobb gazdagság is, ami a hit, a jámborság, az igazságosság, a szeretet, a tisztaság, a jó erkölcsök; ezt ugyanis mindenki csak általa birtokolhatja, aki megigazultta teszi a bűnöst.¹⁷⁸ Íme, mennyire gazdag.

Mert ki gazdag? – Az-e, aki birtokolja azt, amit akar, mert valaki más megteremti számára, vagy az, aki megteremti, amit akar és más birtokolja?

Úgy gondolom, gazdagabb az, aki megteremtette, amit te birtokolsz, mert te nem vagy birtokában annak, aminek ő birtokában van. Íme, ennyire gazdag.

Hogyan ismerhetnénk rá az ennyire gazdagra e szavakban: *Mert a hamut, mint a kenyeret ettem, és italomat könnyekkel kevertem?*¹⁷⁹ Ide jutott ez a nagy gazdagság? Az nagyon magasztos, ez nagyon elesett. Mit tegyünk? Hogyan hangoljuk össze ezt a mélységet azzal a magassággal? Nagyon távol vannak egymástól.

Még nem tudom, ki ez a szegény; talán valaki más; de csak keressük. Mivel mi nem látjuk őt, csoda-e, ha kérdezel, és nem döbbsz meg a gazdagságától: *Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige, ő volt kezdetben Istennél. Minden általa lett, nélküle semmi sem lett, ami lett.*¹⁸⁰ Aki ezeket mondta, amikor mondta, gazdag volt; mennyivel inkább az, akiről mondta: *Kezdetben volt az Ige; és nem akármilyen Ige, hanem az Ige-Isten; és nem akárhon volt, hanem Istennél; és nem tétlenkedett, hanem mindenek általa lettek. Mert a hamut, mint a kenyeret ettem, és italomat könnyekkel kevertem.* Félni kell, nehogy a mi szegénységünk megsértse e nagy gazdagságot.

Keressd csak tovább, hogy nem ő maga-e ez a szegény, mert az Ige testté lett és közöttünk lakozott. Vedd figyelembe ezt a szót is: *Én a te szolgád vagyok és a te szolgálóleányod fia.*¹⁸¹

Nézd csak ezt a szűz és tiszta szolgálóleányt, mert benne kapta meg a mi szegénységünket, akiben – kiüresítve önmagát – magára öltötte a szolga alakját, hogy el ne rémülj a gazdagságától, és koldus voltoddal hozzá merj járulni.

Mondom, benne kapta meg a szolga alakját, benne öltötte magára a szegénységet, benne tette magát szegénnyé, benne tett bennünket gazdaggá.

Most már közeledünk ahhoz, hogy ezeket Őrá értsük, de még nem merjük kijelenteni. A szűz szülte *a hegyből kéz nélkül kiszakadt kő*.¹⁸² egyetlen férfi sem cselekedett, semmiféle bűnös vágyat nem ömlesztettek át, csak a hit lobbant föl, és fogadta az Ige testét.

Ezek után világra jött az anyaméhből; megszólaltak az egek, angyalok jelentették a pásztoroknak,¹⁸³ csillag vonzotta a mágusokat a Király imadására, a Lélektől eltöltött Simeon föl-

---

¹⁷⁷Jn 1,2.

¹⁷⁸Vö. Róm 4,5.

¹⁷⁹Zsolt 101,10.

¹⁸⁰Jn 1,1–3. 14.

¹⁸¹Zsolt 115,16.

¹⁸²Dán 2,34.

¹⁸³Vö. Lk 2,7–14.

ismerte az anya karjaiban a csecsemő Istent: az öregség nem az istenséghez, hanem a testhez járult.

A tájékozatlan vének megriadnak, és csodálkoznak a tizenkét éves gyermek bölcsességén.¹⁸⁴ Vagy még ha tudósok is a vének, mit számít tudós voltuk Isten Igéjéhez képest? Mit számít tudásuk Isten bölcsességéhez képest? Nemde a tudósok is el fognak veszni, ha ő nem jön segítségükre?

A test életkora szerint növekedik; eljön a folyóhoz, hogy megkeresztelkedjék. A Keresztelő fölismeri Istent, és megvallja, hogy méltatlan saruszíjának megoldására.¹⁸⁵ Ettől kezdve a vakok látnak, a süketek füle megnyílik, a némák beszélnek, leprások megtisztulnak, bénák meggyógyulnak, betegek egészségesek lesznek, halottak támadnak föl.¹⁸⁶

Krisztus bennünk, velünk együtt és miattunk szegény

2. Most már föl ismerem a szegénységet, annak az Igének gazdagságához mérten, aki által mindenek teremtettek.

De milyen messze vagyunk még a hamutól, és a könnyek italától? Még mindig félek ki mondani: Ő az! – de szeretném. Vannak ugyanis tényezők, melyek készítetnek, hogy akarjam, de más tényezők arra kényszerítenek, hogy féljek. Ő az – és nem Ő az.

Már a szolga alakjában van, már halandó és törekeny testet hordoz, már eljött, hogy meghaljon, és még mindig nem értjük, hogyan lehet ebben az ínségben. *A hamut, mint a kenyeret ettem, és italomat könnyekkel kevertem.*¹⁸⁷

Halmozzon tehát szegénységet szegénységre, és formálja át önmagává gyarló testünket;¹⁸⁸ legyen a Főnk, legyünk az Ő tagjai, legyünk ketten egy testben, hogy szegénnyé legyen. A szolga alakját magára öltve,¹⁸⁹ elhagyta az Atyát. Ami pedig a szűztől született, elhagyja az anyát is, hogy feleségéhez ragaszkodjék, és ketten egy testben legyenek.¹⁹⁰ Így lesznek ugyanis ketten hangban is egyek, és ebben az egy hangban már nem csodálkozunk a saját hangunkon: *a hamut, mint a kenyeret ettem, és italomat könnyekkel kevertem.*¹⁹¹

Arra méltatott minket, hogy a tagjai lehetünk. Vannak bűnbánók is a tagjai között. Mert nem kizárták őket Egyházából, hanem elkülönültek, Ő pedig nem kötné magához teljesen a feleségét, ha nem mondaná: *Tartsatok bűnbánatot, mert elközelgett a mennyek országa.*¹⁹²

Halljuk tehát, mit imádkozik a Fő¹⁹³ és a test, a vőlegény¹⁹⁴ és a menyasszony, Krisztus és az Egyház, és e kettő egy; de az Ige és a test nem egy, hanem kettő. Az Atya és az Ige, e kettő egy; Krisztus és az Egyház; e kettő egy; mégpedig tökéletes férfi a maga alakjának teljességében: *amíg mindnyájan el nem jutunk az Isten Fia hitének és megismerésének egy-*

---

¹⁸⁴Vö. Mt 2,1–12; Lk 2,25–32,46–52.

¹⁸⁵Vö. Jn 1,28.

¹⁸⁶Vö. Mk 1,7–11.

¹⁸⁷Vö. Mt 11,5.

¹⁸⁸Zsolt 101,10.

¹⁸⁹Vö. Fil 3,21.

¹⁹⁰Vö. Fil 2,7.

¹⁹¹Vö. Ef 5,31–32.

¹⁹²Mt 3,2.

¹⁹³Vö. Ef 4,15.

¹⁹⁴Vö. Jn 3,29.

*ségére, és meglett emberré nem leszünk, elérve Krisztus teljessége életkorának mértékére.*¹⁹⁵

De amíg arra eljutunk, addig itt a szegénységünk él, addig vesződünk és sóhajtozunk itt. Hála az ő irgalmasságának.

Miért fáradozik ő, miért sóhajtozik az Ige, aki által mindenek lettek? Ha arra méltatott minket, hogy vállalta a halálunkat, nem adja-e nekünk az életét? Nagy reményt keltett bennünk, nagy reménykedéssel sóhajtozunk.

A sóhajtozás szomorú, de van örvendező sóhajtozás is. A terméketlen Sárára gondolok, aki örömmel jajgatott, amikor szült; mi is a te félelemből fogantuk és hoztuk világra az üdösség lelkét.¹⁹⁶

Hallgassuk tehát a bennünk, velünk együtt és miattunk szegény Krisztust. A zsoltár címe ugyanis erre a szegényre utal.

Végül ti azt gondoljátok, hogy én csak gyanítom, ki lehet ez a szegény; hallgassuk az imádságot és ismerjük föl az imádkozót, és nem fogsz megtévedni, ha hallasz valamit, amit nem lehet a Fővel összeegyeztetni.

Azért bocsátottam ezeket előre, hogy amikor ilyet hallasz, a test gyöngeségéből eredőnek halljad, és a tagok hangját ismerd föl a Főben.

A szegény imája – mondja a cím –, *amikor szorongott, az Úr színe előtt kiöntötte a könnyőségét.*

Ő az a szegény, aki másutt ezt mondja: *A föld széléről kiáltottam hozzád, miközben szorongott a szívem.*¹⁹⁷

Ő ez a szegény, mert ő maga Krisztus, aki a prófétánál vőlegénynek is, menyasszonynak is mondta magát: *mint vőlegényt a koronával ékesített, és mint menyasszonyt ékszerekkel ékesített.*¹⁹⁸

Vőlegénynek mondta magát, menyasszonynak mondta magát. Miért, ha nem azért, mert vőlegény mint a Fő, és menyasszony mint a test? Tehát egy a hang, mert egy a test. Hallgassuk tehát, és ezekben a szavakban egyre inkább ismerjük föl magunkat is; és ha kívüllónak látszanánk, törekedjünk rá, hogy itt legyünk.

Krisztus testének egységét mindig háborgatják és mindig imádkozik

3. [2–3. v.] *Hallgasd meg, Uram, az én imádságomat, és az én kiáltásom jusson eléd.*

A hallgasd meg, Uram, az én imádságomat, ugyanaz, mint *az én kiáltásom jusson eléd* – a megkettőzésben a kérő érzülete fejeződik ki.

Ne fordítsd el arcodat tőlem; amely napon háborgatnak, hajtsd hozzám füledet. – Engem ideleln háborgatnak, te pedig odafönn vagy; ha fölmagasztalom magamat, távolivá leszel, ha megalázom magamat, hozzám hajtod a füledet.

---

¹⁹⁵Ef 4,13

¹⁹⁶Vö. Iz 26,18.

¹⁹⁷Zsolt 60,3.

¹⁹⁸Iz 61,10.

De mit jelent az, hogy *amely napon háborgatnak*? Most nem háborgatnak? Vagy mondaná-e ezeket, ha nem háborgatnák? Elég volna tehát: *hajtsd hozzám füledet, mert háborgatnak*.

Amely napon háborgatnak, hajtsd hozzám füledet – ezt a test egysége mondja, mert *ha szenved az egyik tag, valamennyi együtt szenved vele*.¹⁹⁹

Ma, amikor téged háborgatnak, engem háborgatnak. Holnap, amikor valaki mást háborgatnak, engem háborgatnak; e nemzedék után újak jönnek és háborgatják őket: engem háborgatnak; egészen a világ végezetéig, ha valakit a testemben háborgatnak, engem háborgatnak. *Amely napon háborgatnak, hajtsd hozzám füledet*.

Amely napon segítségül hívlak téged, hamar hallgass meg engem. Ez ugyanaz. *Segítségül hívom, de amely napon segítségül hívlak téged, hamar hallgass meg engem*.

Ezt imádkozta Péter, imádkozta Pál, imádkozták a többi apostolok; imádkozták a hívők azokban az időkben, imádkozták a hívők a későbbi időkben, imádkozták a hívők a mártírok idejében, imádkozták a hívők a mi időkben, imádkozni fogják a hívők az utánunk következő időkben: *Amely napon segítségül hívlak téged, hamar hallgass meg engem*.

Hamar hallgass meg, mert már azt kérem, amit adni akarsz. Nem földi emberként földieket, hanem az első fogságból már megváltottan a mennyek országára vágyom: *hamar hallgass meg engem*; mert erre a vágyra vonatkozóan mondtad: *Te még beszélsz, és én mondom: Íme, itt vagyok*.²⁰⁰

Amely napon segítségül hívlak téged, hamar hallgass meg engem. – Miért hívod segítségül? Milyen háborgatásból? Milyen szegénységből? Te szegény a gazdag Isten ajtajánál milyen kéréssel koldulsz? Milyen ínségből kérsz? Milyen szegényen zörgetsz, hogy megnyissanak neked? Mondd csak, halljuk a szegénységet, mert mi magunk is abban élünk, és veled együtt könyörgünk. Halljad és ismerd föl, ha képes vagy rá.

Határozottan kell küzdeni a góg füstje és a botrányok ellen

4. [4. v.] *Mert elenyésztek, mint a füst az én napjaim*. – Ó napok! Ha egyáltalán napok; amikor ugyanis *napot* hallunk, világosságot értünk rajta. De *elenyésztek, mint a füst az én napjaim*. Az én napjaim az én időm; miért *mint a füst*, ha nem a góg fölfuvalkodottsága miatt?

A gögös Ádám, akitől Krisztus a testet kapta, lett méltó arra, hogy ilyen napokat kapjon. Tehát Ádámban Krisztus és Ádám Krisztusban. Kétségtelenül megszabadította a füst napjaitól is, aki arra méltatott minket, hogy övé legyen a füst napjainak hangja.

Mert elenyésztek, mint a füst az én napjaim. – Nézzétek csak, a gőghöz hasonló füstöt, amint fölszáll, gomolyog és *elenyészik*. Bizony elenyészik és nem marad meg.

Mert elenyésztek, mint a füst az én napjaim, és csontjaim, mint a bográcsban, összetörtek. – Még a csontjaim is, még az erősségem is, és nem háborgatás, és nem égetés nélkül.

Krisztus testének csontjai, Krisztus testének ereje hol nagyobb, mint a szent apostolokban? És mégis, lásd, hogy összetörnek a csontok: *ki botránkozik és én nem égek?*²⁰¹

---

¹⁹⁹Vö. 1Kor 12,26.

²⁰⁰Iz 58,9.

²⁰¹2Kor 11,29.

Erősek, hívők, helyesen értik és hirdetik az igét, úgy élnek, ahogyan beszélnek, és azt mondják, amit hallanak; nagyon erősek, de mindazok, akik botrányokat szenvednek, bográcsok számukra.

Szeretet van ugyanis bennük, és még inkább a csontokban. A csontok a hús belsejében vannak, és hordozzák az egész húst. Igaz, hogy ha valaki botrányt szenved, a lelke is veszélybe kerül; a csont annyira törik, amennyire szeret.

Ha hiányzik a szeretet, senki nem törik el; ha él a szeretet, az egyik szenvedő taggal együtt szenved a másik; hogyan ne törnének el, akik hordozzák az összes tagot? *Csontjaim, mint a bográcsban, összetörtek.*

Mi a lélek kenyere, ha nem Isten Igéje?

5. [5. v.] *Leválták, mint a füvet és elszáradt a szívem.* – Nézd csak Ádámot, akitől az emberi nem származik. Honnan ered a nyomorúság, ha nem tőle? Honnan örököltük ezt a szegénységet, ha nem tőle? Mondja tehát, most már Krisztus testében lévén, ő, aki egykor a saját testében reményét veszítette: *Leválták, mint a füvet és elszáradt a szívem. Valóban, mert minden test fű.*²⁰²

Mégis miért történt ez veled? – Azért, *mert elfeledtem megenni a kenyereimet.* Isten ugyanis odaadta a parancs kenyerét. Mert van-e más kenyere a léleknek, ha nem Isten Igéje?

A kígyó biztatására, az asszony törvényszegésének hatására megérintette a tilalmat,²⁰³ megfélemedezett a parancsról; méltán lekaszálták, mint a füvet, *és elszáradt a szíve, mert elfeledte megenni a kenyerét.*

A kenyeret elfelejtette enni, mérget ivott: *leválták a szívét, és elszáradt, mint a fű.* Ő az a levágott Izaiásnál, akiről mondja és akinek mondja: *Nem örök időnkig fogok haragudni rátok, a vihar ugyanis tőlem ered és minden szelét én alkottam. A bűn miatt kissé megszorítottam őt, és levágtam és elfordítottam tőle az arcomat.*²⁰⁴

Méltán mondja itt: *Ne fordítsd el arcodat tőlem,* azaz a levágottól, akiről mondtad: *levágtam őt;* akiről mondtad: *Láttam az ő utait és meggyógyítottam őt.*

Leválták, mint a füvet és elszáradt a szívem, mert elfeledtem megenni a kenyereimet. Most edd azt, amiről megfélemedeztél.

De maga a kenyér is eljött, akinek testében fölidézheted feledékenységed szavát, és kiáltatsz szegénységből, hogy meggazdagodjál. Most egyél; annak testében vagy, aki mondja: *Én vagyok az élő kenyér, aki a mennyből szálltam alá.*²⁰⁵

Elfeledted megenni a kenyeredet, de most, miután Őt megfeszítették, *megemlékeznek és megtérnek az Úrhoz a föld minden határai.*²⁰⁶ A feledés után jöjjön az emlékezés, együk a mennyből való kenyeret, hogy éljünk; nem a mannákat, amint ők ették és meghaltak;²⁰⁷ hanem a kenyeret, melyről ezt mondja: *Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságot.*²⁰⁸

---

²⁰²Vö. Iz 40,6.

²⁰³Vö. Ter 3,6.

²⁰⁴Vö. Iz 57,16–17.

²⁰⁵Jn 6,41.

²⁰⁶Vö. Zsolt 21,28.

²⁰⁷Vö. Jn 6,49.

²⁰⁸Mt 5,6.

A jó és rossz sóhajtozásról

6. [6. v.] *Sóhajtozásom szavától csontom a húsomhoz tapadt.* – A szótól, melyet értek, a szótól, melyet tudok; a saját sóhajtozásomnak szavától, nem azokétól, akikkel együtt szenvedek. Sokan sóhajtoznak ugyanis és sóhajtozom én is; és amiatt sóhajtozom, hogy ők rosszul sóhajtoznak.

Elveszítette a pénzét, sóhajtozik; elveszítette a hitét, nem sóhajtozik; én mérlegre teszem a pénzt és a hitet, és jobban sóhajtozom a rosszul sóhajtozó vagy az egyáltalán nem sóhajtozó miatt.

Csal és örül neki. Milyen nyereségnek, milyen kárnak örül? Pénzt szerzett és elveszítette az igazságosságot. Emiatt sóhajtozik, aki tud sóhajtozni; aki a főhöz közelít, aki helyesen tartozik Krisztus testéhez, ezért sóhajtozik.

A testi emberek azonban nem ezért sóhajtoznak; és sóhajtoznunk kell miattuk, mivel nem ezért sóhajtoznak; és mégsem vethetjük meg őket amiatt, hogy rosszul, vagy egyáltalán nem sóhajtoznak.

Jobbítani akarjuk őket, nevelni akarjuk, megújítani akarjuk őket, és amikor nem tudjuk, sóhajtozunk, de miközben sóhajtozunk, nem különülünk el tőlük.

Sóhajtozásom szavától csontom a húsomhoz tapadt: az erősek a fogyatékosokhoz, a szilárdak a gyengékhez tapadtak. Mitől tapadtak oda? A saját és nem az ő sóhajtozásuk szavától. A törvény miatt tapadtak oda, mely így szól: *Nekünk erőseknek hordoznunk kell a gyöngék gyöngességét.*²⁰⁹ *Csontom a húsomhoz tapadt.*

Három szimbolikus jelentésű madár a zsoltárban

7. [7–8. v.] *Hasonló lettem a pusztában lakó pelikánhoz, olyan lettem, mint a bagoly a romos falak között. Virrasztottam, és lettem, mint a magányos veréb a háztetőn.*

Íme, három madár és három hely; adja meg az Úr, hogy el tudjuk mondani, mit akarnak ezek jelenteni, és hogy haszonnal hallgassátok, amit a javatokra mondunk el.

Mit akar jelenteni a három madár és a három hely?

Melyik a három madár? – A *pelikán*, a *bagoly* és a *veréb*; a három hely pedig a *puszta*, a *romos falak* és a *háztető*. A pelikán a pusztában, a bagoly a romos falak között, a veréb a háztetőn.

Először azt kell elmondanunk, hogy mi a pelikán, ugyanis olyan vidéken születik, ami miatt ez a madár számunkra ismeretlen.

A pusztákban születik, leginkább a Nílus mentén, Egyiptomban. Bármilyen legyen is ez a madár, a lakóhelyéről tudhatjuk, hogy mit akar mondani róla a zsoltár. Mert ezt mondja: a pusztában lakik.

Miért kutatnád, hogy milyen az alakja, milyenek a tagjai, milyen a hangja, milyenek a szokásai? A zsoltár annyit mond róla, hogy a pusztában lakó madár.

A bagoly az éjszakát szerető madár. A romos falakat egyszerűen romoknak mondjuk, ahol csak falak állnak tető nélkül és lakók nélkül: itt lakik a bagoly.

---

²⁰⁹Róm 15,1.

Hogy a veréb és a háztető micsoda, azt tudjátok.

Találok tehát valakit Krisztus testéből, aki az ige hirdetője, aki együtt szenved a gyengékkel, aki Krisztus javát keresi, őrzi eljövendő Urának emlékezetét, nehogy ezt hallja: *Te gonosz és lusta szolga, miért nem adtad oda pénzem a pénzváltóknak?*²¹⁰

Ebben a gondnoki munkakörben lássuk ezt a hármat:

olyanok közé megy, akik nem keresztények: *pelikán* a pusztában;

azokhoz megy, akik keresztények voltak és megtagadták: *bagoly* a romos falak között,

mert nem hagyja el az éjszakában lakók sötétségét, és őket is meg akarja nyerni;

azokhoz megy, akik a házban lakó keresztények ugyan, nem hitetlenek, nem is hagyták el a hitüket, de langyosak a hitben: *verébként* kiált hozzájuk, nem a pusztában, mert keresztények, nem is a romos falak között, mintha nem hinnének, hanem mert a háztetőn vagy inkább tető alatt vannak, mert a test alatt vannak. Ez a veréb a test fölött kiált, nem hallgatja el Isten parancsolatait, és nem lesz testi emberré, hogy a tető alá kerüljön. *Aki a háztetőn van, le ne jöjjön, hogy elvigyen valamit a házból,*²¹¹ és: *amit fülbe sűgva hallotok, hirdesétek a háztetőkön.*²¹²

Ez a három madár és a három hely; a három madár lehet egy és ugyanazon ember képe, de három különböző emberé is; a három hely háromféle ember, de a puszta, a romos falak és a háztető csak három különböző embert jelenthet.

Krisztus születését, halálát és feltámadását írja le a madarak képében

8. De mit jelent mindez? – Lássuk magát az Urat, hátha Ő az, és jobban megismerjük Őt:

úgy is, mint pelikánt a pusztában,

úgy is, mint baglyot a romos falak között,

úgy is, mint verebet a háztetőn.

Szóljon hozzánk ez a szegény, aki a mi Főnk; az önként szegény beszéljen a kényszerűen szegényekhez. Amit ugyanis mondanak és olvasni is lehet erről a madárról, azaz a pelikánról, nem hallgatjuk el; nem vakmerően állítva, de el sem hallgatva azt, amit az írók elmondani és olvastatni akartak. Úgy hallgassátok, hogy ha igaz, akkor jól van; ha nem igaz, ne fogadjátok el.

Azt mondják ugyanis, hogy ezek a madarak a csőrükkel megölik a fiókáikat, és a fészekben lévő tetemeik fölött három napig gyászolnak, végül – mondják – az anyamadár mélyen megsebzí magát és a vérét a fiókáira ontja, amitől azok újjáélednek.

Ez lehet, hogy igaz, lehet, hogy nem; de ha igaz, lássátok csak, mennyire megfelel annak, aki a vérével keltett életre minket. Illik rá, hogy az anyamadár teste a tulajdon vérével kelti életre a fiókáit; nagyon illik rá.

Hiszen Ő maga kotlósnak mondja magát a csibéi fölött: *Jeruzsálem, Jeruzsálem! Hányszor akartam egybegyűjteni fiaidat, ahogy a kotlós szárnya alá gyűjti csibéit, de nem akartátok?*²¹³

Atyai tekintélye és anyai érzülete van; mint ahogy Pál is atya is, anya is, nem önmagától, hanem az evangélium által: atya, mert ezt mondja: *Ha számtalan tanítótok volna is Krisz-*

---

²¹⁰Mt 25,26–27.

²¹¹Mt 24,17.

²¹²Mt 10,27.

²¹³Mt 23,37.

tusban, atyátok nincs sok. Az evangélium által én adtam nektek életet Krisztus Jézusban;²¹⁴ és anya, mert ezt mondja: *Fiacskáim, újra a szülés fájdalmait szenvedem értetek, amíg Krisztus ki nem alakul bennetek.*²¹⁵

Ez a madár tehát, ha valóban így van, nagyon hasonlít Krisztus testéhez, akinek vére életre keltett minket.

De hogyan felel meg Krisztusnak az, hogy ez a madár megöli a fiókáit? – Vajon nem illik Krisztusra is: *Én ölök és én keltek életre; sebesítek és én gyógyítok?*²¹⁶ Vajon az üldözött Saul meghalt volna-e, ha nem sújtanak le rá az égből;²¹⁷ és életre kelt volna-e a prédikátor, ha nem Krisztus vére kelti életre?

De ezt lássák azok, akik leírták a pelikánt, mert értelmezésünket nem szeretnénk bizonytalan alapokra építeni. Ezt a madarat inkább a pusztában ismerjük meg, ezért állította elénk a zsoltár így: a pusztában lakó pelikán. Úgy gondolom, hogy ez a Szűztől született Krisztust jelenti. Egyedül ő született így, ezért a pusztai magány: a pusztában született, mert egyedül született így.

Születése után következett a szenvedés, és kik feszítették meg? A hozzá tartozók, vagy akik gyászolták őt? – Tehát úgy ment a szenvedésre, mint az ismeretlenség éjszakájában, és mint övéi romos falai között. Íme, a bagoly a romok között, mely szereti az éjszakát is. Mert ha nem szeretné, miért mondaná: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek?*²¹⁸

Azért a pusztában született, mert egyedül született így; mint éjszakában a zsidók sötétségében szenvedett, a törvényszegésben mint romok között; és mi történt ezután?

Virrasztottam. – Tehát elszunnyadtál a romos falak között, és mondhattad: *Én elaludtam.*

Mit jelent az, hogy *én elaludtam?* – Azt jelenti, hogy elaludtam, mert akartam; az éjszakát szeretve aludtam el, de ez következik: *és fölserkentem.*²¹⁹

Tehát itt: *Virrasztottam.* De mit tett azután, hogy virrasztott? Fölment a mennybe, olyan lett, mint a röpülő veréb, azaz fölszállt; magányos a háztetőn, azaz az égben.

Tehát születve pelikán, halálában bagoly, föltámadva veréb; a pusztaságban egyedül van; a romos falak között mint akit azok öltek meg, akik nem tudtak lakni az épületben; virrasztva és magányosan a háztetőre röpülve közbenjár értünk.²²⁰

A Főnk ugyanis veréb, a teste gerlice. Ugyanis *a veréb házat talál magának.* Milyen házat? – A mennyben van, közbenjár értünk. *A gerlice is fészket talál magának* – Isten Egyháza fészket az ő keresztyének fájából, hová fiókáit, kicsi gyermekeit helyezze.²²¹ *Virrasztottam, és lettem, mint a magányos veréb a háztetőn.*

9. [9. v.] *Egész nap gyaláztak ellenségeim, és akik dicsérték, ellenem esküdtek.* – A szájjukkal dicsérték, a szívükkel csapdákat készítettek.

---

²¹⁴1Kor 4,15.

²¹⁵Gal 4,19.

²¹⁶MTörv 32,39.

²¹⁷Vö. ApCsel 9,4.

²¹⁸Lk 23,34.

²¹⁹Zsolt 3,6.

²²⁰Vö. Róm 8,34.

²²¹Zsolt 83,4.

Halljad a dicséretüket: „*Mester, tudjuk, hogy Isten útját az igazsághoz híven tanítod, és nem vagy tekintettel senki személyére: Szabad-e adót fizetni a császárnak?*”²²² Akit dicsérsz, elgáncsolod, mert *akik dicsérték, ellenem esküdtek.*

Miért ez a gyalázat, ha nem azért, mert eljöttem, hogy tagjaimmá tegyem a bűnösöket, hogy bűnbánatot tartva a testemben éljenek? Ezért az egész gyalázat, ezért az üldözés: *Miért eszik a Mesteretek bűnösökkel és vámosokkal? – Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek.*²²³

Bárcsak tudtátok volna, hogy betegek vagytok, hogy kerestétek volna az orvost; nem öltétek volna meg, és a gögös örültségből nem pusztultatok volna bele a hamis egészségbe.

A megbocsátásba vetett reménnyel elkövetett bűnök

10. [10. v.] Miért gyaláztak egész nap ellenségeim, miért esküdtek ellenem, akik dicsérték engem? *Mert a hamut, mint a kenyeret ettem, és italomat könnyekkel kevertem.* Onnan a gyalázat, hogy ezeket az embereket akarta tagjaivá tenni, hogy meggyógyítsa és megszabadítsa őket.

És ma milyen a pogányok felől bennünket érő gyalázat? Mit gondoltok, testvérek, mit gondoltok, mit mondanak nekünk? Ezt: „Ti megrontjátok a fegyelmet, és fölforgatjátok az emberi nem erkölcsseit!”

Mit vetsz a szemünkre? Mondd meg, mit tettünk? – Ezt mondja: „Lehetőséget adsz az embereknek a bűnbánatra, és büntetlenséget ígérsz minden gaztetre, ezért teszik az emberek a rosszat, mert bizonyosak abban, hogy amikor majd megtérnek, mindenre bocsánatot nyernek!” Innen tehát a gyalázat: *Mert a hamut, mint a kenyeret ettem, és italomat könnyekkel kevertem.*

Ó, aki csúfolsz, erre e kenyérre hívlak meg téged. Mert azt nem mered mondani, hogy nem vagy bűnös. Vizsgáld meg a lelkiismeretedet, ülj fel elméd bírói székébe, ne kíméld magad, vizsgáld meg magad, és szóljon hozzád a szíved bensője; lássad, mered-e ártatlannak vallani magadat? Ha valóban magába tekint, meg fog háborodni; és ha nem hízeleg magának, akkor vallomást fog tenni.

És mit teszel te, nyomorult, ha nem vár a büntetlenség kikötője? Ha csak a vétkezés szabadosága volt, és nincs bocsánat a bűnökre, hova leszel, hova fogsz menni? Kétségtelen, hogy érted is történt, hogy ez a szegény a hamut, mint a kenyeret ette, és italát könnyekkel keverte. Nem találod örömet az ilyen lakomában?

„De – mondja – az emberek a megbocsátás reményével szaporítják a bűnöket!”

Épp ellenkezőleg, a bűnöket a megbocsátás reménytelensége szaporítja. Nem látod, hogy a gladiátorok milyen szabadosan élnek? Miért van ez, ha nem azért, mert ha már egyszer fegyverre és leölésre vannak szánva, ki akarják élni gyönyörvágjukat, mielőtt vérüket ontják?

Nemde te is ezt mondanád magadnak: „Ha már bűnös vagyok, ha már gonosz, már kárhoz-tatandó vagyok, és nincs remény a megbocsátásra, miért ne tegyem meg azt, amihez kedvem van, még ha nem is szabad? Miért ne teljesítem, amennyire képes vagyok rá, bármely vágyamat, ha utána csak a gyötrelmek következnek?”

---

²²²Mt 22,16–17.

²²³Mt 9,11–12.

Nemde ezt mondanád magadnak, és a reménytelenségtől még rosszabb lennél? Tehát inkább jobbra tesz az, aki megbocsátást ígér és ezt mondja: *Törvényszegők, térjetek vissza a szívhez.*²²⁴ *Nem akarom a gonosz halálát, hanem hogy megtérjen és éljen.*²²⁵

Ha tehát ez a kikötő vár rád, minden bizonnal levonod a gonoszság vitorláit, megfordítod a hajót, az igazság felé vitorlázol, és remélve az életet, nem hanyagolod el a gyógyulást.

Amiatt se bosszadj Istenre, hogy a megbocsátás ezen ígéretével magabiztossá tenné a bűnösöket. Ugyanis azért ígérte megbocsátás kikötőjét, hogy az emberek ne éljenek erkölcstelenebbül a reménytelenség miatt; ugyanakkor nehogy a megbocsátás reményétől rosszabbak legyenek, bizonytalanná tette a halál napját: mindkettőt a legnagyobb gondossággal rendelte így, visszafordítván őket a kikötő felé, ahol befogadják, és eltávolítva őket onnan [a zátonytól], ahol rémítik őket.

Kenyérként edd a hamut, és könnyeddel keverd italodat – ezen a lakomán keresztül érkezel el Isten asztalához. Ne veszítsd reményedet, mert megbocsátást ígértek neked.

„Istennek hála – mondja –, hogy ezt ígérte; megőrzöm Isten ígéretét!” Tehát már erkölcsösen élj. Erre ezt mondja: „Holnap fogok erkölcsösen élni!”

Megbocsátást ígért neked Isten, a holnap napra vonatkozóan senki nem tett neked ígéretet. Ha eddig erkölcstellenül éltél, már ma kezdj erkölcsösen élni. Mert *te oktan, ezen az éjszakán elvételik tőled a lelked.* Nem azt mondom: *Kié lesz, amit gyűjtöttél?*²²⁶ hanem: *hova leszel abból következően, ahogyan éltél?*

Javulj meg tehát, hogy Krisztus testében tiéd lehessen ez a szó, melyet, ha nem tévedek, szívesen vallasz magadénak: *Mert a hamut, mint a kenyeret ettem, és italomat könnyekkel kevertem.*

Az ember szabad akaratával kiválóbb az állatoknál

11. [11. v.] *Haragod és dorgálásod miatt, mivel fölemeltél, földhöz vertél engem.* – Ez a te Ádám elleni haragod, Uram; a harag, mellyel valamennyien születünk, melyhez születésünkkel hozzátapadtunk; a gonoszság továbbszármazása miatti harag, a bűn sokasága miatti harag, mely miatt mondja az Apostol: *Egykor mi is a harag fiai voltunk, mint a többiek;*²²⁷ és ezért mondja az Úr: *Isten haragja marad rajta, mert nem hitt Isten egyszülött Fiában.*²²⁸ Mert nem ezt mondja: *Isten haragja száll majd rá,* hanem: *marad rajta, mert nem vétetik el tőle az, amiben született.*

Miért mondja tehát és mit akar jelenteni ez: *mivel fölemeltél, földhöz vertél engem.* Mert nem ezt mondja: *fölemeltél és földhöz vertél engem,* hanem: *mivel fölemeltél, földhöz vertél engem.* Azért vertél földhöz, mert fölemeltél.

Miért van ez? – Azért, mert az ember nagy megtiszteltetésként Isten képmására teremtett.²²⁹ Erre a tisztességre emelték ki a porból, emelték ki a földből, értelmes lelket kapott, értelme révén fölébe állítottatott minden vadnak, jószágoknak, madárnak, halnak.

---

²²⁴Iz 46,8.

²²⁵Ez 33,11.

²²⁶Lk 12,20.

²²⁷Ef 2,3.

²²⁸Jn 3,36.

²²⁹Vö. Ter 1,26.

Van-e ezek között, amelyiknek értelmes esze van? – Nincs, mert ezek közül egy sem teremtetett Isten képmására.

Ahogy ezek egyike sem rendelkezik ezzel a megtiszteltetéssel, úgy egyikük sem ismeri ezt a nyomorúságot.

Van-e állat, amelyik sír bűn miatt?

Melyik madár fél az örök tűz poklától?

Mivel nincs részük a boldog életben, nem ismerik a nyomorúságok tövisét.

Az ember azonban, mert úgy teremtetett, hogy ha erkölcsösen él, boldog életben lesz része; nyomorult életben lesz része, ha erkölcstelenül él.

Tehát *mivel fölemeltél, földhöz vertél engem* – azért ér a büntetés engem, mert szabad akaratot adtál nekem. Ha ugyanis nem adtál volna nekem szabad akaratot, és ezzel nem tettél volna különbbé az állatoknál, akkor mint bűnöst nem érne az igazságos kárhozzátás. Tehát a szabad akarattal fölemeltél és az igazságosság ítéletével *földhöz vertél engem*.

A jelen élet sötét árnyékában az örök nappal fénye világít meg minket

12. [12. v.] *Napjaim, mint az árnyék elhanyaglottak.* – Napjaid lehettek volna nem elhanyaglók, ha te nem hajoltál volna el az igaz hajnaltól; de elhajoltál, és megkaptad az elhanyagló napokat. Csoda-e, ha napjaid hasonlók lettek hozzád? Azért lettek elhanyagló napok, melyek a füst napjai, mert letértél az útról: gomolyogtál.

Főntebb ugyanis ezt mondta: *elenyésztek mint a füst az én napjaim,*²³⁰ most pedig ezt mondja: *Napjaim, mint az árnyék elhanyaglottak.*

Ebben az árnyékban kell fölismerni a nappalt, ebben az árnyékban kell látni a fényt, nehogy az estében gyümölcstelen bánattal kelljen mondani: *Mit használt nekünk a gőg, vagy mit hozott nekünk a kérkedő gazdagság? Mindezek átmentek, mint az árnyék.*²³¹

Most mondd: „Átmejj majd minden, mint az árnyék”, és akkor te nem fogsz átmenni, mint az árnyék.

Napjaim, mint az árnyék elhanyaglottak, és én, mint a fű, elszáradtam. Mert főntebb is mondta: *Levágták, mint a füvet és elszáradt a szívem.*²³² De újra zöldül az Üdvözítő vérével megöntözött fű.

Én, mint a fű, elszáradtam – én, az ember azon törvényszegés után; ez történt velem a te igazságos ítéleted alapján. És mi történik Veled?

13. [13. v.] *Te pedig, Uram, örökre megmaradsz.* – Az én napjaim, mint az árnyék elhanyaglottak, és Te örökre megmaradsz; az örökkévaló üdvözítse a mulandót. Mert Te attól nem öregedtél meg, hogy én elbuktam; Te virulsz, hogy megszabadts engem, Te aki virultál, hogy megalázz engem.

Te pedig, Uram, örökre megmaradsz, és a te emlékezeted nemzedékről nemzedékre. – Emlékezeted, mert nem feledkeznek meg rólad; *nemzedékre*, de nem egyre, hanem *nemzedékről nemzedékre*, hiszen ígéretet kaptunk a jelen életre és az eljövendőre is.²³³

---

²³⁰Zsolt 101,4.

²³¹Bölcs 5,8–9.

²³²Zsolt 101,5.

²³³Vö. 1Tim 4,8.

Íme, itt az alkalmas idő, íme, az üdvösség napjai!

14. [14. v.] *Te fölserkenvén könyörölsz Sionon, mert itt az idő, hogy könyörülj rajta.*

Melyik idő? – *Amikor pedig elérkezett az idők teljessége, Isten elküldte Fiát, aki asszonytól született, a Törvény alatt született.*

És hol van Sion? – *Hogy azokat, akik a Törvény alatt éltek, megváltsa.*²³⁴

Elsőként tehát a zsidók:

közülük valók ugyanis az apostolok,
közülük a több mint ötszáz testvér,²³⁵

közülük való az a sokaság, melynek egy volt a szíve-lelke Istenben.²³⁶

Tehát: *Te fölserkenvén könyörölsz Sionon, mert itt az idő, hogy könyörülj rajta, mert eljött az idő.*

Milyen idő? – *Íme, itt az alkalmas idő, íme, az üdvösség napjai.*²³⁷

Ki mondja ezt? – Isten építő szolgálója, aki ezt mondta: *Isten épülete vagytok; aki ezt mondta: Mint gondos építőmester megvettem az alapot; és: a lerakott alapon kívül, amely Jézus Krisztus, mást senki nem rakhat.*²³⁸

Sion kövei a próféták, ugyanannak a szent városnak a pora az első hívők

15. [15. v.] Tehát itt is mit mond: *Mert tetszettek szolgálóidnak az ő kövei.*

Minek a kövei? – Sion kövei.

De vannak ott nem-kövek is.

Minek nem-kövei? Hogyan is folytatja?

És az ő porán megkönyörülnek.

Ismerjük föl a köveket a Sionon, ismerjük föl a port Sionon. Mert nem azt mondja: megkönyörülnek az ő kövein, hanem mit mond? Ezt: *Mert tetszettek szolgálóidnak az ő kövei, és az ő porán megkönyörülnek.*

Sion kövein az összes prófétákat értem. Ott hangzott föl korábban az igehirdető szó, ott kezdődött az evangéliumi feladat, és az evangélium hirdetése által vált ismertté Krisztus. Tehát *tetszettek szolgálóidnak az ő kövei.*

De a törvényszegők, akik eltávolodtak az Úrtól és gonosz tetteikkel bántották a Teremtőt, visszatértek a földre, amelyből vétettek. Porrá lettek, gonoszok lettek, akikről ezt mondják: *Nem így a gonoszok, nem így, hanem mint a por, melyet elhány a szél a föld színéről.*²³⁹ – De várjál csak, Uram; viseld el, Uram; légy türelmes, Uram, ne rontson ránk a szél, hogy elvigye ezt a port a föld színéről. Jöjjenek, jöjjenek a te szolgálóid, ismerjék föl a kövekben beszédeidet, könyörüljenek Sion porán, formáltassék az ember a te képmásodra; mondja a por, hogy el ne vesszen: *Emlékezzél, hogy por vagyunk.*²⁴⁰ *És az ő porán megkönyörülnek.* – Ez Sionra vonatkozik.

---

²³⁴Gal 4,5.

²³⁵Vö. 1Kor 15,6.

²³⁶Vö. ApCsel 4,32.

²³⁷2Kor 6,2.

²³⁸1Kor 3,9–11.

²³⁹Zsolt 1,4.

²⁴⁰Zsolt 102,14.

Hát nem por volt, aki az Urat megfeszítette? Ami még rosszabb, a romos falakból eredő por volt. Teljességgel por volt, de mégsem hiába mondta a porról: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*²⁴¹

Ebből a porból támadt annak a sok ezer hívőnek a fala, akik vagyonuk árát letették az apostolok lába elé. Tehát ebből a porból formás és szép emberiség is született.

És mi van a pogányokkal? – Ahhoz a sok ezerhez képest milyen kevésről tudjuk, hogy ezt megtették! Hamarosan háromezren, majd ötezren lettek; valamennyien egységben éltek, eladott jószágaik árát letették az apostolok lába elé, hogy osszák szét, kinek-kinek szüksége szerint azok között, akiknek egy volt a szíve-lelke Istenben.²⁴²

Ki alkotta ezt ebből a porból, ha nem az, aki Ádámot is porból teremtette? – Ez tehát a Sionra vonatkozik, de nem csak a Sionra.

16. [16. v.] *Mi a folytatás? – És félni fogják a nemzetek a te nevedet, Uram, és a föld összes királyai a te dicsőségedet* – mivel már megkönyörültél Sionon, mivel már tetszetek szolgálidnak az ő kövei, megismervén az apostolok és próféták alapját; mivel már megkönyörültek az ő porán, hogy megformáltassék, vagy inkább újra formáltassék a porból az élő ember.

Ezért terjedt a nemzetek között a prédikáció; *hogyan féljék a nemzetek a te nevedet, Uram, és a föld összes királyai a te dicsőségedet*; hogy a másik fal is jöjjön a nemzetekből, és ismerjék föl a szegletkövet,²⁴³ és benne kapcsolódjon össze a különböző irányokból jövő, de már ellenérzések nélküli két fal.

Az Úr szüntelenül építi Jeruzsálemet, mert könyörül rajta

7. [17. v.] *Mert fölépíti majd az Úr Siont.* – Ez történik most. Rajta, élő kövek, siessetek az építésre, nem a romlásra. Épül Sion, kerüljétek a romos falakat; épül a torony, épül a bárka, készüljétek a vízözönre. Ez történik most: *mert fölépíti majd az Úr Siont.* De mi történik akkor, ha már fölépült Sion?

És látni fogják a maga dicsőségében. – Ahhoz, hogy Sion fölépüljön, hogy alap legyen a Sionon, Sion látta őt, de nem a maga dicsőségében: *Láttuk őt, és nem volt sem szépsége, sem ékessége.*²⁴⁴

De amikor majd eljön ítélni angyalaival együtt, amikor összegyűjtik elébe az összes nemzetet, amikor a juhokat a jobbára, a kosokat a baljára szét fogja választani,²⁴⁵ nemde *akkor látni fogják azt, akit átszúrtak?*²⁴⁶ És meg fognak szégyenülni az estében azok, akik korábban nem akartak megszégyenülni az üdvös bűnbánattól.

Fölépíti majd az Úr Siont. és látni fogják a maga dicsőségében őt, akit korábban a maga gyöngeségében láttak benne.

18. [18. v.] *Letekintett a szűkölködők imádságára, és nem vetette meg könyörgésüket.* – Sion építésénél most ez történik: akik építik Siont, imádkoznak, sóhajtoznak; az az egy

---

²⁴¹Lk 23,34.

²⁴²Vö. ApCsel 2,41; 4,4–32.

²⁴³Vö. Ef 2,20.

²⁴⁴Iz 53,2.

²⁴⁵Vö. Mt 25,31–33.

²⁴⁶Vö. Zach 12,10.

szegény ugyanaz mint a sok szegény, mert a sok nemzetben az ezrek egyet alkotnak, mert az egység az Egyház békéje.

Ő az egy, Ő a sokak; egy a szeretet miatt, sokak a tágasság miatt. Tehát most imádkozik, most tevékenykedik, most ha valaki másként él és másként viselkedik, mint a hamut egye a kenyeret, és italát könnyel keverje.

Most van az az idő, amikor épül Sion; most kerülnek be a kövek az épületbe; ha majd elkészül az épület és fölvatják a házat, hiába sietsz, későn fogsz zörgetni, hiába fogsz kérni, hiába fogsz kopogtatni, az öt balga szűzzel együtt kívül maradsz.²⁴⁷ Tehát most igyekezz: *Letekintett a szűkölködők imádságára, és nem vetette meg könnyörgésüket.*

Az ószövetségi és újszövetségi üdvrendről

19. [19–20. v.] *Írassék föl mindez a következő nemzedéknek.*

Amikor mindezeket leírták, nem egyformán használt azoknak, akik között leírták: mert az Újszövetség próféciajaként írták le, olyan emberek között, akik az Ószövetségből éltek.

De azt az Ószövetséget is Isten adta, és az ígéret földjén ő telepítette le a népét. Mivel a te emlékezeted nemzedékről nemzedékre nem a gonoszoké, hanem az igazaké, egy nemzedékben az Ószövetséghez, és egy másik nemzedékben pedig az Újszövetséghez tartozik.

És mivel az, amit megjövendöltek, az Újszövetséget hirdeti, *írassék föl mindez a következő nemzedéknek, és a nép, mely majd teremtetik, dicsérni fogja az Urat.* Nem az a nép, mely régebben teremtetett, hanem az a nép, amely majd teremtetik.

Van-e ennél nyilvánvalóbb, testvéreim? Itt jövendölték meg azt a teremtményt, amelyről az Apostol ezt mondja: *Mindenki, aki Krisztusban van, új teremtmény. A régi megszűnt, valami új valósult meg. De mindezt Isten viszi végbe.*²⁴⁸

Mit jelent az, hogy *mindezt Isten viszi végbe?* – Azt, hogy a régieket és újakat egyaránt, mert *a te emlékezeted nemzedékről nemzedékre, és a nép, mely majd teremtetik, dicsérni fogja az Urat.*

Mert letekintett magasságos szentélyéből – letekintett a magasságból, hogy eljőjön az aláztosakhoz; a Magasságból aláztos lett, hogy az aláztosakat fölmagasztalja.

---

²⁴⁷Vö. Mt 25,12.

²⁴⁸2Kor 5,17–18.

SZÁZEGYEDIK ZSOLTÁR (102.)
Második beszéd (20-29. v.)
Elmondta 395-ben Hippóban, a húsvéti időben
41 éves, 4 éves pap

*20Mert letekintett magasságos szentélyéből,
az Úr az égből a földre alátekintett,
21hogyan hallja a megbéklyózottak nyögését,
hogyan föloldozza a megöltek fiait;
22hogyan hirdessék a Sionon az Úr nevét,
és az Ő dicséretét Jeruzsálemben;
23amikor majd összegyűlnek a népek,
és az országok, hogy szolgáljanak az Úrnak.
24 Válaszolt neki erejének útján,
napjaim rövidségét jelentsd nekem.
És mondom: „Én Istenem,
25ne hívd vissza engem napjaim félidejében;
a nemzedékek nemzedékében vannak a te éveid.
26 Kezdetben a földet te alapoztad meg, Uram;
és kezdednek művei az egek.
27Azok majd elvesznek, te pedig megmaradsz;
és minden, mint a ruha, előregszik,
és mint a takarót váltod őket, és elválnak.
28Te pedig ugyanaz vagy,
és a te éveid nem fognak elfogyni.
29A te szolgálóid fiai lakni fognak,
és ivadékkukat örökké kormányozni fogod.”*

A félelem és fegyelem béklyói kötötték meg a mártirokat (1–2) – Az Egyház joggal és méltán oldoz fel a bűnök alól (3) – Az Egyházban az Úr nevét hirdetjük (4) – A hívó Istennek nem szóval, hanem hittel és étellel kell válaszolni (5–6) – A feltámadás hite gyűjtötte össze az Egyházat (7) – A donatisták tévedése átkozott (8) – Isten Egyháza marad meg mindvégig, nem a szakadások (9) – Az örökkévalóságról, mely Isten lényege (10–11) – Az Egyház napjai avilág végéig tartanak. Isten mindent Igéjével és erejével teremtett. (12) – Az égről, mely a zsoltár szerint el fog múlni (13) – A megújult ember megy be az ígért földjére (14–15)

A zsoltár vigasztaló része kezdődik

1. Tegnap egy bizonyos szegény imádságos sóhajtását hallottuk; és megismertük, hogy ő az, aki bár gazdag volt, miattunk szegénnyé lett,²⁴⁹ és a hozzá tartozó tagok, akik a Főjük által beszélnek. Ugyanis az ő kegyelméből bizonyos mértékben önmagunkat is láttuk a zsoltárban.

A sóhajtozó szavak elfogytak, és megszólal a vigasztalás; de tegnap nem tudtuk befejezni a zsoltár magyarázatát, ma a hátralévő részben már ne a sóhajtozó, hanem az örvendező sze-

---

²⁴⁹Vö. 2Kor 8,9.

gényt hallgassuk; örvendezik, mert remél, és azért reménykedik, mert nem önmagában bízik.

Isten Írásaiban jövendölte az emberi boldogságot, és hozzátette: *Írassék föl mindez a következő nemzedéknek, és a nép, mely majd teremtetik, dicsérni fogja az Urat. Mert letekintett magasságos szentélyéből.* Eddig tartott a tegnapi beszéd, és most lássátok, mi következik.

A félelem és fegyelem béklyózta meg a mártírokat

2. [20–22. v.] *Az Úr az égből a földre alátekintett, hogy hallja a megbéklyózottak nyögését, hogy föloldozza a megöltek fiait.*

Egy másik zsoltárban ezt találjuk: *Jusson a színed elé a megbéklyózottak nyögése,*²⁵⁰ és ezt azon a helyen mondja a zsoltár, amelyet a mártírok szavának értünk.

Hogyan megbéklyóztak a mártírok? Nem sokkal inkább megláncoltak, mint megbéklyóztak? Tudjuk ugyanis, hogy Isten szent mártírjait a bírói ítéletek után végighurcolták a tartományokon, és megláncolták; megbéklyózásról azonban nem tudunk.

Isten fegyelmét és félelmét is béklyónak látjuk, melyről mondatott: *A bölcsesség kezdete az Úr félelme.*²⁵¹ Ugyanis ezen félelem által nem féltek Isten szolgái azoktól, akik megöli a testet, a lelket azonban nem tudják megölni; mert azt félték, akinek hatalma van a testet, a lelket is megölni a Gehenna tüzében.²⁵²

Ha ugyanis e félelem béklyója nem kötötte volna meg a mártírokat, hogyan viselhették volna üldözőik sok kegyetlenségét és zaklatását, hiszen szabadságukban állt megtenni azt, amire kényszerítették őket, és elkerülni azt, amit szenvedtek?

De Isten megkötötte őket ezekkel a béklyókkal, melyek egy ideig nehezek és terhesek ugyan, de elviselendők annak ígéretei miatt, akinek mondják: *Ajkad igéi miatt én megőriztem a kemény utakat.*²⁵³

E béklyókban sóhajtozni kell ugyan Isten irgalmasságának elnyeréséért, ezért mondják a mártírok egy másik zsoltárban: *Jusson a színed elé a megbéklyózottak nyögése;* de ennek ellenére nem szabad elkerülni ezeket a béklyókat a veszedelmes szabadság, a mulandó élet és a rövid édesség miatt, melyet örökké tartó keserűség követ.

Ezért az Írás, hogy el ne utasítsuk, hogy a bölcsesség megbéklyózottai legyünk, így szól hozzánk: *Halljad, fiam, és fogadd el mondásomat, és ne vesd el az én tanácsomat. Tedd a lábadat annak béklyójába, és nyakbilincsebe a nyakadat; tedd alá a válladat és hordozzad, és ne vonakodj a kötelékeitől. Egész lelkeddel közeledj hozzá, és minden erőddel tartsd meg utait. Kutasd és vizsgálj, keresd és megtaláld, és ha a birtokodban van, ne hagyd el őt. A végén ugyanis nyugalmat találsz benne, és gyönyörűséggé fog változni. És az ő béklyói erős oltalomná lesznek, és nyakbilincse a dicsőség stólájává; aranyos ékesség van ugyanis benne, és a kötelékei jácint zsinórzat. A dicsőség stólajaként öltöd magadra, és az elismerés koszorújaként teszed a fejedre.*²⁵⁴

---

²⁵⁰Zsolt 78,11.

²⁵¹Sir 1,16.

²⁵²Vö. Mt 10,28.

²⁵³Zsolt 16,4.

²⁵⁴Sir 6,24–32.

Kiáltsanak tehát a megbéklyózottak, ameddig csak Isten fegyelmének kötelékeiben vannak, melyben gyakorlatoztatták a mártírokat; el fogják oldani a béklyót, és röpülni fognak, és a béklyókból ékesség lesz,

Ez megtörtént a mártírokkal. Mert amikor az üldözők megölték őket, nem mást történt, mint hogy eloldódtak a béklyók és koszorúkká váltak.

Az Egyház joggal és méltán oldoz föl a bűnök alól

3. *Az Úr az égből a földre alátekintett, hogy hallja a megbéklyózottak nyögését, hogy föloldozza a megöltek fiait.* – Ők a megöltek, a megöltek fiai pedig ki mások, ha nem mi? Miniket pedig akkor oldoznak föl, amikor mondjuk neki: *Elszaggattad a kötelékeimet, a dicséret áldozatát áldozom neked?*²⁵⁵

Ugyanis mindenkit eloldanak a gonosz vágyak kötelékeitől vagy bűneinek csomóitól. A bűnök megbocsátása föloldozás. Mit használt volna Lázárnak, hogy eljött a sírból, ha nem mondta volna az Úr: *Oldozzátok föl és hagyjátok elmenni?*²⁵⁶

Az Úr ugyanis szavával keltette föl a sírból, kiáltásával adta vissza a lelkét, ő győzte le az eltemetettre nehezedő földet, és az megkötozötten jött elő, tehát nem a saját lábán, hanem az őt szólító erejével.

Ez történik a bűnbánó szívében: amikor hallod, hogy egy ember bánja a bűneit, már fölédet; amikor hallod, hogy vallomásban föltárja a lelkiismeretét, már kihozták a sírból, de még nem oldozták föl.

Mikor oldozzák föl? Kik oldozzák föl? – *Amit feloldotok a földön – mondja – feloldott lesz a mennyben is.*²⁵⁷

Méltán adható az Egyház által a bűnök feloldozása: a holtat csak a benne kiáltó Úr támaszthatja föl; ezt Isten műveli belül. Mi a fületekhez beszélünk, honnan tudhatjuk, mi történik a szívetekben? Ami azonban belül történik, azt nem mi tesszük, hanem ő műveli.

Az Egyházban az Úr nevét hirdetjük

4. *Letekintett tehát, hogy feloldozza a megöltek fiait.* – Hallottátok, kik a megöltek, és azt is, hogy kik a megöltek fiai.

Mi következik ebből? – *Az, hogy hirdessék a Sionon az Úr nevét.*

Korábban ugyanis, amikor megölték a megbéklyózottakat, szorongatták az Egyházat; ezen szorongatások után nagy szabadsággal hirdetik a Sionon, azaz az Egyházban az Úr nevét.

Ugyanis az Egyház a Sion: nem az az egykor gógös, azután fogságba esett hely, hanem az a Sion, amely örökéssé jelent, és amelynek az előbbi az árnyéka volt; amiatt, hogy a testben élve tekintünk a korábbiakra és előre nézve nem a jelenvalókat figyeljük, hanem a jövővendőket. Ezért örökéssé.

Ugyanis minden őrszem a távolba tekint. Őrhelynek azt a helyet nevezzük, ahova az öröket állítják: ezért van az őrhely sziklákon, hegyeken, magas fákon, hogy onnan messzire lehesen látni. Tehát a Sion örökéssé, az Egyház örökéssé.

---

²⁵⁵Zsolt 115,16–17.

²⁵⁶Jn 11,44.

²⁵⁷Mt 16,19.

Miért örökös? – Mert az örökös messzire látást jelent.

*Vesződség volt az én szemeim előtt mindaddig, amíg bementem Isten szentélyébe és megérttem az ő végüket.*²⁵⁸

Miféle örökös megérteni a végső dolgokat? – Átkelni a tengeren, nem hajózással hanem látással, és a tenger túlsó partján lakni,²⁵⁹ azaz oda vetni a reményt, abba, ami a világ végén következik.

Ha tehát az Egyház örökös, akkor benne már hirdetik az Úr nevét. De ebben a Sionban nem csak az Úr nevét hirdetik, hanem, ahogyan mondja, a dicséretét is Jeruzsálemben.

Isten hívására nem szóval, hanem hittel és étellel kell válaszolni

5. [23. v.] És hogyan hirdetik? – *Úgy, hogy majd összegyűlnek a népek, és az országok, hogy szolgáljanak az Úrnak.* Honnan eredt ez, ha nem a megölték véréből? Honnan eredt ez, ha nem a megbéklyózottak sóhajtozásából?

Tehát meghallgatást nyertek azok, akiket szorongattak és megaláztak, hogy a mi korunkban az Egyház akkora dicsőségben legyen, amelyet látunk, tudniillik, hogy az országok, melyek üldözték, maguk szolgáljanak az Úrnak.

6. [24. v.] *Válaszolt neki erejének útján.* – Kinek válaszol, ha nem az Úrnak?

Hogy ki válaszol, azt fentebb láttuk: *az Ő dicsérete Jeruzsálemben; amikor majd összegyűlnek a népek, és az országok, hogy szolgáljanak az Úrnak.*²⁶⁰

Válaszolt neki erejének útján. – Miket válaszolt neki, vagy ki válaszolt neki erejének útján? Keressük tehát először azt, hogy ki válaszolt, és utána kérdezzük, mi az ő erejének útja.

Az előbbi szavak mutatják, hogy vagy a dicsérete, vagy Jeruzsálem válaszolt neki, ugyanis ezt mondta: *és az Ő dicsérete Jeruzsálemben; amikor majd összegyűlnek a népek, és az országok, hogy szolgáljanak az Úrnak.*

Válaszolt neki, erre nem mondhatjuk, hogy *a népek,* mert akkor is azt mondta volna, hogy *válaszoltak neki.* Mivel tehát egyes számban mondta, hogy *válaszolt neki,* ilyen alanyt mást nem találunk, csak a dicséretét vagy Jeruzsálemet. És mivel eldönthetetlen, hogy a dicséret-e vagy Jeruzsálem-e az, aki válaszolt, mindkettőt megfejtjük.

Mennyire válaszolt a dicsérete is, amikor hálát adnak neki azok, akiket meghívott. Ő ugyanis hív, mi pedig válaszolunk: nem szóval, hanem hittel; nem nyelvvvel, hanem az életünkkel.

Ha ugyanis Isten hív téged és azt parancsolja, hogy erkölcsösen élj, te pedig erkölcstelenül élsz, akkor nem válaszolsz a hívására, és az Ő dicsérete sem válaszol neki belőled; mert úgy élsz, hogy nem dicséret, hanem inkább káromlás éri általad. Amikor pedig úgy élünk, hogy dicsérjük Istent, válaszol neki az Ő dicsérete.

A meghívottaiból és szentjeiből Jeruzsálem is válaszolt. Ugyanis Jeruzsálem is meghívást kapott, és az első Jeruzsálem nem akarta meghallani, és mondatott neki: *Íme, elhagyatott lesz házatok. Jeruzsálem, Jeruzsálem (kiált és nem kap választ), hányszor akartam egybe-*

---

²⁵⁸Zsolt 72,16–17.

²⁵⁹Vö. Zsolt 138,9.

²⁶⁰Zsolt 101,22–23.

gyűjteni fiaidat, ahogy a kotlós szárnya alá gyűjti csibéit, de nem akartátok.²⁶¹ Nincs válasz: az eső esik, és gyümölcsként tövisek teremnek.

Az a Jeruzsálem pedig, amelyről ezt mondták: *Ujjongj, magtalan, aki nem szültél, örvendezzel, örvendj, aki nem vajúdtál, mert sok fia van az elhagyott asszonynak, több, mint a házsnak,*²⁶² válaszolt neki.

Mit jelent az, hogy válaszolt neki? – Azt jelenti, hogy nem vetette meg azt, aki hívja.

Mit jelent az, hogy válaszolt neki? – Azt, hogy Ő esőt hullatott, ez pedig termést hozott.

A feltámadás hite gyűjtötte össze az Egyházat

7. Válaszolt neki, de hol? – *Erejének útján.*

De vajon önmagában? – Mi volna benne, vagy milyen szava volna önmagában és önmagától, ha nem csak a bűn és a gonoszság szava? Rostáld meg a szavát, és vajon mi mást tállasz: *Én mondtam: „Uram, könyörülj rajtam; gyógyítsd meg az én lelkemet, mert vétkeztem ellened”?*²⁶³

Ha már megigazult, akkor válaszolt neki, nem a saját érdemeiből, hanem az Ő kezéből.

Hol? – *Erejének útján.* Ez pedig Krisztus, amint ezt Ő maga mondja: *Én vagyok az út, az igazság és az élet.*²⁶⁴

De a föltámadás előtt a saját népe nem ismerte föl; és leginkább a kereszten rejtette a gyöngeség alá, hogy kicsoda ő, amíg föltámadottan meg nem jelent a maga erejében.²⁶⁵

Az Egyház tehát nem a gyöngeség, hanem az Ő erejének útján válaszolt neki; mert a föltámadás után az egész földkerekségről hívta meg az Egyházat, már nem a kereszt gyöngeségében, hanem égi erejében.

A keresztyének hitének dicsérete ugyanis nem az, hogy a halott Krisztust hiszik, hanem az, hogy abban hisznek, hogy Krisztus föltámadott. A holtat ugyanis a pogány is hiszi, és vétekként veti a szemedre, hogy halottban hittél.

Mi tehát a te dicséreted? – Az, hogy hiszed, hogy Krisztus föltámadott, és reméled, hogy te is föl fogsz támadni Krisztus által. Ez a hit dicsérete. *Ha tehát a szívedben hiszed, hogy Jézus az Úr, és a száddal megvallod, hogy Isten feltámasztotta Őt a halálból, üdvözülj.*²⁶⁶

Nem azt mondja: „Ha megvallod, hogy Isten átadta Őt megölésre”, hanem: „ha megvallod, hogy Isten feltámasztotta Őt a halálból”, akkor üdvözülj. *A szívbeli hit ugyanis megigazulásra, a szájjal való megvallás pedig üdvösségre szolgál.*

De miért hiszük a megholtat is? – Mert nem hihetjük, hogy föltámadott, ha nem hiszük, hogy előtte meghalt.

Föltámad-e valaki, ha előtte nem hal meg?

Fölbred-e valaki, ha előtte nem alszik el?

*Mert aki alszik, nem ébred-e föl újra?*²⁶⁷ – Ez a keresztyének hite.

---

²⁶¹Mt 23,38. 37.

²⁶²Iz 54,1; Gal 4,27.

²⁶³Zsolt 40,5.

²⁶⁴Jn 14,6.

²⁶⁵Vö. 2Kor 13,4.

²⁶⁶Róm 10,9–10.

²⁶⁷Zsolt 40,9.

Tehát ez az a hit, mely összegyűjtötte az Egyházat – *mert sok fia van az elhagyott asszonynak, több, mint a házasnak*²⁶⁸ –, aki válaszolt és dicséretet mondott neki a parancsai szerint, az Ő erejének és nem az Ő gyöngeségének útján.

A donatisták átkozott tévedése

8. Az imént már hallottátok, hogyan válaszolt neki: *Amikor majd összegyűlnek a népek, és az országok, hogy szolgáljanak az Úrnak.*²⁶⁹

Tehát így válaszolt neki az egységben; aki pedig nincs az egységben, az nem neki válaszol. Ő ugyanis egy, az Egyház egység; az egynek csak az egység válaszol.

De vannak, akik azt mondanák, hogy ez már meg is történt: az összes nemzetekben válaszolt neki az Egyház, több gyermeket szülve, mint az, akinek férje volt, válaszolt neki erejének útján; hitte ugyanis, hogy Krisztus föltámadott, hittek benne az összes nemzetek, de az az Egyház, mely az összes nemzeteké volt, már nem létezik; elpusztult. – Ezt mondják azok, akik nincsenek benne.

Ó esztelen szó! Az Egyház nem létezik, mert te nem vagy benne? Vigyázz, nehogy Te ne létezzél emiatt, mert ő lesz akkor is, ha te nem vagy.

Ezt az utálatos, átkozott, vakmerőséggel és hamissággal teljes szót, melyben nincs semmi igazság, semmiféle bölcsesség meg nem világítja, semmiféle só nem ízesíti; ezt a hiábavaló, vakmerő, elhamarkodott és veszedelmes szót látta előre Isten Lelke, és szinte ellenük hirdeti az egységet: *amikor majd összegyűlnek a népek, és az országok, hogy szolgáljanak az Úrnak.*

És amikor hozzátette: *válaszolt neki* – mégpedig az Ő dicsérete, mégpedig a mi anyánk, Jeruzsálem, akit visszahív a vándorlásból, akinek több gyermeke van, mint annak, akinek férje volt, mivel egyesek ezt mondják ellene: „Volt, de már nincs” –, ezt mondja: *napjaim rövidségét jelentsd nekem.*

Miért van az, hogy akik eltávoztak tőlem, zúgolódnak ellenem? Miért van az, hogy akik elvesztek, arra törekszenek, hogy elpusztítsanak? Mert azt mondják, hogy voltam, de már nem vagyok, ezért *napjaim rövidségét jelentsd nekem.*

Nem azokat az örök napokat kérdezem tőled; azok vég nélküliek, ahol majd leszek, nem azokat kérdezem; a mulandókat kérdezem, a mulandó napokat jelentsd nekem: *napjaim rövidségét, ne napjaim örökkévalóságát jelentsd nekem.*

Azt jelentsd nekem, hogy meddig leszek ebben a világban azok miatt, akik ezt mondják: „Volt, de már nincs”; azok miatt, akik azt mondják: „Beteltek az Írások, hitt az összes nemzet, de elpártolt és elpusztult az összes nemzetből való Egyház”.

Mit jelent ez: *napjaim rövidségét jelentsd nekem?* – Jelentette már, és ez a szó nem maradt üres. Ki jelentette nekem, ha nem maga az Úr? Hogyan jelentette? – Úgy, hogy: *Íme, én veletek vagyok egészen a világ végezetéig.*²⁷⁰

---

²⁶⁸Iz 54,1; Gal 4,27.

²⁶⁹Zsolt 101,23.

²⁷⁰Mt 28,20.

Isten Egyháza marad meg mindvégig, nem a szakadások

9. De itt vannak [a donatisták], és mondják: „*Veletek vagyok – mondja – egészen a világ végezetéig; mert minket látott előre, hogy Donatus pártja lesz a földön.*”

Vajon ez a párt az, amelyik mondta: *Napjaim rövidségét jelentsd nekem?*; és nem inkább az, aki főntebb beszélt: *amikor majd összegyűlnek a népek, és az országok, hogy szolgáljanak az Úrnak?*²⁷¹

Mi miatt fáj a szívetek? – Attól, hogy a császárok is törvényeket hoznak az eretnekek ellen; ebben teljeseedett be: *és az országok, hogy szolgáljanak az Úrnak.*

Ugyanis nem ti vagytok azoknak a megölteknek a fiai, akiknek mint megbéklyózottaknak szavát meghallgatta az Úr. Ezt mutatják a tetteitek, ezt mutatja a gögötök, ezt mutatja hiábavalóságotok; nincs bennetek megértés, és kívül vagytok; ízét vesztett só vagytok, ezért eltaposnak benneteket az emberek.²⁷²

Halljátok csak, mit mond:

Melyik Egyház? – Amely összegyűjtötte a népeket.

Melyik Egyház? – Amely összegyűjtötte az országokat, hogy szolgáljanak az Úrnak. Szavaitoktól és hamis vélekedéseitektől indítva kéri Istentől, hogy *napjainak rövidségét jelentsd neki*, és úgy találta, hogy az Úr mondta neki: *Íme, én veletek vagyok egészen a világ végezetéig.*

Erre ti azt mondjátok: „Ezt rólunk mondta; mi vagyunk, mi leszünk egészen a világ végezetéig!”

Kérdezzük meg magát Krisztust, akinek mondta: *napjaim rövidségét jelentsd nekem.*

Ő pedig mondja: *És ezt az evangéliumot hirdetni fogják az egész földön, bizonyosságul minden nemzetnek; és akkor jön el a vég.*²⁷³

Mit jelent, amit mondtál? „Ez kétségtelenül volt és elpusztult”? – Halljad az Urat, aki jelenti napjaim rövidségét. Ezt mondja: *ezt az evangéliumot hirdetni fogják.*

Hol? – *Az egész földkerekségen.*

Kiknek? – *Bizonyosságul minden nemzetnek.*

És azután? – *És akkor jön el a vég.*

Nem látod, hogy még vannak nemzetek, akiknek még nem hirdették az evangéliumot? Ha tehát be kell teljesednie annak, amit az Úr mondott, aki napjaim rövidségét jelenti az Egyháznak, tudniillik, hogy ezt az evangéliumot hirdetni fogják minden nemzetben, és akkor jön el a vég, mit jelent az, hogy te azt mondd, hogy a minden nemzetből való Egyház már elpusztult? Hiszen azért hirdetik az evangéliumot, hogy minden nemzetben jelen lehessen?

Tehát a világ végezetéig jelen lesz az Egyház minden nemzetben, és ez a napok rövidsége, mert rövid minden, ami befejeződik, azért, hogy ebből a rövidségből átmenjen az örökkévalóságba.

Vesszenek el az eretnekek, vesszen el mivoltuk, és derüljön ki, hogy nincsenek. A napok rövidsége a világ végezetéig tart; azért rövidség, mert ez az egész idő – és nem azt mon-

---

²⁷¹Zsolt 101,23.

²⁷²Vö. Mt 5,13.

²⁷³Mt 24,14.

dom, hogy a mai naptól a világ végéig, hanem Ádámtól kezdve egész a világ végéig – egy jelentéktelen csepp az örökkévalósághoz mérten.

Az örökkévalóságról, mely Isten szubsztanciája

10. [25. v.] Tehát ne áltassák magukat az eretnekek velem szemben, mivel ezt mondtam: *napjaim rövidségét*, mintha nem maradnék meg egészen a világ végezetéig.

Mert mit tesz hozzá? – *Ne hívjál vissza engem napjaim félidejében*; ne tégy velem így, ahogyan az eretnekek mondják. Vezess engem egészen a világ végezetéig, ne csak *napjaim félidejéig*, és vidd végbe nekem a rövid napokat, hogy azután az örök napokat ajándékozd nekem.

Tehát miért panaszkodtál a napok rövidsége miatt? Miért? Akarod hallani? – Azért, mert a nemzedékek nemzedékeiben vannak a te éveid.

Én azért érdeklődtem a napok rövidsége miatt, mert ezek a napok a világ végezetéig tartanak ugyan, de a te napjaidhoz képest rövidek, mert a nemzedékek nemzedékeiben vannak a te éveid.

Miért nem ezt mondja: „a te éveid a századok századaiban vannak”, mert a Szentírásban az örökkévalóságról inkább így szoktak beszélni; hanem ezt mondja: *a nemzedékek nemzedékeiben vannak a te éveid?*

De melyek a te éveid? Melyek? – Azok, amelyek nem jönnek és mennek, melyek nem azért jönnek, hogy ne legyenek.

Ebben az időben ugyanis minden nap azért jön, hogy ne legyen; minden óra, minden hónap, minden év megállás nélkül: mielőtt jön, lesz, ha eljött, nem lesz.

A te éveid tehát örökkévalóak, a te éveid nem változnak, a nemzedékek nemzedékeiben lesznek. Van a nemzedékeknek bizonyos nemzedéke, és abban lesznek a te éveid.

És mi ez? – Valami, amit, ha jól fölismerünk, benne leszünk, és Isten évei lesznek bennünk.

Hogyan lesznek mibennünk? – Ahogyan maga Isten lesz bennünk. Ezért mondja: *hogyan Isten legyen minden mindenben.*²⁷⁴

Ugyanis Isten évei és Ő maga nem két különböző valóság, hanem Isten évei Isten örökkévalósága; maga az örökkévalóság Isten szubsztanciája, melyben nincs változás: benne nincs múlt, mely már nem volna, és nincs jövő, ami még nem volna.

Benne nincs egyéb, csak a *van*; benne nincs volt és lesz, mert ami volt, az már nincs, és ami lesz, az még nincs; de ami benne van, az csak *van*.

Méltán küldte így Isten az ő szolgáját, Mózeset. Ő ugyanis kérdezte a küldőjétől, mi a neve; kérdezte és meghallotta, és jó kívánságának vágya nem maradt teljesületlenül. De nem tolatódó kíváncsiságból, hanem a szolgálathoz szükségesen kérdezte.

Így szólt: *Mit mondjak Izrael fiainak, ha mondják majd nekem: Ki küldött téged hozzánk?* És ő bemutatva a Teremtőt a teremtménynek, Istent az embernek, a halhatatlant a halandónak, az örökkévalót a mulandónak, így szólt: *Én vagyok, aki vagyok.*

---

²⁷⁴1Kor 15,28

Ha te mondanád: „Én vagyok!”, én kérdezném: „Ki vagy?” „Gaius” – mondaná az egyik, „Lucius” – mondaná a másik, „Marcus” – mondaná a harmadik. Mondanál-e mást, mint a nevedet? Ezt várták Istentől.

Ez volt a kérdés: „Hogy hívnak? Mit mondjak a kérdezőknek, ki küldött engem?”

Én vagyok. – Ki? – Aki vagyok.

Ez a te neved? Ez minden, ahogyan hívnak? Maga a *létezés* volna a neved? De akkor hozzád képest minden más igazában nincs! Ez a te neved; de fejezd ki valahogy jobban.

Menj – mondta – és mondd Izrael fiainak: »Aki van, Ő küldött engem hozzátok. Én vagyok, aki vagyok; Aki van, Ő küldött engem hozzátok.«

Nagy ez a *van*, igen nagy! Hozzá képest mi az ember? Ehhez a nagy *van*-hoz képest mi az ember, bárki legyen is?

Ki ragadhatja meg, ezt a létet?

Ki részesedhet benne? Ki óhajthatja?

Ki törekedhet feléje? Ki tételezheti föl, hogy benne van?

De ne ess kétségbe, emberi törekenység, mert mondja: *Én vagyok Ábrahám Istene, és Izsák Istene, és Jákob Istene.*²⁷⁵ Hallottad, ki vagyok magamban, halljad azt is, ki vagyok számodra.

Tehát ez az örökkévalóság hívott meg minket, és az örökkévalóságból tört fel az Ige. Az örökkévalóság már van, az Ige már van, és még nincs idő.

Miért nincs még idő? – Mert az idő is teremtett.

Hogyan teremtett az idő? – *Úgy, hogy mindenek általa lettek és nélküle semmi sem lett.*²⁷⁶

Ó idők előtti Ige, aki által az idők lettek, aki időben születél, jóllehet örök élet vagy, és meghívod a mulandókat, örökkévalóvá teszed őket! Ez a nemzedékek nemzedéke. *Mert nemzedék megy és nemzedék jön.*²⁷⁷ És az emberek nemzedékeit olyannak látjátok a földön, mint egy fán a leveleket; de mint az olaj- vagy babérfán, vagy valami más örökzöld fán.

A föld ugyanígy lombként hordozza az emberi nemet: tele van emberekkel, és miközben egyesek meghalnak, mások helyükbe születnek. Az említett fák lombja mindig zöld, de figyeld csak: a fák alatt mindig vastag avart tiporsz.

Megszámlálhatatlanok a nemzedékek, melyek fiaiból összegyűjtik Isten népét

11. Tehát volt egy nemzedék Ádám alatt, és elment. Akkor is születtek egyesek, akik később Isten örökkévalóságának részesei lettek: ebből a nemzedékből való Ábel, Szet, Hénok.

Ez a nemzedék elment, jött a vízözön, és egyetlen ház (család) maradt meg. Ez a nemzedék is adott egyeseket, magát Noét, három fiát és három menyét; ebben a nyolcszemélyes házban csak egy bűnös találtatott. Eggyel több lett az előző nemzedék.

Ezután Noé három fiától, mint három lisztes vékából népesedett be a föld.

---

²⁷⁵Kiv 3,13–15.

²⁷⁶Jn 1,3.

²⁷⁷Vö. Sir 1,4.

Kiválasztatott Ábrahám, Izsák és Jákob; ezek a szent férfiak, a patriárkák tetszettek Istennek.²⁷⁸ Ez a nemzedék is adott nemzöket, adott prófétákat, adta Isten hirnökeit.

Végül eljött maga a mi Urunk Jézus Krisztus, és kovászt kevert három véka lisztbe, amitől az egész megkelt.²⁷⁹ Az ő testi idejében voltak az apostolok, voltak a szentek; utánuk más szentek jöttek, és most is Krisztus nevében vannak szentek, és miutánunk is lesznek néhányan, amint egészen a világ végéig lesznek szentek.

Ebből a sok nemzedékből gyűjtöd össze, Uram, az összes nemzedékek szent ivadékait és egy nemzedéket formálsz belőlük. A nemzedékek e nemzedékében vannak a te éveid, azaz az örökkévalóság ebben a nemzedékben lesz, mely az összes nemzedékekből gyűjtetik össze, és alkot egységet; ez lesz a te örökkévalóságod részese.

A többi nemzedékek az idő múlásával születnek, és közülük ez a nemzedék örökre újjászületik; átalakulva életre kel, alkalmas lesz arra, hogy hordozzon téged, az erőt tőled kapja. *A nemzedékek nemzedékében vannak a te éveid.*

Az Egyház napjai a világ végéig tartanak. Isten mindent Igéjével és erejével teremtett

12. [26–28. v.] *Kezdetben a földet te alapoztad meg, Uram. Ismerem örökkévalóságodat, mellyel megelőzől mindent, amit alkottál. És kezdednek művei az egek. Azok majd elvesznek, te pedig megmaradsz; és minden, mint a ruha, elöregszik, és mint a takarót váltod őket, és elválnak. Te pedig ugyanaz vagy.*

Te ki vagy? – Ugyanaz vagy.

Te, aki mondtad: *Én vagyok, aki vagyok,*²⁸⁰ ugyanaz vagy. És jóllehet, amiket alkottál, azok is csak tőled, általad és tebenned vannak, de nem azonosak veled, Te pedig ugyanaz vagy. *És a te éveid nem fognak elfogyni.*

Ezek a te éveid nem fognak elfogyni, ezek a te éveid, melyek a nemzedékek nemzedékében lesznek, nem fognak elfogyni.

Tehát ezeket tudva kérdeztem tőled napjaim rövidségét, jóllehet tudom, hogy a világ napjai kezdettől a végig rövidek a te örökkévalóságodhoz képest. Tudom tehát, miért kérdezem. Ne hencegjenek az eretnekek, mintha rövidek volnának az egész földön elterjedt Egyház napjai, mert akkor is rövidek, ha mindvégig tartanak.

Miért rövidek? – Azért, mert egyszer csak végük van. Azokat az éveket, melyek a nemzedékek nemzedékében lesznek, szeretni kell, vágyakozni kell és sóhajtozni kell utánunk; miattuk kell megmaradni az egységben, miattuk kell kerülni az eretnekek rosszaságát, miattuk kell választ adni az elveszetteknek, miattuk kell keresni az eltévelyedetteket és visszahívni az elveszetteket; ezekre az évekre kell vágyakozni.

De hogy a bőbeszédűeknek, a szószátyárokknak, a rágalmazóknak, a megszólóknak válaszoljak, *napjaim rövidségét jelentsd nekem. és ne hívd vissza napjaim félidejében;*²⁸¹ ne-hogy az előtt elvigyél a földről, hogy az egész földet betölthetné az evangélium, az én

---

²⁷⁸Vö. Ter 4–28.

²⁷⁹Vö. Mt 13,33.

²⁸⁰Kiv 3,14.

²⁸¹Zsolt 101,26.

Uram ígérete ellenére, aki ezt mondja: *Ezt az evangéliumot hirdetni kell az egész földkerekségen bizonyságul az összes nemzeteknek, és akkor jön el a vég.*²⁸²

Mit szólunk ehhez, testvérek? – Minden érthető, minden nyilvánvaló: *Isten alapozta meg a földet, tudjuk, kezeinek műve az egek.* Ne gondoljátok ugyanis, hogy Isten mást alkotott kézzel és mást szóval. Amit szóval tesz, azt teszi kézzel; mert nincsenek különböző test tagjai annak, aki ezt mondta: *Én vagyok, aki vagyok.* És lehet, hogy a szavak a kezek. Minden bizonnyal a keze az Ő ereje. Mivel ugyanis ezt mondta: *legyen az égboltozat,* és az égboltozat lett, ezt szóval alkotta; mivel pedig ezt mondta: *alkossunk embert a magunk képére és hasonlatosságára,*²⁸³ mintha kézzel tette volna.

Halljad tehát: *kezednek művei az egek.* Íme, amit szóval alkotott, azt kézzel is alkotta, mert erejével, mert a hatalmával tette. Inkább azt figyeld, amit alkotott, és ne azt kutasd, hogyan alkotta.

Sok neked megérteni, hogyan alkotott, hiszen téged magadat is úgy alkotott, hogy előbb engedelmes szolgáló légy és később légy esetleg megértő barát. Tehát: *kezednek művei az egek.*

Az égről, melyek a zsoltár szerint el fog múlni

13. *Azok majd elvesznek, te pedig megmaradsz.* – Ezt Péter apostol nyíltan megmondta: *Az ég ősidőktől fogva volt, és a föld is azóta, hogy Isten szavára a vízből és a víz által létrejött. Így pusztult el vízözönnel az akkori világ is. De a mostani eget és földet ez a szó megmentette, hogy az ítéletnek és az istentelen emberek pusztulásának napjára megmaradjon a tűznek.*²⁸⁴

Először tehát azt mondta, hogy az egek a vízözön által pusztultak el; de tudjuk, hogy ezek az egek ennek a levegőégnek a mennyisége és tere szerint pusztultak el. Áradt ugyanis a víz, és elfoglalta az egész légteret, melyben a madarak röptek, és így a földhöz közeli egek elpusztultak; az egek, a-mennyiben a madarak egének nevezzük.

De léteznek az égboltozaton a magasabban lévő egek egei. Vajon azok is el fognak pusztulni tűzben, vagy csak azok az egek, amelyek vízözönben is elpusztultak?

A tudósok között aprólékosan megvitatott kérdés ez. Főként az idő rövidege miatt nem könnyű kifejteni. Ezért mellőzzük vagy halasszuk későbbre; azt azonban tudnunk kell, hogy ezek elpusztulnak, Isten pedig megmarad. És ha bizonyos teremtmények megmaradnak Istennel együtt, nem önmagukban, hanem Istenben maradnak meg úgy, hogy nem távolodnak el Istentől.

Hogyan? – Azt akarjuk mondani, testvérek, hogy az angyalok elpusztulnak abban a tűzben, mely majd elégeti a világot? – Távolságra legyen.

Hanem? Azt állítjuk, hogy az angyalokat Isten nem teremtette? – Távolságra legyen.

Akkor hát mit mondunk? És honnan valók, ha nem Ő teremtette volna őket?

*Ő szólt, és lettek, parancsolt és megteremtettek.*²⁸⁵

Ezt akkor mondja, amikor felsorolja Isten műveit, és az angyalokat is megnevezi közöttük.

---

²⁸²Mt 24,14.

²⁸³Ter 1,6. 26.

²⁸⁴2Pét 3,5–7.

²⁸⁵Zsolt 32,9.

Tehát Istennel lesznek az angyalok akkor is, amikor a világ a lángoló tűzben él; a világ tűzvésze lesz, mely Isten szentjeit nem égeti meg. Ami a király kemencéje volt a három ifjú számára,²⁸⁶ az lesz a lángoló világ a Szentháromságban megjelölt igazak számára.

**Amikor majd elváltozunk, nem a megváltozott,
hanem az elváltoztató Istenhez érkezünk meg**

14. Talán nem helytelenül értjük az egeken ezeket az igazakat, Isten szentjeit, akikben Isten lakott, és mennydörgött a parancsolataival, villámlott a csodákkal, megáztatta a földet az igazság bölcsességével; *az egek ugyanis hirdették Isten dicsőségét.*²⁸⁷

De vajon ők is elpusztulnak? Vajon miként pusztulnak el?

Miként? – Mint a ruha.

Mit jelent az, hogy mint a ruha? – Azt, hogy mint a test.

A lélek ruhája ugyanis a test, az Úr nevezte ruhának, amikor mondta: *Nemde több a lélek, mint az eledel, és több a test, mint a ruha?*²⁸⁸

Tehát hogyan pusztul el a ruha? – *A külső ember romlásnak indult bennünk, a belső napról napra megújul.*²⁸⁹ *Azok majd elvesznek, de mint a test, te pedig megmaradsz.*

Ha tehát elvesznek, mint a test, akkor hol van a test föltámadása? Hol marad az a tagokban, ami már megtörtént a Főben? Hol? Akarod hallani?

Meg fog változni: nem olyan lesz, amilyen volt. Halljad az Apostolt: *és a halottak föltámadnak romlatlanul, mi pedig elváltozunk.*

Hogyan fogunk elváltozni? – *Érzéki testet vetnek el, szellemi test támad föl.*²⁹⁰ Tehát halandót vetnek el, halhatatlan fog föltámadni; romlandót vetnek el, romolhatatlan fog föltámadni. Így tehát elváltozást várunk; így fognak elveszni az egek, és így fognak elváltozni az egek.

De talán helytelenül nevezzük egeknek a szentek testét? – Ha nem hordozzák Istent, nem egek.

És mivel bizonyítod, hogy hordozzák Istent? – Hát ennyire kiesett az emlékezetedből: *Dicsőítsétek meg és hordozzátok Istent a testekben?*²⁹¹

Tehát ilyen egek fognak elveszeni, de nem örökre; elvesznek, hogy elváltozzanak. Vagy nem ezt mondja a zsoltár? Olvasd a következőket: *Minden, mint a ruha, előregszik, és mint a takarót váltod őket, és elváltoznak. Te pedig ugyanaz vagy és a te éveid nem fognak elfogyni.*

Ruhát hallasz, takarót hallasz, és másra gondolsz, mint a testre?

Reméljük csak tehát testünk elváltozását is, de Őtőle, aki előttünk volt és utánunk is megmarad; akitől vagyunk, amik vagyunk, akihez megyünk, amikor majd elváltozunk; aki változtató, nem elváltozott; alkotó, nem alkotott; mozgató is, de mozdulatlan; és ahogyan a

---

²⁸⁶Vö. Dán 3.

²⁸⁷Vö. Zsolt 18,2.

²⁸⁸Mt 6,25.

²⁸⁹2Kor 4,16.

²⁹⁰1Kor 15,44.

²⁹¹1Kor 6,20.

testből és a vérből érteni lehet: *Én vagyok, aki vagyok: Te pedig ugyanaz vagy és a te éveid nem fognak elfogni.*

De mik vagyunk mi azokhoz az évekhez képest, a mi foszladozó éveinkkel? És mik ezek az évek?

De mégse kell kétségbeesnünk, mert a bölcsesség nagyságával és kiválóságával mondta: *Én vagyok, aki vagyok;* és vigasztalásunkra mondta: *Ábrahám Istene és Izsák Istene és Jákob Istene;*²⁹² mi pedig Ábrahám ivadéka vagyunk,²⁹³ bármennyire elesettek, bármennyire por és hamu vagyunk, Őbenne remélünk.

Szolgák vagyunk, de a mi Urunk miattunk öltötte magára a szolga alakját;²⁹⁴ miattunk, a halandók miatt akart meghalni a halhatatlan, miattunk mutatta meg a föltámadás példáját. Tehát reméljük, hogy elérkezünk azokhoz az állandó évekhez, melyekben nem a nap járása szerint peregnék a napok, hanem ami Van, az megmarad, ahogyan van, mert igazán csak az Van.

A megújult ember megy be az ígéret földjére

15. [29. v.] De mondd csak, ott lehetünk majd egyszer mi is? Halljad és lássad, vajon kétségbe kell-e esned? Halljad a folytatást: *A te szolgálid fiai lakni fognak, és ivadékukat örökké kormányozni fogod.*

A te szolgálid fiai lakni fognak. – Hol, ha nem a soha el nem fogyó években?

A te szolgálid fiai lakni fognak, és ivadékukat örökké kormányozni fogod. – Örökkön örökké, az örök században örökre megmaradva.

De a *szolgálid fiait* mondta; nem kell-e attól félnünk, hogy mi ugyan Isten szolgálói vagyunk, de a fiaink lesznek ott, nem mi? Vagy ha mi vagyunk a szolgák fiai, mert az apostolok fiai vagyunk, mit mondjunk? A leszármazott fiak milyen boldogtalan vakmerősége merné mondani: „Mi leszünk ott!” – És az apostolok nem lesznek ott?

Távol legyen ez a fiúi lelkülettől, a kicsinyek hitétől, a nagyok eszétől. Ott lesznek az apostolok is: elől mennek majd a kosok, a bárányok követik őket.

Tehát miért *a te szolgálid fiai*, és nem összefoglalóan: *a te szolgálid?* Ők is a te szolgálid, a fiaik is a te szolgálid, és ezek fiai és unokái mi mások, ha nem a te szolgálid? Mindezeket összefoglalóan mondhattad volna: *te szolgálid fognak lakni.*

Lássuk csak, mire akart figyelmeztetni minket.

Történt ugyanis valami a korábbi századokban: Izrael fiai negyven éven át őrlődtek a pusztában, közülük senki nem ment be az ígéret földjére, hanem a fiaik; illetve, ha nem tévedek, emlékszünk rá, hogy ketten bementek, a többiek nem.²⁹⁵

Oly sok ezer közül ketten mentek be. Oly sokat vesződtek velük, de Isten nem vesződik, az Ő szolgálói vesződtek. Mi mindent viselt el, mi mindent hallott Mózes azokért az emberekért, akik azután nem léptek be az ígéret földjére!

---

²⁹²Kiv 3,14–15.

²⁹³Vö. Gal 3,29.

²⁹⁴Vö. Fil 2,7.

²⁹⁵Vö. Szám 14,29–30.

Mit jelent az, hogy a fiaik mentek be? – Azt jelenti, hogy az új emberek mentek be, a régi-ek nem. De közülük ketten bementek, egy és az egység, mint Fő és test, Krisztus és az Egyház azzal az egész újdonsággal, azaz a fiakkal.

Tehát: *A te szolgálóid fiait lakni fognak.* – A szolgálók fiait, a szolgálók cselekedeteit; senki nem fog ott lakni, csak a cselekedetei által.

Tehát mit jelent az, hogy és a *fiak fognak lakni?* – Senki ne dicsekedjék azzal, hogy ott fog lakni, ha Isten szolgálójának mondja magát, de cselekedetei nincsenek; más ugyanis nem fog ott lakni, csak a fiak.

Mit jelent ez: *A te szolgálóid fiait lakni fognak?* – A szolgálók cselekedeteik által fognak ott lakni, a szolgálók a fiaik által fognak ott lakni. Ne légy tehát tereméketlen, ha lakni akarsz; küldd magad előtt az ivadékot, előre küldvén, nem elűzve magadtól. A fiaid fognak bevezetni téged az ígéret földjére, nem a halandók az élők földjére; miközben te ebben a zárandóságban élsz, azok előre mennek és fogadni fognak téged.

A testi táplálék miatt ment előre Jákob fia Egyiptomba, és mondta atyjának és testvéreinek: *Én előre jöttem, hogy eledelt készítsek számotokra.*²⁹⁶

Előzzenek meg tehát a fiaid, járjanak előtted a cselekedeteid; amilyen fiakat magad előtt küldesz, olyan lesznek te is, amikor követed őket.

---

²⁹⁶Ter 45,7.

SZÁZHUSZONKILENCEDIK ZSOLTÁR (130.)

Elmondta Karthagóban 412. XII. 19-én

58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Lépcsőének.

A mélységekből kiáltottam, hozzád, Uram;

2Uram, hallgasd meg az én szómat.

Legyenek a te füleid figyelmesek,

az én könnyörgésemenek szavára.

3Ha a gonoszságokat számontartod, Uram,

Uram, ki áll meg akkor teelőtted?

4Mert nálad kegyelmezés van,

a törvényed miatt reméltem benned Uram.

5Tebenned reméltem, Uram,

az Ő igéjére várt a lelkem;

6az Úrban reménykedett a lelkem,

a hajnali virrasztástól éjszakáig.

A hajnali virrasztástól éjszakáig

7reméljen Izrael az Úrban,

mert az Úrnál irgalmasság van,

és bőséges nála a megváltás.

8És Ő fogja megváltani Izraelt

minden gonoszságából.

Az Úr Jézus Krisztus a bűnök mélységéből keltegeti az embert (1) – Minden szív Isten irgalmasságában bizon (2) – A régi törvény a félelemé volt, az új törvény a szereteté (3) – Akikben szeretet van, elviselik egymást (4) – A mindennapos apró bűnöket nem szabad semmibe venni (5) – Azt reméljük magunk számára, ami az Úrban már megtörtént (6) – A mi zsengénk Krisztus (7) – Ne fáradj bele a reménybe, amíg el nem hagyod ezt az életet (8) – Reméld, hogy te is úgy támadsz fel, ahogy az Úr feltámadott (9) – Ebben az életben reménykednünk kell (10) – A mártírok a szenvedés közben az isteni reményre támaszkodtak (11) – Isten irgalomból váltott meg minket a bűntől (12)

Az Úr Jézus Krisztus a bűnök mélységéből keltegeti az embert

1. [1–3. v.] Mivel föltételezzük, hogy nem csak a testi szemekkel, hanem szívvel is virrasztunk, értelmesen kell énekelnünk: *A mélységekből kiáltottam, hozzád, Uram; Uram, hallgasd meg az én szómat.*

Ez ugyanis a fölmenőnek a hangja, a lépcsőénekekhez tartozik. Így tehát mindegyikünknek látnia kell, hogy miféle mélységben van, amelyből az Úrhoz kiált.

Jónás a mélységből, a cethal gyomrából kiáltott.²⁹⁷ Nem csak a hullámok alatt volt, hanem egy állat gyomrában is, de sem az állat teste, sem a hullámok nem zárták magukba a kö-

---

²⁹⁷Vö. Jón 2,2.

nyörgést, hogy ne juthatott volna Isten elé, és a bestia gyomra nem tarthatta vissza a könnyörgő hangját. Áthatolt mindenben, szétépett mindent és eljutott Isten fülébe; ha egyáltalán azt kell mondanunk, hogy mindent szétéptve jutott Isten fülébe, hiszen Isten füle az imádkozó szívében volt. Mert ki az, aki mellett nincs jelen Isten, ha hittel szólal meg?

Mindazonáltal nekünk is meg kell értetnünk, hogy milyen mélységből kiáltunk az Úrhoz. Számunkra ez a halandó élet a mélység. Aki megérti, hogy mélységben van, az kiált, jajgat, sóhajtozik mindaddig, amíg ki nem ragadják a mélységből, és el nem jut az elé, aki a mélységek és a kerubok fölött, mindenek fölött, amiket teremtett – nem csak a testi, hanem a szellemi létezők fölött is – trónol; amíg el nem jut hozzá a lélek, amíg Ő meg ne szabadítja a maga képmását, aki az ember, amely képmás ebben a mélységben, mintegy állandó hullámvászonban elmosódott. És ha Isten, aki belepecsételte az emberbe ezt a képmást, amikor megalkotta, helyre nem állítja és meg nem újítja, az ember mindig mélységben van; ha meg nem szabadítják, miként mondtam, mindig mélységben van; az ember ugyanis alkalmas lehetett az elbukásra, de nem alkalmas a föltámadásra.

De amikor a mélységből kiált, fölkel a mélységből, és már maga a kiáltás nem engedi, hogy nagyon mélyen legyen. Mert nagyon mélyen vannak azok, akik még csak nem is káltnak a mélységből.

*A bűnös, amikor a rosszaságok mélyére jut, megvet.*²⁹⁸ Lássátok csak, testvérek, micsoda mélység az, ahol megvetik Istent. amikor valaki látja, hogy elárasztják a mindennapos bűnök, a rosszaságok maguk alá temetik, ha azt mondanák neki, hogy kérje Istent, nevetni kezd.

Hogyan? – Először ezt mondja: „Ha Isten utálná a bűnöket, élhetnék-e? Ha Isten törődne az emberi dolgokkal, mindazok után, amiket műveltem nem csak hogy hogyan élhetek, hanem hogyan lehet jó sorom?”

Ez szokott azokkal történni, akik nagy mélységben vannak, és boldogulnak gonoszásaik közepette; és annál mélyebbre merülnek, minél boldogabbnak látják őket; a hazug boldogság nagy boldogtalanság.

Emellett az emberek ezt is mondják: „Mivel már annyi mindent elkövettem, és a kárhozat fenyeget, veszteség ér, ha nem teszem meg mindazt, amire képes vagyok”; és „ettől károsodom, miért ne tenném meg azt, amit megtehetek?”

Ahogy kétségbeesett utonállók szokták mondani: „Ha a bíró halálra ítél tíz gyilkosságért, éppen úgy, mint ötért vagy egyért, miért ne tenném meg mindazt, amire alkalom kínálkozik?” Ezt jelenti az, hogy *a bűnös, amikor a rosszaságok mélyére jut, megvet.*

De az Úr Jézus Krisztus, aki a mi mélységeinket se vetette meg, aki arra méltatott minket, hogy eljött ebbe az életbe, és minden bűn bocsánatát ígéri, a mélységből is kiszólitotta az embert, hogy kiáltson a bűnök terhe alatti mélységből, és a bűnös hangja jusson el Istenhez; aki honnan kiált, ha nem a rosszaságok mélységéből?

Minden szív Isten irgalmasságában bízson

2. Lássátok, hogy a bűnös hangja a mélységből kiált:

A mélységekből kiáltottam, hozzád, Uram;

Uram, hallgasd meg az én szómat.

---

²⁹⁸Péld 18,3.

*Legyenek a te füleid figyelmesek,
az én könyörgésemnek szavára.*

Honnan kiált? – A mélységből.

Tehát ki az, aki kiált? – A bűnös.

És milyen reménnyel kiált? – Azzal, hogy aki eljött feloldozni a bűnöket, még a mélységben lévő bűnösnek is reményt adott.

Mi következik tehát e hangok után? – *Ha a gonoszságokat számontartod, Uram, Uram, ki áll meg akkor teelőtted?*

Íme, föltárta, hogy milyen mélységből kiált. A saját gonoszságai hullámai és terhei alól kiált. Körbenézett magában, körülnézett az életében, és meglátta, hogy mindenfelől bűnök és vétkek borítják. Bármerre nézett, semmi jót nem talált önmagában. Semmi igazsággal nem találkozhatott. Mivel bűneinek oly sok és oly nagy halmait látta, mintegy elborzadva kiáltott föl: *Ha a gonoszságokat számontartod, Uram, Uram, ki áll meg akkor teelőtted?* Nem azt mondta: „Nem fogok megállni” – hanem: *Ki áll meg akkor teelőtted?*

Meglátta ugyanis, hogy szinte az egész emberi élet körül ott ólálkodnak a bűnei, egész lelkiismeretét vádolják a gondolatai, és nem talál tiszta szívet, amely bízhatna a maga igazvoltában. Ha tehát nem tud a maga igazvoltában bízó szívet találni, mindenki szíve Isten irgalmasságában bízson és mondja: *Ha a gonoszságokat számontartod, Uram, Uram, ki áll meg akkor teelőtted?*

A régi törvény a félelemé volt, az új törvény a szereteté

3. [4–6. v.] De miért van remény? – *Mert nálad kegyelmezés van.*

És mi ez a kegyelmezés, ha nem áldozat? És mi az áldozat, ha nem az, amit értünk ajánlottak föl? A kiontott ártatlan vér törölte el a vétkesek minden bűnét; ekkora váltságdíj váltott ki minden foglyot a fogolytartó ellenség kezéből.

Tehát *nálad kegyelmezés van.* Mert ha nem volna *nálad kegyelmezés*, és csak bíró akarnál lenni, és nem akarnál irgalmas lenni, szemmel tartanád minden gonoszságunkat és számonkérnéd, ki állhatna meg? Ki állhatna meg előtted és mondhatná: ártatlan vagyok? Ki állhatna meg a te ítéletedben? Tehát egyetlen remény van: *Mert nálad kegyelmezés van, a törvényed miatt reméltem benned Uram.*

Miféle törvény miatt? Amiatt, amely vétkessé tett minket? A zsidóknak ugyanis szent, igazságos, jó törvény adatott, de vétkesekké tudta tenni őket.²⁹⁹ Nem olyan törvény adatott, mely életet tudott volna adni, hanem olyan, mely megmutatta a bűnösnek a bűnöket.³⁰⁰ A bűnös ugyanis megfélelkezett magáról és nem látta magát; törvény adatott neki, hogy lássa magát. A törvény vétkessé tett, a Törvényhozó megszabadított; a Törvényhozó ugyanis az Uralkodó.

A kapott törvény visszariaszt és bezár a vétkességbe; és a törvény nem old fel a bűnök alól, hanem megmutatja a bűnöket. És talán épp a törvény alatt veszi észre ez az imádkozó a mélységben, hogy mi mindent követett el a törvény ellen, és így kiált föl: *Ha a gonoszságokat számontartod, Uram, Uram, ki áll meg akkor teelőtted?*

---

²⁹⁹Vö. Róm 7,12.

³⁰⁰Gal 3,21.

Létezik tehát Isten irgalmasságának törvénye, Isten kegyelmezésének törvénye. Az [a régi törvény] a félelemé volt, van egy másik törvény, a szereteté. A szeretet törvénye megbocsátja a bűnt, eltörli a múltat, figyelmeztet a jövőre; nem hagyja magára az útonlévőt, társul szegődik amellé, akit vezet az úton.

De egyességre kell jutni az ellenféllel, amíg úton vagy vele.³⁰¹ Isten beszéde ugyanis az ellenfeled, amíg meg nem egyezel vele, s akkor jutsz vele egyességre, ha kezded örömet találni abban, hogy megteszed, amit Isten beszéde mond. Ekkor, aki ellenfél volt, barátta lesz; így az élet végeztével nem lesz, aki átadjon téged bírónak.

Tehát *a törvényed miatt reméltem benned, Uram*. mert arra méltattál, hogy megalkottad az irgalmasság törvényét, hogy megbocsátottad minden bűnömet, és a jövőre nézve intelmeket adtál, hogy meg ne bántsalak; s ha netalán botladoznék az intelmeidben, gyógyszerrel adtál, hogy azzal imádkozzam hozzád: *bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*³⁰²

Ezt a törvényt alkottad nekem, hogy ahogyan megbocsátok, úgy nyerjek bocsánatot. E *törvény miatt reméltem benned, Uram*. Vártam, hogy mikor jössz és szabadítasz meg minden szükségből, mert a szükségben sem hagytad el az irgalmasság törvényét.

Akikben szeretet van, hordozzák egymást

4. Halljad csak, miféle törvényről beszél, ha még nem értetted meg, mit nevez a szeretet törvényének; halljad az Apostolt: *Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét.*³⁰³

Kik hordozzák egymás terhét, ha nem azok, akikben van szeretet? Akikben nincs szeretet, nehezek önmaguknak, akikben pedig van szeretet, hordozzák magukat.

Valaki megsértet és bocsánatot kér; ha nem bocsátasz meg neki, nem hordozod testvéred terhét; ha megbocsátasz, akkor hordozod a gyengét. És ha esetleg te valami gyöngeségre esel, mint ember, neki is hordoznia kell téged, ahogyan te hordoztad őt.

Halljad csak, mit mondott előzőleg az Apostol: *Testvérek, ha valakit botláson értek, ti akik lelkiek vagytok, intsétek meg a szelídség szellemében.* És nehogy a lelkiek, akiket figyelmeztet, biztonságban érezzék magukat, mindjárt hozzáteszi: *De ügyelj, hogy magad kísértésbe ne essél!* Ehhez fűzi hozzá, amit már idéztem: *Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét;*³⁰⁴ ezért mondja: *a törvényed miatt reméltem benned Uram.*

Azt mondják, hogy a szarvasok, amikor legelőt keresve egyik szigetről a másikra úsznak, egymásra fektetik a fejüket; amelyik az élen halad, az az egyetlen, amelyik egyedül hordozza a fejét és nem fekteti egy másikra. De amikor elfárad, a csorda éléről a csorda végére megy, és ő is a másikon megpihen. És így mindegyik hordozza a másik terhét és eljutnak a céljukba, nem szenvednek hajótörtést, mert a szeretet hajóként szolgál nekik.

Így tehát a szeretet terheket hordoz, de nem kell félnie, hogy agyonnyomják ezek a terhek, de arra figyeljen, hogy senkit agyon ne nyomjanak a maga bűnei. Mert amikor a testvéred gyöngeségét hordozod, a bűnei nem terhelnek meg téged. Ha egyetértesz vele, akkor már a saját bűneid nyomnak agyon, nem a másiké. Aki ugyanis egyetért a bűnössel, nem idegen,

---

³⁰¹Vö. Mt 5,25.

³⁰²Mt 6,12.

³⁰³Gal 6,2.

³⁰⁴Gal 6,1.

hanem saját teher alá kerül. A másik bűnével való egyetértés ugyanis a te bűnöd lesz, és nincs okod rá, hogy perlekedj amiatt, hogy idegen bűnök nyomnak agyon téged. Azt mondják neked ugyanis: „Agyonnyomnak, de a tied. *Láttad a tolvajt, és együtt futottál vele.*”³⁰⁵

Mit jelent ez? – A lábodon mentél lopni, de az elméddel kapcsolódtál a tolvajhoz; ami eddig csak az övé volt, a tied lett, mert tetszett neked. Ha pedig nem tetszett neked, és imádkoztál érte, és a kérlelésre megbocsátasz, hogy nyílt arccal mondhasd el imádságaidban, amit a mennyei Jogász diktált neked: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek;*³⁰⁶ megtanultad hordozni testvéred terheit, hogy egy másik is hordozza a tiedet, ha vannak, és megvalósuljon benneteket, amit az Apostol mond: *Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét.*³⁰⁷ Így nyugodtan énekeled, amit az imént mondtunk: *A törvényed miatt reméltem benned Uram.*

A mindennapos apró bűnöket nem szabad semmibe venni

5. Aki pedig ezt a törvényt nem tartja meg, az az Úrban sem remél; és még ha akarna is remélni, alaptalan a reménye, hiába remél. Mert eljön majd az Úr, és megtalálja a bűneidet. Azt pedig, hogy tökéletes igazsággal éltél, nem fogja megtalálni.

Gyilkosságokat talán (mert súlyos és igen nagy bűnök) nem fog találni;

házasságtörést nem fog találni;

lopásokat nem fog találni;

rablást nem fog találni;

varázslást nem fog találni;

bálványimádást nem fog találni;

ilyeneket nem fog találni.

Tehát semmit nem fog találni? – Halljad az evangélium szavát: *Aki azt mondja a testvérének: te bolond.* A nyelv ezen apró bűneitől ki tud tartózkodni?

Te talán ezt mondod: „Kicsiségek!”

*Méltó lesz méltó a pokol tüzére*³⁰⁸ – mondja. Ha kicsiségnek vagy jelentéktelennek tűnne számodra, hogy azt mondd a testvérednek: „Te bolond”, legalább a pokol tüzét tartsd nagyra; ha lenézed a kis bűnt, legalább a büntetés nagysága riasszon vissza.

De erre azt mondod: „Apróságok, kicsiségek, ezek nélkül nem lehet élni.” – Hordd össze az apróságokat és nagy rakássá lesznek. A gabonaszemek is kicsinyek, de garmadát (nagy halmot) alkotnak; a vízcseppek is kicsinyek, de betöltik a folyókat, és nagy terheket ragadnak magukkal.

Ezért ez [az imádkozó] is, látva, hogy az ember milyen sok apró mindennapos bűnt követ el – ha másképp nem is, legalább gondolattal és nyelvvel –, fölfigyel rá, milyen sokan vannak, s ha arra figyel, hogy milyen apróságok, látja, hogy a sok apróságból nagy halom lesz; és nem a régi bűneire gondolva, hanem az emberi törekenységet megfontolva, már fölmenőben kiáltja: *A mélységekből kiáltottam, hozzád, Uram; Uram, hallgasd meg az én szómat.*

---

³⁰⁵Vö. Zsolt 49,18.

³⁰⁶Mt 6,12.

³⁰⁷Gal 6,2.

³⁰⁸Mt 5,22.

Legyenek a te füleid figyelmesek, az én könyörgésemnek szavára. Ha a gonoszságokat számontartod, Uram, Uram, ki áll meg akkor teelőtted?

El tudom kerülni a gyilkosságokat, a házasságtöréseket; a rablásokat, az esküszegéseket, a varázslásokat, a bálványimádást; de vajon el tudom-e kerülni a nyelv bűneit, el tudom-e kerülni a szív bűneit is? Írva van: *a bűn gonoszság.*³⁰⁹

Tehát ki állhat meg, ha számontartod a gonoszságokat? Ha szigorú bíróként, és nem irgalmas atyáként akarnál bánni velünk, ki állhatna meg a szemeid előtt?

De nálad kegyelmezés van, a törvényed miatt reméltem benned Uram.

Miféle törvény ez? – *Hordozzátok egymás terhét, így teljesítitek Krisztus törvényét.*³¹⁰

Kik hordozzák egymás terhét? – Akik őszintén mondják: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*³¹¹

Azt reméljük magunk számára, ami az Úrban már megtörtént

6. *Az Úrban reménykedett a lelkem.* – Csak az remél, aki még nem kapta meg azt, amit ígértek neki, mert aki már megkapta, miért remélne?

Megkaptuk a bűnök bocsánatát, de megígérték nekünk a mennyek országát; a vétkeinket eltörölték, de a jutalmunk még a jövőben van; bocsánatot nyertünk, de az örök életet még nem birtokoljuk.

Aki megbocsátott, ő maga ígerte meg az örök életet. Ha a mi szavunk lenne, félünk kellenne; mivel azonban Isten szava, nem csal meg. Tehát biztonsággal reméljük annak ígében, aki nem csalhat meg.

Az Úrban reménykedett a lelkem, a hajnali virrasztástól éjszakáig. – Mit jelent ez? Egy napig remélt az Úrban, és vége lett egész reményének? *A hajnali virrasztástól éjszakáig reménykedett az Úrban.*

Ez a hajnali virrasztás éjszaka vége, ezért *az éjszakáig reménykedett a lelkem az Úrban.* Tehát értenünk kell, nehogy azt gondoljuk, hogy csak egy napig kell remélnünk az Úrban: *a hajnali virrasztástól éjszakáig.*

Tehát mire gondoltok, testvérek? *A hajnali virrasztástól éjszakáig reménykedett a lelkem az Úrban.* Azt jelenti, hogy az Úr, aki által bocsánatot nyertek a bűneink, a hajnali virrasztáskor támadt föl a halálból, hogy reméljük: bennünk is meg fog történni az, ami az Úrban már megtörtént. A bűneink ugyanis már bocsánatot nyertek, de még nem támadtunk föl; ha még nem támadtunk föl, akkor bennünk még nem történt meg az, ami a Főnkben már megtörtént.

Mi történt már meg Főnkben? Mert a Fő teste már föltámadt; vajon a Fő lelke meghalt-e? Mindenesetre ami benne meghalt, az föltámadott. Harmadnapon föltámadott, és bizonyos módon az Úr mondta nekünk: Amit bennem láttatok, reméljétek magatoknak, azaz mivel én föltámadtam, ti is föl fogtok támadni.

---

³⁰⁹1Ján 3,4.

³¹⁰Gal 6,4.

¹⁵Mt 6,12.

A mi zsengénk Krisztus

7. De vannak, akik azt mondják: „Íme, az Úr föltámadt, de vajon emiatt remélhetem-e, hogy én is föltámadhatok?” – Éppen emiatt; az Úr ugyanis abban támadt föl, amit tőled kapott. Mert nem támadt volna föl, ha meg nem hal, és nem halt volna meg, ha nem hordozott volna testet.

Mit kapott tőled az Úr? – A testet.

Ki az, aki eljött? – Isten Igéje, aki mindenekelőtt volt, aki által mindenek teremtettek. De hogy valamit tőled kapjon, *az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*³¹²

Tőled kapta azt, amit érted följánlhatott, mint ahogy a pap tőled kapja, amit érted ajánl föl, amikor meg akarod engesztelni Istent a bűneidért.

Már megtörtént, így történt. A mi Papunk tőlünk kapta, amit értünk följánlott, mert tőlünk kapta a testet; a testben lett vágóáldozat, egészen eléggő áldozat, engesztelő áldozat. A szenvedésben lett áldozattá, a föltámadásban megújította azt, amit megölték, és mint zsengeáldozatot adta Istennek, és mondja neked: már mindened meg van szentelve azáltal, hogy ilyen zsengeáldozat adatott belőled Istennek; reméld tehát, hogy benned is meg fog történni az, ami a te zsengeáldozatodatban már megtörtént.

Mindaddig remélj, amíg ki nem mégy ebből az életből

8. Mivel tehát Ő a hajnali virrasztás idején támadt föl, a lelkünk attól kezdve remél; és meddig? – Egészen az *éjszakáig*, mindaddig, amikor meghalunk. A mi testi halálunk ugyanis olyan, mint az álom. Remélni kezdted, mert föltámadott az Úr, mindaddig remélj, amíg ki nem mégy ebből az életből, mert ha nem remélnél az éjszakáig, semmivé lenne mindaz, amit reméltél.

Vannak ugyanis emberek, akik kezdenek remélni, de nem tartanak ki egészen az éjszakáig. Hábortatások érik őket, kísértések kezdik érni őket, látják, hogy a rosszak és a gonoszok mulandó boldogságod élveznek; s mivel azt remélték az Úrtól, hogy itt lesznek boldogok, azokat figyelik, akik gaztetteket követnek el, és birtokolják azt, amire ők vágyódtak, és elerőtlenedik a lábuk, és abbahagyják a reménykedést.

Miért? – Azért, mert nem a hajnali virrasztástól kezdtek remélni.

Mit jelent ez? – Azt jelenti, hogy nem azt kezdték remélni az Úrtól, ami az Úrban már megtörtént, attól a hajnali virrasztástól kezdve, hanem azt remélték az Úrtól, hogy ha keresztények lesznek, tele lesz a házuk gabonával, borral, olajjal, ezüsttel, arannyal; a ház népéből senki nem hal meg ideje korán; ha nincsenek gyermekei, lesznek; ha még nőtlen, talál feleséget; a házában nem csak az asszonyok nem vesztik el magzatukat, hanem a jószáguk sem vetél el; a hordóikban nem ecetesedik meg a bor, a szőlőjüket nem veri el a jég.

Aki így remélt az Úrban, ha látja, hogy ezekben a dolgokban azok bővelkednek, akik nem tisztelik az Urat, a lábai is elerőtlenednek,³¹³ és éjszakáig sem remélt, mert nem a hajnali virrasztástól kezdett remélni.

---

³¹²Vö. Jn 1,3–14.

³¹³Vö. Zsolt 72,2–3.

Reméld, hogy te is úgy támadsz fel, ahogy az Úr feltámadott

9. Ki lesz tehát, aki a hajnali virrasztástól kezd remélni? – Az, aki azt reméli az Úrtól, amit Ő kezdett megmutatni a hajnali őrségtől, melynek idején föltámadott. Előtte ugyanis senki nem támadt föl úgy, hogy utána mindig éljen.

Figyeljen Szeretetreméltóságok!

Támadtak föl halottak az Úr eljövetele előtt, hiszen Illés is támasztott föl halottat,³¹⁴ Elizeus is,³¹⁵ de ezek úgy támadtak föl, hogy ismét meghaltak. Akiket maga az Úr támasztott föl, azok szintén halandóként támadtak föl. Az özvegyasszony fia is,³¹⁶ a zsinagógai előljáró tizenkét éves leány is,³¹⁷ vagy Lázár³¹⁸ is halandónak támadt föl; egyszer születtek, de kétszer haltak meg. Senki más nem támadt föl halhatatlannak, csak az Úr. Az Úr pedig mikor támadt föl úgy, hogy soha többé nem hal meg? – A hajnali virrasztás idején.

Te is ezt reméld az Úrtól, hogy föl fog támasztani, de nem úgy, ahogyan Lázár támadt föl, nem úgy, ahogyan özvegyasszony fia és a zsinagógai előljárók lánya támadt föl, nem úgy ahogyan a régi próféták által föltámasztottak támadtak föl; hanem azt reméld, hogy úgy fogsz föltámadni, ahogyan az Úr, és a föltámadásod után már nem kell félned attól, hogy meghalsz; és *a hajnali virrasztástól kezdted remélni.*

Ebben az életben reménykednünk kell

10. Egészen az éjszakáig remélj, mindaddig, amíg befejeződik ez az élet, mindaddig, amíg a világ végén eljön az egész emberi nemre az éjszaka.

Miért egészen odáig? – Azért, mert ezután az éjszaka után már nem remény lesz, hanem maga a valóság. *A remény, amit látunk, többé nem remény.* Az Apostol mondja: *Amit valaki lát, azt reméli-e? Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk türelmesen.*³¹⁹

Ha tehát türelmesen kell várunk azt, amit nem látunk, akkor egészen az éjszakáig reméljünk, azaz életünk vagy a világ végéig. Amikor pedig átvonul az az éjszaka, akkor eljön, amit reméltünk, és többé már nem fogunk remélni, de ettől nem leszünk reménytelenek.

Szégyenletes a reménytelenség, és néha korholunk valakit és mondjuk: „Nincs reménye”.

Nem mindig rossz remény nélkül lenni. Amíg ebben az életben élünk, rossz a reménytelenség, mert akinek most nincs reménye, később nem lesz semmije. Tehát most reménykednünk kell. De amikor eljön majd a valóság, vajon lesz-e remény? Mert *amit valaki lát, azt reméli-e?*

Eljön majd a mi Urunk Istenünk, és megmutatja az emberi nemnek azt az alakját, amelyben megfeszítették és föltámadott, hogy lássák jók és rosszak egyformán. Látni fogják a jók és örülni fognak, hogy megtalálták azt, amit hittek, mielőtt láthatták volna; a rosszak szégyenkezni fognak amiatt, hogy nem hitték el, amit látni fognak. A szégyenkezők elítéltnek, az örvendezőket megkoronázzák.

---

³¹⁴Vö. 1Kir 17,22.

³¹⁵Vö. 2Kir 4,35.

³¹⁶Vö. Lk 7,15.

³¹⁷Vö. Lk 8,55.

³¹⁸Vö. Jn 11,44.

³¹⁹Róm 8,24–25.

A szegyenkezőknek ezt mondják majd: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült; az örvendezőknek pedig ezt mondják: Gyertek, Atyám áldottai és vegyétek az országot, mely nektek készítettett a világ kezdetétől;*³²⁰ amit ha megkapnak, az már nem remény lesz, mert a maga valóságában fogják birtokolni.

Tehát a remény elmúltával elmúlik majd az az éjszaka; de amíg ez megtörténik, *a hajnali virrasztástól reménykedjen a lelkünk az Úrban.*

A mártírok a szenvedés közben az isteni reményre támaszkodtak

11. És visszatér ehhez: *A hajnali virrasztástól éjszakáig reméljen Izrael az Úrban.*

A hajnali virrasztástól éjszakáig az Úrban reménykedett a lelkem. De mit remélt? *A hajnali virrasztástól reméljen Izrael az Úrban.* – Ne csupán *reméljen Izrael az Úrban*, hanem a *hajnali virrasztástól reméljen Izrael.* Tehát hibáztatom a világ reményét, amikor Istentől remélik? Nem; de más Izrael sajátos reménye. Izrael ne legfőbb javaként remélje a gazdagságot, a testi egészséget, a földi bőséget; sőt itt háborgatásban lesz része, ha az igazságért zaklatásokat kell szenvednie.

Nem reméltek-e Istenben a mártírok? És mégis ugyanazokat szenvedték, mint a rablók és a gonoszok: vadállatok elé dobták, máglyán égették el őket, karddal lefejezték, kínpadra vonták, megbilincseltek, bebörtönözték őket, mindezeket a kínokat elszenvedték, és nem reméltek az Úrban? Vagy azért reméltek, hogy ezektől a bajoktól megmeneküljenek és ezt az életet élvezzék? – Bizony nem, mert a hajnali virrasztástól reméltek.

Mit jelent ez? – Azt jelenti, hogy azt a hajnali virrasztást szemlélték, melyben Uruk föltámadott, és látták, hogy föltámadása előtt Ő is ugyanazokat szenvedte el, amiket ők szenvedtek, és nem veszítették el a reményüket, hogy ilyen szenvedések után ők is az örök életre fognak föltámadni.

Remélt Izrael az Úrban, a hajnali virrasztástól éjszakáig.

Isten irgalomból váltott meg minket a bűntől

12. [7–8. v.] *Mert az Úrnál irgalmasság van, és bőséges nála a megváltás.* – Nagyszerű! Ehelyett jobbat nem is lehetett volna mondani, mert ezt mondta: *A hajnali virrasztástól éjszakáig reméljen Izrael az Úrban.*

Miért? – Azért, mert a hajnali virrasztás idején támadt föl az Úr, és a testnek azt kell remélnie, ami a főben már megtörtént.

De eszetekbe ne jusson ez a gondolat: „A fő föltámadhatott, mert nem terhelték bűnök, benne semmiféle bűn nem volt, de mi lesz velünk? Remélhetünk-e olyan föltámadást, amilyen az Úrban már megtörtént, hiszen bennünket terhelnek a bűneink?”

Nézd csak, mi következik: *Mert az Úrnál irgalmasság van, és bőséges nála a megváltás. És Ő fogja megváltani Izraelt minden gonoszságából.*

Tehát ha terhelik is a bűnei, jelen van Isten irgalmassága. Azért ment előre Ő, a bűn nélküli, hogy eltörölje követői bűneit. Ne magatokban bízatok, hanem a hajnali virrasztástól fogva bizakodjatok. Lássátok, hogy a Főtök föltámadott, és fölment a mennybe. Őbenne

---

³²⁰Mt 25,41. 34.

nem volt bűn, de általa eltöröltetnek a ti bűneitek: *Ő fogja megváltani Izraelt minden gonoszságából.*

Mert Izrael el tudta adni magát, és a bűn hatalma alá tudott kerülni, de gonoszságaiból megváltani önmagát nem tudja. *Ő tudta megváltani, aki nem tudta magát eladni; aki nem követett el bűnt, *Ő* a bűntől megváltó. *Ő fogja megváltani Izraelt.**

Mitől fogja megváltani? Ettől vagy attól a gonoszságtól? – *Minden gonoszságából.*

Tehát aki Istenhez járul, ne féljen valamely gonoszságától, csak teljes szívével járuljon oda, és hagyja abba, amit korábban csinált, és ne mondja: „Ezt a gonoszságot nem bocsátják meg nekem”. Ha ugyanis ezt mondaná, akkor amiatt, amiről azt gondolja, hogy nem bocsátják meg neki, nem tér meg, és elkövetve egyéb dolgokat, azt sem fogják megbocsátani neki, amitől nem félt. „Mivel akkora gazságot követtem el – mondja –, és nem lehet nekem megbocsátani, megteszek minden mást is, mert elveszítem azt, amit nem teszek meg!”

Ne félj; mélységben vagy, ne rösteld a mélységből az Úrhoz kiáltani, és mondani: *Ha a gonoszságokat számontartod, Uram, Uram, ki áll meg akkor teelőtted?*

Figyeld *Ő*t és várjad *Ő*t, és remélj az *Ő* törvénye miatt.

Milyen törvényt adott neked? – Azt, hogy *bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.* Reméld, hogy fel fogsz támadni, és akkor minden bűn nélkül leszel, mert az támadt föl, aki elsőként volt büntelen. A hajnali virrasztástól remélj az Úrban. Ne mondd: „Nem vagyok méltó a bűnök miatt!”

Nem vagy méltó; de *bőséges nála a megváltás, és *Ő* fogja megváltani Izraelt minden gonoszságából.*

SZÁZNEGYVENKETTEDIK ZSOLTÁR (143.)

Elmondta Hippóban 414–415ben

60/61 éves, 2324 éves pap, 19/20 éves püspök

1Zsoltár. Dávidé, amikor a tulajdon fia üldözte őt.

Uram, hallgasd meg az én imádságomat,

vedd füledbe könyörgésemet.

A te igazságodban hallgass meg engem,

a te igazságosságodban.

2És ne menj ítéletre a te szolgálóddal,

mert nem bizonyul igaznak a te szemedben senki élő.

3Mert az ellenség üldözte a lelkemet,

a földön megalázta az életemet,

sötétségben helyeztek el engem, mint a világ halottait.

4És iszonyat fogta el a lelkemet,

és háborgott bennem a szívem.

5Megemlékeztem az ősi napokról,

minden tettetdről elelmélkedtem,

kezed műveiről elgondolkodtam.

6Kitártam feléd a kezemet,

a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül.

7Gyorsan hallgass meg engem, Uram,

elfogyott a lélegzetem;

ne fordítsd el tőlem arcodat,

nehogy olyan legyek, mint a sírba szállók.

8Engedd, hogy már reggel halljam irgalmasságodat,

mert benned reméltem.

Mutasd meg nekem, Uram, az utat, melyen járjak,

mert hozzád emeltem az én lelkemet.

9Ragadj ki ellenségeim közül,

Istenem, mert hozzád menekültem.

10Taníts meg rá, hogy akaratodat megtegyem,

mert te vagy az én Istenem.

A te jó lelked vezessen tágas mezőre;

11a te nevedért, Uram, éltesse engem.

Igazságosságodban vezesd ki lelkemet a szorongatásból,

12és irgalmasságodban szórd szét ellenségeimet;

és veszejtsd el azokat mind,

akik szorongatják az én lelkemet,

mert én a te szolgáló vagyok.

A Krisztussal teli próféták Krisztust hirdették (2) – Krisztus főjéről és testéről (3) – Az Egyháznak kívül és belül vannak ellenségei (4) – A szeretet követi a tudást (5) – Isten előtt nem igazul meg egy élő sem (6) – VIRRASSUNK a lelki ellenségekkel szemben (7) – Krisztus azért halt meg, hogy teljesítse Atyja akaratát (8–9) – Isten ajándékaként lettünk megteremtve és megváltva (10–11) – Isten elküldi a Lelkét és megújul a Föld (12) – Az Úr ne fordítsa el tőlünk az arcát (13–14) – Állhatatosaknak kell lennünk mindaddig, amíg kivilágosodik a nappal (15) – Isten kegyelméről (17) – A kegyelmet nem kiérdemeltük, hanem az irgalmas Isten ajándékozza (18)

1. A zsoltárról, amelyet énekeltünk elmondom Szeretetre-méltóságoknak, amit az Úr fog adni. Tegnap egy rövidebb zsoltárt magyaráztunk, de a rendelkezésre álló idő lehetővé tette, hogy a kicsiről sokat mondjunk; most, mivel hosszabb a zsoltár, nem időzhetünk annyit az egyes verseknél, nehogy az Úr ne adja a lehetőséget, hogy az egészet végig tudjuk venni.

A Krisztussal teli próféták Krisztust hirdették

2. [1. v.] A zsoltár címe: *Dávidé, amikor a tulajdon fia üldözte őt.* – A Királyok könyvéből tudjuk ezt a történetet, hogy Absalom atyja ellensége lett, nem csak polgárháborút, hanem családi háborút is viselt ellene. Dávid pedig nem a trónról letaszított gonoszként, hanem jámborul meglázkodva elfogadta az Úr fenyítékét; elviselte a gyógyító kúrát, nem viszonozta a rosszaságot rosszasággal, hanem kész volt a szíve arra, hogy kövesse az Úr akaratát.³²¹

Az a Dávid ennyire dícséretes; de nekünk a másik Dávidot, az igazán Erőskezűt – amit a Dávid név jelent –, a mi Urunk Jézus Krisztust kell felismernünk.

Ezek a régi dolgok ugyanis az eljövendők előképei voltak, és nem kell hosszasan újra felhívni a figyelmet arra, amit gyakran hallottatok és jól emlékeztek rá.

Keressük tehát ebben a zsoltárban Urunkat és Üdvözítőnket, Jézus Krisztust, aki e próféciával előre hirdeti magát a történetek által, s hogy mi fog történni a jelen időben.

Mert Ő hirdette magát a prófétákban, mert ő Isten Igéje, és a próféták ilyet csak Isten Igéjével telten mondtak. Tehát Krisztussal telve hirdették Krisztust, és megelőzték az eljövendőt, aki nem hagyta magára az előtte jártakat.

Ismerjük fel, hogy Krisztust is hogyan üldözte a fia; mert voltak fiai, akikről mondta: *Nem bőjtölnek a vőlegény fiai, amíg velük a vőlegény; amikor pedig elvitetik tőlük a vőlegény, akkor majd bőjtölnek.*³²² Tehát a vőlegény fiai az Apostolok, és közöttük az üldöző Júdás az ördög.

Így tehát ebben a zsoltárban Krisztus a szenvedését jövendőli; halljuk csak.

Krisztus főjéről és testéről

3. Ismét csak figyelmeztetjük Szeretetreméltóságokat, nem tanítva amit nem tudtok, hanem emlékeztetve arra, amit tudtok: Urunk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus testének a feje, ő Isten és az emberek egyetlen közvetítője,³²³ az ember Jézus, aki szüztől született mintegy a pusztában, ahogy a Jelenések könyvéből hallottuk.³²⁴

---

³²¹Vö. 2Kir 15,14 sk.

³²²Mt 9,15.

³²³Vö. 1Tim 2,5.

³²⁴Jel 12,5–6.

A puszta magánya alapján gondolom, hogy csak ő született szüztől. Mert az asszony őt szülte, aki majd vaspálcával fogja kormányozni a népet. Ez az asszony pedig Istennek az a régi városa, amelyről a zsoltárban ezt mondják: *Dicsőséges dolgokat mondanak rólad, Isten városa.*³²⁵ Ennek a városnak a kezdete Ábel, mint ahogy a gonosz városé Káin.³²⁶ Tehát Isten azon régi városát, amely mindig elviselte a földet és remélte a mennyet, Jeruzsálemnek és Sionnak is nevezik.

Valakiről aki Sionban született és magának Sionnak alapítója, az egyik zsoltár mondja: *Anyám, Sion, mondja az ember.*

Melyik ember? – *És ember lett benne, és maga a Magasságbeli alapozta meg azt.*³²⁷ Tehát Sionban ő lett emberré, de az aláztatott lett emberré; és maga a Magasságbeli alapozta meg azt a várost, amelyben emberré lett.

Így tehát az az asszony is Napba öltözött,³²⁸ az igazságosság azon napjába, amelyet a gonoszok nem ismertek; akik a végén majd fogják mondani: *Tehát letévedtünk az igazság útjáról, és az igazságosság fénye nem világított nekünk, és a Nap nem kelt föl számunkra.*³²⁹ Létezik tehát az igazságosság napja, amely nem kel föl a gonoszoknak. A másik Napot egyébként *fölkelti jókra és roszkra egyaránt.*³³⁰

Tehát Napba volt öltözve és fiút szülni készült, akit méhében hordozott. Ő volt az, aki megalapította Siont és Sionban született; és az az asszony, Isten városa, annak fényében öltözött akinek testétől terhes volt.

Méltán volt a Hold is a lába alatt, mert a növekedő és elfogyó test halandóságát erővel tiporta.

Tehát maga az Úr Jézus Krisztus a fő és a test; bennünk is beszélni akart ő, aki arra méltatott minket, hogy meghalt értünk: a tagjaivá tett minket.

Így tehát néha tagjainak nevében, máskor pedig mint főnk, a maga nevében beszél. Neki vannak dolgai, amelyeket nélkülünk mond el, mi önelküle nem tudunk mondani semmit.

Az Apostol mondja: *Örömmel szenvedek értetek, hogy testemben kiegyéjsítsem, ami Krisztus szenvedéséből hiányzik.*³³¹

Hogy kiegyéjsítsem – mondja – amik *hiányoznak* nem az én szenvedéseimből, hanem *Krisztuséból*; de már nem Krisztus testében, hanem *az én testemben*.

Tehát Krisztus még mindig szenved – mondja –, nem a saját testében, amelyben fölment a mennybe, hanem az én testemben, amely még itt küszködik a földön.

Krisztus szenved a testemben, mondja: Mert *már nem én élek, hanem Krisztus él bennem.*³³² Ha ugyanis nem maga Krisztus szenvedne a tagjaiban, azaz a híveiben, Saul nem üldözhetne volna a mennyben trónon ülő Krisztust a földön.

Egy helyen kifejezetten magyarázza ezt: *A test ugyan egy, de sok tagja van, a testnek ez a sok tagja azonban mégis egy test. Így Krisztus is.*³³³ Nem azt mondja: úgy Krisztus is és a

³²⁵Zsolt 86,3.

³²⁶Vö. Ter 4,8–17.

³²⁷Zsolt 86,5.

³²⁸Vö. Jel 12,1.

³²⁹Bölcs 5,6.

³³⁰Vö. Mt 5,45.

³³¹Kol 1,24.

³³²Gal 2,20.

test is, hanem *az egy testnek sok tagja, úgy Krisztus is*. Tehát az egész Krisztus; s mivel az egész Krisztus, ezért mondja a fő a mennyből: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*³³⁴

Tartsátok meg ezt, és jól véssétek emlékezetetekbe, mint a katolikus hit és az egyházi műveltség gyermekei, hogy fölismerjétek Krisztust a főt és testet, és ugyanazt a Krisztus mint Istennek az Atyával egyenlő egyszülött Igéjét, és ebből lássátok meg, mekkora kegyelemmel juttok el Istenhez; hogy az akart egy lenni velünk, aki egy az Atyával.

Hogyan egy az Atyával? – *Én és az Atya egy vagyunk.*³³⁵

Hogyan egy velünk? – Nem azt mondja: És ivadéka, mintegy sokaknak, hanem mint egynek: *És ivadékoknak, aki Krisztus.*³³⁶

De mondhatja valaki: „Ha Krisztus Ábrahám ivadéka, vajon mi is az vagyunk?” – Emlékezzetek rá, hogy Ábrahám ivadéka Krisztus, s ha ezáltal mi is Ábrahám ivadéka vagyunk, akkor mi is Krisztus vagyunk. *Ahogyan az egy test sok tag, úgy Krisztus is;*³³⁷ és: *Akik csak megkeresztelkedtetek Krisztusban, Krisztust öltöttétek magatokra.*³³⁸

Ugyanis Ábrahám ivadéka Krisztus; és nem lehet az Apostol világos szavainak ellentmondani: *És ivadékoknak, aki Krisztus*. Nézzétek csak, mit mond nekünk: Ha pedig ti Krisztuséi vagytok, akkor Ábrahám ivadéka vagytok. Ezért nagy misztérium ez: *Ketten egy testben lesznek.*³³⁹ Az Apostol mondja: *Nagy misztérium ez, én pedig Krisztusban és az Egyházban mondom.*³⁴⁰ Krisztus és az Egyház ketten egy testben.

Fenség tekintetében ketten vannak. Bizony ketten.

Nem vagyunk mi is az Ige,

nem vagyunk mi is kezdetben Isten az Istennél,

nem vagyunk mi is az Az, aki által mindenek lettek.³⁴¹

De ha a testet nézzük akkor Krisztus Ő is és mi is.

Tehát ne csodálkozzunk a zsoltáron, mert sokmindent mond a Fő nevében, és sokmindent a tagok nevében; és úgy beszél mintha az egész egy személy volna. Ne csodálkozz rajta, hogy ketten egyek a hangban, ha ketten egy testben vannak.

Az Egyháznak kívül és belül vannak ellenségei

4. Júdás a vőlegény fia, aki üldözi a vőlegényt. Ez történt akkor; de vajon a későbbiek példája volt?

Az Egyháznak később sok hamis testvért kell elszenvednie, úgy, hogy most is és egészen végig azt a vőlegényt üldözi a fiú. *Mert ha az ellenségem mondott volna rám átkot, ugyancsak elviselném – mondja –; és ha az kerekedett volna fölém, aki gyűlölt, talán elrejtőztem volna előle.*³⁴²

---

³³³1Kor 12,12.

³³⁴ApCsel 9,4.

³³⁵Jn 10,30.

³³⁶Gal 3,16.

³³⁷Gal 3,27.

³³⁸Gal 3,29.

³³⁹Ter 2,24.

³⁴⁰Ef 5,32.

³⁴¹Vö. Jn 1,1 sk.

³⁴²Zsolt 54,13.

Ki az ellenség? Ki az, aki gyűlölt engem? – Az, aki mondja: „Kicsoda a Krisztus? Krisztus ember volt, és nem tudott élni, amikor élni akart volna; meg is halt – mondják – akarata ellenére, legyűrték, megfeszítették, megölték!” – Az ellenségek mondják ezt.

Ez nyilvánvalóan ellenség – mondja Krisztus –, gyűlöl engem, nyíltan kifejezi az ellenségeskedést; az illetet könnyű eltűnni vagy elkerülni. De mit tegyek Absalommal? Mit tegyek Júdással? Mit a hamis testvérekkel? mit a rossz fiakkal, akik mégiscsak fiak, akik nem velünk szemben káromolják Krisztust, hanem velünk együtt imádják Krisztust és bennünk üldözik Krisztust?

Ezekről mondja a folytatásban ugyanabban a zsoltárban: A másikat könnyű volt elviselni, azt, aki gyűlölt engem, vagy elrejtőzni előle. Mert betérve az Egyházba elrejtőzől a pogány elől. Ha azonban ott is megtalálod azt, akitől félsz, hová tudnál elrejtőzni előle?

Maga az Apostol is sóhajtozott a hamis testvérek miatti veszedelmek közepette: *Kívül harcok*, – mondja –, *belül félelmek*.

*Ha tehát az mondott volna nagyokat fölöttem, aki gyűlölt engem, elrejtőztem volna elől; te pedig, velem egy lélek társam.*³⁴³ – Egyelkűnek mondja, mint Krisztusban vele egy társát. Van tehát, amit az Egyháznak kívül el kell viselnie, belül sóhajtoznia kell miatta; ellenségeit azonban kívül és belül számon kell tartania; kívül a könnyebben elkerülhetőket, belül a nehezebben elviselhetőket.

A szeretet kövesse a tudást

5. Mondja tehát a mi Urunk, mondja velünk együtt Krisztus, az egész Krisztus: *Uram, hallgasd meg az én imádságomat, vedd füledbe könyörgésemet.*

A hallgasd meg ugyanaz, mint a vedd füledbe; ismétlés, megerősítés.

A te igazságodban hallgass meg engem, a te igazságosságodban. – Ne tartsátok fölöslegesnek, hogy azt mondja: *a te igazságosságodban*. Ezzel a kegyelemre hívja föl a figyelmet, nehogy valamelyikünk a magáénak gondolja az igazságosságot.

Ez az igazságosság ugyanis Istené, és Isten adta, hogy a tiéd legyen. Mert mit is mond az Apostol azokról, akik a saját igazságosságukkal akartak dicsekedni? – *Tanúságot tesztek mellettük, hogy van bennük buzgóság Istenért.* A zsidókról szólva mondja: *van bennük buzgóság Istenért, de nem tudás szerint.*³⁴⁴

Mit jelent az, hogy *de nem tudás szerint*? Mit ajánlasz hasznos tudásként? Vajon azt, amely, ha önmagában van, felfuvalkodottá tesz? Azt, amelyet ha nem kísér a szeretet, nem épít?

Bizony nem az előbbit, hanem a szeretetet kísérő tudást ajánlja, az alázatosság tanítómesztérét.³⁴⁵ Nézd csak, hogy valóban ezt ajánlja-e: *Van bennük buzgóság Istenért* – mondja –, *de nem tudás szerint.* És megmondja, milyen tudásról beszél: *Nem ismervén az Istentől eredő megigazulást, és a magukéval próbálják behelyettesíteni, nem vetik alá magukat az Istentől származó megigazulásnak.*³⁴⁶

---

³⁴³2Kor 7,5.

³⁴⁴Róm 10,2.

³⁴⁵Vö. 1Kor 8,1.

³⁴⁶Róm 10,3.

Tehát kik akarják behelyettesíteni a megigazulásukat? – Azok, akik ha valami jót tesznek, azt maguknak, ami rosszat tesznek, azt Istennek tulajdonítják; teljesen visszájára fordítanak mindent. Akkor lesznek igaz emberek, ha ezt visszafordítják.

Perverz dolog tehát, ha a rosszat Istennek, a jót magadnak tulajdonítod; egyenes leszel, ha magadnak tulajdonítod a rosszat, amit teszel, s amit jól teszel, azt Istennek tulajdonítod. Gonoszból soha nem leszel igaz ember, ha az nem tesz igazgá, aki megigazulttá teszi a gonoszt.³⁴⁷

Tehát: *A te igazságodban hallgass meg engem* – mondja –, *a te igazságosságodban*, ne az enyémben; hogy igaz lehessen, nem a törvényből fakadó saját igazságossággal, hanem azzal, amely a hitből fakad.³⁴⁸

Íme: *a te igazságosságodban hallgass meg engem*. Mert ha magamra tekintek, semmi mást nem találok, csak a bűnömet.

Isten előtt nem igazul meg egy élő sem

6. [2. v.] *És ne menj ítéletre a te szolgálóddal*. – Kik akarnak vele ítéletre menni, ha nem azok, akik nem ismervén Isten igazságosságát, a sajátjukat akarják behelyettesíteni?

*Miért van az, hogy bőjtöltünk és nem láttatok, meggyötörtük a lelkiünket és nem tudtunk róla?*³⁴⁹ – mintha azt mondanák: Megtettük, amit parancsoltál, miért nem viszonzod azzal, amit ígértél?

Isten válaszol neked: „Hogy megkapd, amit ígértem, én meg fogom adni; hogy megtehesd, amiért majd megkapod, én adtam meg neked.” Ezért az ilyen gögösöknek mondja a próféta: *Miért akartok perbe szállni velem? Mind elhagyatok engem – mondja az Úr.*³⁵⁰

Miért akartok ítéletre menni velem és a saját igazságosságotokat fölhánytorgatni? Hivatkozatok csak a saját igazságosságotokra, én ismerem a gaztetteiteket. Hogyan hagyhatnám jóvá az igazságosságot, amikor el fogom ítélni a gögöt?

Ez a Krisztus testében alázatos, tanulva a Főtől, mert ő szelid és alázatosszívű, mondja: *Ne menj ítéletre a te szolgálóddal*. Ne perlekedjünk; nem akarom, hogy peres ügyem legyen veled, hogy én előadom a magam igazságosságát te pedig meggyőzől a gonoszságomról; *ne menj ítéletre a te szolgálóddal*.

Miért van ez? Miért fél? – Azért, mert nem bizonyul igaznak a te szemedben senki élő. Senki élő, azaz mind, akik itt élnek, a testben élnek, halandóként élnek; a született ember, aki emberektől kapta az életet, Ádámól élő Ádám; mindezek, akik így élők, önmaguk előtt talán igazolhatják magukat, de előtted nem.

Mit jelent az, hogy *önmaguk előtt*? – Azt jelenti, hogy önmaguknak tetszve, előtted utálatosan: *nem bizonyul igaznak a te szemedben senki élő*.

Tehát ne jöjj ítéletre velem, Uram, Istenem. Bármennyire igaznak látszom, te előveszed kincstáradból a mérőpálcát, hozzá mérsz, és romlottnak találsz engem.

---

³⁴⁷Vö. Róm 4,5.

³⁴⁸Fil 3,9.

³⁴⁹Iz 58,3.

³⁵⁰Jer 2,29.

Ne menj ítéletre a te szolgálóddal. – Jól mondja: *a szolgálóddal.* Méltatlan hozzád, hogy a szolgálóddal menj ítéletre, hiszen még a barátoddal sem teszed meg ezt, mert nem mondanád: *Nektek, a barátaimnak mondom,*³⁵¹ ha nem tetted volna szolgálókból barátaiddá őket.

Jóllehet te barátodnak mondasz, én szolgálóknak vallom magam; irgalmasságra szorulok, szökésből térek vissza, békét keresek; nem vagyok méltó arra, hogy a fiadnak nevezzenek.³⁵² *Ne menj ítéletre a te szolgálóddal, mert nem bizonyul igaznak a te szemedben senki élő. Hála előtt ne dicsérj senki embert;*³⁵³ senkit, aki még él.

De akkor mi van a kosokkal, mi van az Apostolokkal, akiknek gyermekeiről mondja: *Hozzatok az Úrnak kosoknak fiai?*³⁵⁴ – Közülük való Pál, aki mondja, hogy nem tökéletes: *Nem mintha már elértem volna – mondja –, vagy már tökéletes lennék.*³⁵⁵

Azért, testvérek, hogy gyorsan megtudjátok, ők tanulták meg imádkozni azt, amit mi imádkozunk; nekik adta meg a Mennyei Jogász a kérés formuláját, amikor mondta: *Így imádkozzatok.*³⁵⁶ És néhány dolog előre bocsátása után tanította ezt is, hogy a kosaink, a juhok vezetői, és az egy nyáját összegyűjtő és Pásztor legfőbb tagjai mondják; ők pedig megtanulták mondani: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*³⁵⁷

Nem azt mondták: Hála neked azért, hogy *megbocsátottad* a mi vétkeinket, ahogyan mi is *megbocsátottunk* az ellenünk vétkezőknek, hanem: *Bocsásd meg, ahogyan megbocsátunk.*

Már mint hívők, már mint apostolok imádkozták ezt, mert ez az imádság inkább a hívőknek adatik. Ha azokról a vétkekről volna szó, amelyekre a keresztség által kapunk bocsánatot, inkább a katekumenoknak kellene mondaniuk: *Bocsásd meg nekünk a vétkeinket.*

Mondják tehát az Apostolok, mondják csak: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*

És ha mondánk nekik: Miért mondjátok ezt? Melyek a ti vétkeitek? – válaszolnák: *Mert nem bizonyul igaznak a te szemedben senki élő.*

Virrasszunk a lelki ellenségekkel szemben

7. [3. v.] *Mert az ellenség üldözte a lelkemet, a földön megalázta az életemet.* – Láss bennünket, lásd a Fönket helyettünk, *mert az ellenség üldözte a lelkemet.*

Bizony, az ördög üldözte Krisztus lelkét, Júdás is a Mester lelkét; most is Krisztus testének üldözésére az ördög ugyanaz marad, Júdás helyére pedig Júda lépett. Nem hiányzik tehát, akiről a test is elmondhatja: *Mert az ellenség üldözte a lelkemet, a földön megalázta az életemet.*

Megalázta – mondja – a földön életemet.

Más helyen ezt mondja: *Meggörnyesztették a lelkemet.*³⁵⁸ Mert bárki, aki üldöz, mi mást tesz velünk, mint hogy a mennyei reményt elhagyva a földieket izleljük és engedve az ül-

³⁵¹Vö. Mt 11,29.

³⁵²Lk 12,58.

³⁵³Sir 11,30.

³⁵⁴Zsolt 28,1.

³⁵⁵Fil 3,12.

³⁵⁶Mt 6,9.

³⁵⁷Mt 6,12.

³⁵⁸Zsolt 56,7.

dözőnek a földi dolgokat szeressük? Ezek is, amennyiben rajtuk áll, ezt teszik, velünk azonban, akinek ezt mondják: *Ha föltámadtatok Krisztussal, az iodafönn valókat izleljétek, ahol Krisztus van az Isten jobbján; az odafönn valókat keressétek, ne a földön valókat, hiszen meghaltatok,*³⁵⁹ eredménytelenül. Mert nem igazul meg Isten előtt senki élő.

Tehát ők vagy nyíltan acsarogva, vagy rejtetten leselkedve a földhöz akarják kötni az életünket; vírasszunk velük szemben, hogy elmondhassuk: *A mi forgolódásunk a mennyekben van.*³⁶⁰

Megalázta – mondja – az ellenség *a földön az életemet.*

Krisztus azért halt meg, hogy teljesítse Atyja akaratát

8. *Sötétségben helyeztek el engem, mint a világ halottait.* – Ezt minden további nélkül a Főtől halljátok és könnyen fölismerhetitek őbenne. Ő ugyanis értünk halt meg, de nem a világ halottja. Mert kik a világ halottjai? És ő hogyan nem volt a világ halottja?

A világ halottjai az érdemeikért megholtak, akik megkapják a gonoszság jutalmát és a bűnduványából megtermik a halált, annak alapján, amit mondanak: *Én pedig gonoszságokban fogantattam és bűnökben táplált engem az anyémekben anyám.*³⁶¹

Ő pedig eljött a Szűz által véve magára a testet, nem a test gonoszságát, hanem magára véve a megtisztító tiszta testet. Azok pedig bűnösnek vélvén, a világ halottjának tekintették.

Ő pedig, aki egy másik zsolttárban mondta: *Amit nem raboltam el, akkor leróttam,*³⁶² és aki az evangéliumban ezt mondta: *Íme, jön a világ fejedelme,*³⁶³ a halál előljárója, a bűnre bujtogató, a büntetésvégrehajtó, *jön* – mondja – *és bennem nem talál semmit.*³⁶⁴

Mit jelent az, hogy *bennem nem talál semmit?* – Azt jelenti, hogy semmi bűnt, semmit, ami miatt meg kellene halnom. *De hogy mindenki megtudja* – mondja –, *hogy megteszem Atyám akaratát, keljetez föl, menjünk innét.*³⁶⁵

Meghalok – mondja – hogy megtegyem az én Atyám akaratát, nem pedig azért, mert méltó vagyok a halálra. Nem tettem semmit, amiért meg kellene halnom, de megteszem, hogy meghalok; hogy azok, akinek volt miért meghalniuk, megszabaduljanak az ártatlan halála által.

Sötétségben helyeztek el engem, mintegy az alvilágban, mintegy a sírban, mintegy magában a szenvedésben; mint a világ halottait őt, aki mondja: *Lettem, mint a segítség nélküli ember a halottak között szabad.*³⁶⁶

Mit jelent az, hogy *szabad?* Miért *szabad?* – Azért, mert mindaz, aki bűnt követ el a bűnrabszolgája.³⁶⁷ Végülis nem oldhatna fel kötelékektől, ha nem volna szabad a kötelékektől. Ez a Szabad megölte a halált, megkötözte a köteléket, foglyul ejtette a fogságot, és *sötétségben helyezték el őt, mint a világ halottait.*

---

³⁵⁹Kol 3,1–3.

³⁶⁰Fil 3,20.

³⁶¹Zsolt 50,7.

³⁶²Zsolt 68,5.

³⁶³Jn 14,30.

³⁶⁴Jn 14,30.

³⁶⁵Jn 14,31.

³⁶⁶Zsolt 37,5.

³⁶⁷Vö. Jn 8,34.

9. [4. v.] *És iszonyat fogta el a lelkemet* – mondja. Emlékezzetek: *Szomorú az én lelkem mindhalálíg.*³⁶⁸

Lássátok az egy hangot. Nem tűnik fel az átmenet a főről a tagokra és a tagokról a főre?

És iszonyat fogta el a lelkemet. – Fölismerjük: *Szomorú az én lelkem mindhalálíg.*³⁶⁹ De mi is ott voltunk. Mert önmagává változtatta alázatosságunk testét és átalakította dicsősége testévé, és a mi régi emberünk vele együtt keresztre feszítettett.³⁷⁰

Háborgott bennem a szívem. Bennem – mondja –, nem másokban. Ők ugyanis magamra hagytak, akik ragaszkodtak hozzám, visszahúzódtak, s mivel meghalni láttak, valaki másnak gondoltak, és a lator jobb volt náluk, mert akkor hitt, amikor azok ellankadtak.³⁷¹

Isten ajándékeként lettünk megteremtve és megváltva

10. [5. v.] Ettől kezdve a tagok beszélnek.

Megemlékeztem az ősi napokról. – Vajon megemlékezett-e az ősi napokról az, aki által minden nap lett? De a test beszél, azok beszélnek, akik az ő kegyelméből megigazultak, akik a szeretetben és áhitatos alázattal hozzá ragaszkodnak; beszél és mondja: *Megemlékeztem az ősi napokról, minden tetteidről elelmélkedtem.* Mert minden jót te alkottál és nem volna semmi, ha te meg nem alkottad volna.

Látványosságom lett a teremtésed: kerestem az alkotásban az Alkotót és minden teremtményben a Teremtőt. Miért mindez? Mi másért, mint hogy megértse, hogy minden, ami önmagában jó, tőle van; nehogy nem ismerve Isten igazságosságát és a sajátját akarván behelyettesíteni, ne vesse alá magát Isten igazságosságának;³⁷² hogy illjenek rá a fentebb mondottak: *igazságodban és igazságosságban.*³⁷³

Tehát Isten minden művében és a róluk való elmélkedésben a kegyelemre utal, a kegyelemre hívja föl a figyelmet, azzal dicsekszik, hogy kegyelmet nyert, kegyelmet, amellyel ingyenesen meg lettünk váltva, hiszen ingyen vagyunk megváltva.

Miért dicsekszel igazságosságodban? Miért hencegsz, nem ismerve Isten igazságosságát? Adtál talán valamit azért, hogy üdvözülj? Mit adtál azért, hogy ember légy? Tekints tehát életed teremtőjére, a lényeg és az igazságosság és az üdvösség szerzőjére. *Elmélkedjél kezének alkotásain,* mert a benned lévő igazságosságról is azt fogod találni, hogy az ő kezéhez tartozik.

Halljad az Apostolt, aki ezt tanítja neked: *Nem a cselekedetekből* – mondja – *nehogy valaki dicsekedjék.*³⁷⁴

„Nincsenek jótetteink?” – De bizony vannak, de nézd csak, mi következik: *Az ő alkotása vagyunk* – mondja.³⁷⁵ Azzal, hogy *az ő alkotása vagyunk,* talán a természetet akarta mondani, amitől emberek vagyunk, s ezt nevezte alkotásnak? Bizony nem, a tettekről beszélt:

---

³⁶⁸Mt 26,38.

³⁶⁹Vö. Fil 3,21.

³⁷⁰Vö. Róm 6,6.

³⁷¹Vö. Lk 23,40.

³⁷²Vö. Róm 10,3.

³⁷³Zsolt 142,1.

³⁷⁴Ef 2,9.

³⁷⁵Ef 2,10.

*Nem a cselekedetekből – mondja – nehogy valaki dicsekedjék. De nehogy találgassunk, folytatja: Az ő alkotása vagyunk Jézus Krisztusban jótettekre teremtve.*³⁷⁶

Tehát ne gondold, hogy te cselekszel valamit, kivéve amikor rossz vagy. Fordulj el a művedtől te annak művéhez, aki megalkotott téged; ő formált meg, és amit ő megformált, te pedig eltorzítottál, azt ő újra formálja (reformálja). Mert ahhoz, hogy létezzél ő cselekedett; hogy jó légy, ha jó vagy, ő cselekszik.

*Rettegéssel és félelemmel munkáljátok üdvösségeteket – mondja.*³⁷⁷

Ha üdvösségünkön munkálkodunk, miért *félelemmel és rettegéssel*, hiszen a hatalmunkban áll, hogy cselekedjünk?

Halljad, miért *félelemmel és rettegéssel*: *Hiszen Isten maga ébreszti bennetek a szándékot, s hajtja végre a tettet tetszésének megfelelően.*³⁷⁸

Tehát *félelemmel és rettegéssel*, hogy örömét találja alkotónk abban, hogy a völgyben munkálkodik. Mert úgy munkálkodik mint elvetettekben, aki ítéletet tesz a nemzetekben és feltölti a romokat.

Kezed műveiről elgondolkodtam. – Láttam tehát és betekintettem a műveidbe: semmi jó nem lehetséges bennünk, ha nem tőled való, aki megteremtettél minket.

11. [6. v.] És mit tettem, amikor láttam, hogy *tőled való minden jó ajándék, és minden tökéletes adomány onnan felülről való, a világosság Atyjától száll alá, akinél nincs változás, még csak pillanatnyi árnyék sincs?*³⁷⁹ – Amikor ezt láttam, elfordultam a rossz cselekedettől, amit magamban műveltem, és *kitártam feléd a kezemet.*

*Kitártam feléd a kezemet – mondja –, a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül. Hullass rám esőt – mondja –, hogy jó gyümölcsöt tudjon teremni. Az Úr megadja majd édességét hogy a földünk meghozza gyümölcsét.*³⁸⁰

*Kitártam feléd a kezemet, a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül – nem előttem, hanem előtted. Tudok rád szomjazni, magamat megöntözni nem tudom: a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül, mert szomjazott a lelkem az élő Istenre.*³⁸¹

Mikor jöhetnék, ha nem akkor, amikor majd Ő jön? *Szomjazott a lelkem az élő Istenre, mert a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül. Dagad a tenger, eláraszt, bőséges, hullámszik – de keserű. Tartózkodó a víz, megjelent az én száraz lelkem,*³⁸² *öntözd meg, mert olyan előtted, mint a föld víz nélkül.*

Isten elküldi a Lelkét és megújul a Föld

12. [7. v.] *Gyorsan hallgass meg engem, Uram. – Mire jó ez a halogatás, amikor annyira szomjazom, szomjúságom fokozására? Késletetted az esőt, hogy merítve nyeljem és vissza ne utasítsam, amivel elárasztasz. Ha tehát ezért késletetted, most már add, mert a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül.*

---

³⁷⁶Ef 2,10.

³⁷⁷Fil 2,12.

³⁷⁸Fil 2,13.

³⁷⁹Vö. Jak 1,17.

³⁸⁰Vö. Zsolt 84,13.

³⁸¹Vö. Zsolt 41,3.

³⁸²Vö. Ter 1,9.

Gyorsan hallgass meg engem, Uram, elfogyott a lélegzetem. – Töltsön el a lelked, mert *elfogyott a lélegzetem*; ezért hallgass meg gyorsan, mert *elfogyott a lélegzetem*. Már lelki szegény lettem, tégy boldoggá a mennyek országában.³⁸³

Akiben ugyanis él a lelke, gögös, a lelkével dicsekszik Isten ellen. Történjen meg benne az a jó, ami másutt van megírva: *Elveszed a lelküket és ellankadnak és visszatérnek a porukba*,³⁸⁴ hogy vallomást téve mondják: *Emlékezzél, hogy por vagyunk*.³⁸⁵

Amikor pedig mondanák: *Emlékezzél, hogy por vagyunk*, mondják: *olyan előtted a lelkem, mint a föld víz nélkül*. Mi annyira víz nélküli föld, mint a por? De *Gyorsan hallgass meg engem, Uram*; hullass rám esőt, erősítsd meg, ne legyek por, amely elfúj a szél a föld színről.³⁸⁶

Gyorsan hallgass meg engem, Uram, elfogyott a lélegzetem; ne nyúljon hosszúra inségem. Elvetted a lélegzetemet, hogy ellankadjak és visszatérjek a poromba, és mondjam neked: *a lelkem olyan előtted, mint a föld víz nélkül*; tedd meg azt is, ami abban a zsoltárban következik: *Kibocsátod lelkedet és megteremtetnek és megújítod a föld színét*.³⁸⁷ *Mindenki, aki Krisztusban van, új teremtmény. A régi megszűnt*.³⁸⁸ A maguk lelkében a régiek elmúltak, a te lelkedben megújultak.

Az Úr ne fordítsa el tőlünk az arcát

13. *Ne fordítsd el tőlem arcodat.* – A gögöstől elfordítottad. Egykor ugyanis bővelkedtem, és bőségemben hengegtem: *Én mondtam egykor bőségemben: Soha nem fogok meginogni*.³⁸⁹

Mondtam: Soha nem fogok meginogni bőségemben, amikor nem ismertem a te igazságoságodat és a magamét állítottam;³⁹⁰ de te, *Uram, a te akaratodban erőssé tetted az én ékeségemet*.³⁹¹

Mondtam bőségemben: Soha nem fogok meginogni; pedig tőled való volt minden, amiben bővelkedtem. S hogy bizonyítsd, hogy tőled volt mindenem, *elfordítottad tőlem arcodat és megháborodtam*.

E megháborodás után, amelybe kerültem, mert elfordítottad tőlem arcodat; miután iszonyodott a lelkem, miután háborgott bennem a szívem amiatt, hogy elfordítottad tőlem arcodat, már olyan lettem előtted mint a víz nélküli föld; *ne fordítsd el tőlem arcodat*.

Elfordítottad a gögöstől, fordítsd vissza az alázatosra. *Ne fordítsd el tőlem arcodat*, mert ha elfordítod, *olyan leszek, mint a sírba szállók*.

Mit jelent az, hogy *a sírba szállók*? – *A bűnös, amikor elérkezik a rosszak mélyére, megvet*.³⁹² Azok szállnak alá a sírba, akik a vallomástételt is elveszítik; ez ellen mondja: *Ne*

---

³⁸³Vö. Mt 5,3.

³⁸⁴Zsolt 103,29.

³⁸⁵Zsolt 102,14.

³⁸⁶Vö. Zsolt 1,4.

³⁸⁷Zsolt 103,30.

³⁸⁸Vö. 2Kor 5,17.

³⁸⁹Zsolt 29,7.

³⁹⁰Vö. Róm 10,3.

³⁹¹Zsolt 29,8.

³⁹²Péld 18,3.

zárja be száját fölöttem a kút.³⁹³ Ezt a mélységet nevezi gyarkran sírnak az Írás, amelynek mélyére jutva a bűnös megvet.

Mit jelent az, hogy *megvet*? – Azt jelenti, hogy már nem számol semmiféle gondviseléssel, vagy ha számol vele, úgy gondolja, hogy rá nem vonatkozik. Minden bűnre szabadságot ad magának, a megbocsátás reménye nélkül elereszti a gyepelőt. Nem mondja: „Visszatérek Istenhez, hogy térjen vissza hozzám”; nem is hallja: *Térjete meg hozzám és visszatérek hozzátok*;³⁹⁴ mert a rosszak mélyére érve, megvet. *A halottól ugyanis – mondja –, mintha nem volna, elvész a vallomás.*³⁹⁵ Tehát *ne fordítsd el tőlem arcodat, nehogy olyan legyek, mint a sírba szállók.*

14. [8. v.] *Engedd, hogy már reggel halljam irgalmasságodat, mert benned reméltem.* – Íme, éjszakában vagyok; de benned reméltem, amíg átvonul az éjszakai gonoszság.³⁹⁶

*Még erősebb prófétai beszéd birtokában vagyunk – ahogy Péter mondja – és jól teszitek, ha figyeltek rá, mint sötétben világító mécsesre, amíg a reggel fel nem virrad, és a hajnalcsillag fel nem ragyog a szívetekben.*³⁹⁷

Tehát *reggelnek* nevezi, a világ vége után, amikor látni fogjuk azt, amit a világban hiszünk. *Mert reggel hallod majd a hangomat, reggel állok majd előtted és szemlélődöm.*³⁹⁸

Engedd, hogy már reggel halljam irgalmasságodat, mert benned reméltem. – *Mert ha azt reméljük, amit nem látunk, akkor türelmesen várakozunk.*³⁹⁹ Türelmet igényel az éjszaka, örömmel fog megajándékozni a nappal. *Engedd, hogy már reggel halljam irgalmasságodat, mert benned reméltem.*

Állhatatosaknak kell lennünk mindaddig, amíg kivilágosodik a nappal

15. De mi történik itt, amíg eljön a reggel? Mert nem elég remélni a reggelt, valamit tenni kell.

„Miért kellene valamit tenni?” – Azért, mert egy másik zsoltárban mondja: *Istent kerestem háborgatásom napján;*⁴⁰⁰ mintegy éjszakám idején Istent kerestem.

Hogyan kerested? – *Kezeimmel éjszaka az Ő színe előtt és nem csalódtam.* Kezekkel kell keresni Istent az éjszakában.

Mit jelent az, hogy *kezekkel*? – Jótettekkel.

*Az ő színe előtt: Amikor alamizsnát adsz, ne kürtöltess, és Atyád, aki arejtekben lát, megfizet neked.*⁴⁰¹

Mivel tehát így kell remélnünk a reggelt, és így kell túrnunk ezt az éjszakát, és a türelemben ki kell tartanunk indaddig, amíg kivilágosodik a nappal, mit kell tennünk közben itt?

---

³⁹³Zsolt 68,16.

³⁹⁴Mal 3,7.

³⁹⁵Sir 17,26.

³⁹⁶Vö. Zsolt 56,2.

³⁹⁷2Pét 1,19.

³⁹⁸Zsolt 5,4–5.

³⁹⁹Vö. Róm 8,25.

⁴⁰⁰Zsolt 76,3.

⁴⁰¹Mt 6,2.

Esetleg magadtól fogsz tenni valamit, hogy érdemed jutalmaként vezessenek el a reggelhez?

Mutasd meg nekem, Uram, az utat, melyen járjak. – Ezért prófétai mécses gyújtott, ezért magát az Urat mintegy a test cserépedényében küldte, aki mondja is: *Kiszáradt mint a cserép az erőm.*⁴⁰²

Járulj oda a próféciához, járulj a megjövendölt jövő mécseséhez, járulj Isten ígéreihez. Még nem látod azt, aki *kezdetben az Ige, Isten az Istennél;*⁴⁰³ járulj oda a szolga alakjához és el fognak vezetni az Úr alakjához.

Mutasd meg nekem az utat, melyen járjak, mert hozzád emeltem az én lelkemet. – *Hozzád emeltem, nem ellened.*

*Tenálad van élet forrása.*⁴⁰⁴ – *Hozzád emeltem az én lelkemet, elhoztam mint edényt a forráshoz, tehát tölts be engem, mert hozzád emeltem az én lelkemet.*

Lelki ellenségekkel küzdünk, akik sok Júdást betöltenek

16. [9. v.] *Ragadj ki ellenségeim közül, Istenem, mert hozzád menekültem.* – Én, aki egykor elszöktem tőled, most *hozzád menekültem.*

Elszökött ugyanis Ádám Isten arca elől és elrejtőzött a Paradicsom fái közé,⁴⁰⁵ hogy ezt mondják róla Jób könyvében: *Mint az urától elszökött szolga, és elérte az árnyéket.*⁴⁰⁶ Elszökött Ura arca elől és elérte az árnyéket, mert az árnyékba szökött a Paradicsom fái között. Jaj neki, ha ott marad az árnyékban, nehogy később ezt mondják: *Átvonult minden mint az árnyék.*⁴⁰⁷

Ragadj ki ellenségeim közül. – Tehát itt nem ellenséges emberekre gondolok: *Mert nem test és vér ellen harcolunk.*⁴⁰⁸

Hanem kik ellen? – *Fejedelmek, hatalmasságok, a világ kormányzói ellen.*⁴⁰⁹

Miféle világé? Mert nem az égé a földé, hiszen nem kormányozzák azt, amit nem alkottak.

*A világ kormányzói, de milyen világé? – E sötétségé.*⁴¹⁰ Mégpedig *gonosz sötétségé. Egykor ugyanis sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban.*⁴¹¹

A világ, e sötétség kormányzói, a gonoszok kormányzói, ezek ellen kell küzdenetek.

Nagy küzdelmet jelent számotokra nem látni az ellenséget és győzni.

*E sötétség világának kormányzói ellen;*⁴¹² tudniillik az ördög és angyalai ellen; nem annak a világnak kormányzói ellen, amelyről ezt mondja: *És a világ általa lett;*⁴¹³ hanem annak a világnak, amelyről ezt mondja: *És a világ nem ismerte meg őt.*

---

⁴⁰²Zsolt 21,16.

⁴⁰³Vö. Jn 1,1.

⁴⁰⁴Vö. Zsolt 35,10.

⁴⁰⁵Vö. Ter 3,8.

⁴⁰⁶Jób 7,2 (LXX).

⁴⁰⁷Bölcs 5,9.

⁴⁰⁸Ef 6,12.

⁴⁰⁹Ef 6,12.

⁴¹⁰Ef 6,12.

⁴¹¹Ef 5,8.

⁴¹²Ef 6,12.

Ragadj ki ellenségeim közül, Istenem, hozzád menekültem. – Ellenségeim közül. Nem Júdástól, hanem attól, aki betöltötte Júdást. Őt, akit látok, elszenvedem, azt, akit nem látok, legyőzöm. Júdas ugyanis *megkapta a falatot és belement a sátán,*⁴¹⁴ hogy az a Dávid üldözést szenvedjen a fiától.

Milyen sok Júdást tölt be a sátán, akik méltatlanul veszik a falatot ítéletükre! *Aki ugyanis méltatlanul eszi és issza, ítéletet eszik és iszik önmagának.*⁴¹⁵ Nem rossz az, amit nyújtanak, de a jó ítéletül adatik a rossznak. Nem lehet jó a jó annak, aki rosszul fogadja. *Ragadj ki ellenségeim közül, Istenem, hozzád menekültem*

Mert hová meneküljek? – *Hová menjek a lelked elöl? Ha fölszállnék az égbe, te ott vagy; ha leszállnék az alvilágba, jelen vagy.*

Milyen lehetőség van még? – *Ha szárnyakat ölténék mint a galamb, és a tenger legtávolabbi partjára szállnék, azaz hogy reménykedve a világ végén laknék, ott is a te kezéd vezet, és a te jobbod tart meg engem.*⁴¹⁶

Ragadj ki ellenségeim közül, Istenem, hozzád menekültem.

Isten kegyelméről

17. [10. v.] *Taníts meg rá, hogy akarodat megtegyem, mert te vagy az én Istenem.* – Ó vallomás, ó parancs! *Mert te vagy – mondja – az én Istenem.* Máshoz kell menekülnöm, ha más alkotott engem. Te vagy mindenem, *mert te vagy az én Istenem.*

Atyát keresek örökségért? – *Te vagy az én Istenem,* nem csak az örökség megadója, hanem maga az örökség. *Az Úr az én örökségem osztályrésze.*⁴¹⁷

Urat keresek, aki megváltson? – *Te vagy az én Istenem.*

Pártfogót keresek, hogy megszabadítson? – *Te vagy az én Istenem.*

Végül mint teremtmény újjáteremtésre vágyom? – *Te vagy az én Istenem,* aki Teremtőm vagy, aki Igéd által megteremtettél, és az Ige által újjáteremtettél. De a nálad maradó Ige által teremtettél, és az értünk testté lett Ige által teremtettél újjá.

Taníts meg rá, hogy akarodat megtegyem, mert Istenem vagy te. – Ha nem tanítanál, a magam akarát tenném, és elhagyna engem az én Istenem.

Taníts meg rá, hogy akarodat megtegyem, mert Istenem vagy te. Taníts engem, mert nem igaz, hogy Te vagy az én Istenem én pedig a magam tanítómestere leszek. Lássátok, menyire felhívja a figyelmünket a kegyelemre.

Ezt tartjátok meg, ezt szívjátok magatokba; semmi ki ne verje ez a szívetekből. Nehogy buzgóság legyen bennetek Isten iránt, de nem tudás szerint; nehogy nem ismerve Isten igazságosságát, a magatokéval akarjátok helyettesíteni, és ne legyetek alávetve Isten igazságosságának.⁴¹⁸ Bizonyára ismeritek az Apostol szavait.

Mondjátok tehát: *Taníts meg rá, hogy akarodat megtegyem, mert Istenem vagy te.*

---

⁴¹³Jn 1,10.

⁴¹⁴Vö. Jn 13,27.

⁴¹⁵IKor 11,29.

⁴¹⁶Zsolt 138,7–10.

⁴¹⁷Zsolt 15,5.

⁴¹⁸Vö. Róm 10,2–3.

**A kegyelmet nem kiérdemeltük,
hanem az irgalmas Isten ajándékozta**

18. [10–12. v.] *A te jó Lelked, nem az én rossz lelkem, a te jó lelked vezessen tágas mezőre. Mert az én rossz lelkem már elvezetett engem a gidres-gödrös földre.*

És mit érdemeltem én? Mit számítanak az én segítségem nélküli jó tetteim, amiért remélhetném és méltó lennék arra, hogy a te lelked tágas mezőre vezet engem? Miféle tetteim, miféle érdemeim? *A te nevedért, Uram, éltessem engem.*

Figyeljétek tehát, amennyire képesek vagytok rá, a kegyelem ajánlását, amellyel ingyen üdvözültetek. *A te nevedért, Uram, éltessem engem.*

*Nem nekünk, Uram, nem nekünk. hanem a te nevednek adj dicsőséget!*⁴¹⁹ *A te nevedért, Uram, éltessem engem, a te igazságosságodban, nem az enyémben; nem azért, mert én megérdemlem, hanem mert te könyörületes vagy.*

Mert ha a magam érdemeit mutogatnám, semmi mást nem érdemelnék, csak büntetést. Kitépted az én érdemeimet és beültetted a te ajándékaidat. *A te nevedért, Uram, éltessem engem.*

Igazságosságodban vezesd ki lelkemet a szorongatásból, és irgalmasságodban szórd szét ellenségeimet; és veszejtsd el azokat mind, akik szorongatják az én lelkemet, mert én a te szolgád vagyok.

---

⁴¹⁹Vö. Zsolt 113,9 (1).